

मराठीचा विकास : महाराष्ट्राचा विकास
नोंदणी क्र. एफ. १६०९४ (मुंबई)

महाराष्ट्र शासन
मराठी भाषा विभाग

राज्य मराठी विकास संस्था

स्वातंत्र्याचा अमृत महात्सव

एल्फिन्स्टन तांत्रिक विद्यालय, ३, महापालिका मार्ग,
घोबीतलाव, मुंबई - ४००००१ दूरध्वनी : (०२२) २२६३१३२५ / २२६५३९६६
संकेतस्थळ <https://rmvs.marathi.gov.in> ई-पत्ता rmvs_mumbai@yahoo.com

निवेदन

महाराष्ट्र राज्याचे सांस्कृतिक धोरण २०१० अंतर्गत मराठी भाषेतील प्रतिमुद्राधिकाराची (कॉपीराइटची) मुदत संपलेले दुर्मिळ ग्रंथ महाजालावर उपलब्ध करून द्यावे असे म्हटले आहे. त्यानुसार मराठी भाषा विभागाच्या आदेशाप्रमाणे (शासननिर्णय क्र. रासांधो १०१२/ प्र. क./२०१२/भाषा-३ दि. २८ मार्च २०१३) राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे असे ग्रंथ आणि नियतकालिके महाजालावर उपलब्ध करून देण्याचा प्रकल्प राबवण्यात येत आहे.

तथापि प्रतिमुद्राधिकाराच्या कक्षेत येणारे काही ग्रंथही प्रतिमुद्राधिकारधारकांची उचित अनुमती प्राप्त झाल्यास संस्थेद्वारे संगणकीकृत करून अभ्यासकांसाठी उपलब्ध करून देण्यात येत असतात. त्यानुसार ख्यातकीर्त मुद्रणतज्ज्ञ स्मृतिशेष श्री. बापूराव नाईक ह्यांचे काही महत्वाचे आणि संशोधनपर स्वरूपाचे ग्रंथ त्यांचे चिरंजीव श्री. अरुण नाईक ह्यांच्या अनुमतीने अभ्यासकांसाठी संगणकीय स्वरूपात उपलब्ध करून देण्यात येत आहेत.

सदर ग्रंथाचे प्रतिमुद्राधिकार स्मृतिशेष बापूराव नाईक ह्यांच्या कुटुंबीयांकडे असून केवळ अभ्यासकांच्या सोयीसाठी ही सामग्री त्यांच्या अनुमतीने आणि सहकार्याने महाजालावर उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

ह्या ग्रंथांच्या पीडीएफ प्रती आपण विनामूल्य उतरवून घेऊ शकता. असे करताना आपण खालील सूचना लक्षात घेऊन त्यांचे पालन करावे.

- १) सदर ग्रंथांच्या पीडीएफ प्रती ह्या वैयक्तिक वापरासाठी विनामूल्य उतरवून घेता येतील तसेच इतरांनाही विनामूल्य देता येतील. पण कोणत्याही कारणासाठी त्याचा व्यावसायिक वापर करता येणार नाही.
- २) सदर ग्रंथांचे दुवे इतरांना देताना त्यासाठी कोणतीही रकम आकारता येणार नाही.
- ३) पीडीएफ प्रतींवर असलेली राज्य मराठी विकास संस्थेची मुद्रा आपणास काढता येणार नाही.
- ४) आपल्या अभ्यासासाठी, संशोधनासाठी ह्या सामग्रीचा उपयोग करताना आपण योग्य तो श्रेयनिर्देश केला पाहिजे. वरील अटींचा भंग झालेला आढळल्यास कायदेशीर कारवाई करण्यात येईल.

स्पष्टीकरण : सदर सामग्री ही केवळ ऐतिहासिक दस्तऐवज म्हणून उपलब्ध करण्यात आली असून ह्या सामग्रीतून व्यक्त होणारी मते, विचारसरणी इ. त्या त्या लेखक, संपादक इ. कर्त्यांची आहे. त्यांपैकी कोणतेही मत, विचारसरणी इ. ह्यांचा पुरस्कार महाराष्ट्र शासन, मराठी भाषा विभाग, राज्य मराठी विकास संस्था ह्यांपैकी कुणीही करत नसून त्या त्या मताचे वा विचारसरणीचे दायित्व उपरोक्त विभागांवर असणार नाही.

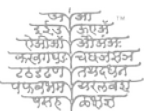
मराठीचा विकास : महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

Typography of Devanagari

Volume Three

१

Incipit prologus sancti thomae presbiteri i parabolas salomonis ungar epistola quos iugit sacerdotum: immo contra non diuidat: quos epi uedit amor. **C**onmarios in oleramos. et zacharia malachia. quosq; psalms. **S**cripsisse: si licuisset per ualitudine. **M**itans solacia sumptuum: nocanos nros et librarios sustentaes: ut uobis possimur nrm desudat ingeniu. **E**t ecce te latec sequens curba diuisa possimur: quasi aut equu sit me uobis esuriens alijs laborare: aut in raone dau et accepit. autq; preter uos obtinet? **S**im. **I**taq; lōga egrotatione factus. ne pncus hor anno reuere: et apud uos nuuus ellan. **M**dui opus nonnini uro consecraui. **I**ncōp rationē uiddicea crū salomonis uoluminū: masloch qd̄ hebrai pabolae. uulgata edino pūbia uocat: colectu que grece ecclia hāc. **L**anne d̄cis uatorē possimur? **D**ixer: sira sira. qd̄ i linguā nēam uerūe canuū cāncōu. **S**ecur et panaceos. ihu filij sira ch liber: et ali^o pseudographus. qui sapientia salomonis inscribit. **Q**uoy priore hebraicam repei. nō ecclia hōu ut apud latinos: sed pabolae p̄notatū. **C**ui iūdi crāt ecclia hōe. et canuū canuoy: ut similitudinē salomonis. nō solū nu uoco librorū: sed etiā materia: goure coequare. **S**ecūdu apud hebreos nūsq; est: quia et ipse stulus grecam eloquētiā redoler: et nōnulli scaproy uero: hūc esse iudei salome affiruat. **S**icut ergo iudith et thobie et machabeo: libros. legit quidē eos ecclia. sed inter canoicas scripturas nō recipit: sic et hec duo uolumina legat ad edificationē plebis: nō ad auctoritatem ecclia hōe: dogmatū d̄firmandam

Si cui sane septuaginta interpretum magis edino placet: habet eā a nobis olim audiatā. **R**eq; eni uoua sic uidiu^o: ut uerba uerūam^o. **E**t tamē cū diligentissime legere. sciat magis nra scripta intelligi: que nō in reuū uas cōsūsa coacuat: sed stann de p̄do purissime enūdata esse: suū sapore suauapor. **I**ncipit parabole salomonis

Parabole salomonis filij dauid regis israel: ad sciendā sapiētiam et disciplinā: ad intelligendā uerba prudentie et suscipiendā euiditacionē doctrine: iusticiā et iudiciū et equitatē: ut detur paruulif astutia: et adolecenti sanna et medietus. **A**udies sapiēs sapiētior erit: et intelligēs gubernaciā possidebit. **A**nū aduere parabolam et interpretandon: uerba sapiētū et enūgata eoy. **N**imoz d̄m̄ p̄cipiū sapiētie. **S**apiētiam atq; doctrinam stula despiciūt. **A**udi fili mi disciplinā p̄is cui te ne diuicias legat nris rue: ut addatur grāa capiti tuo: et torques collo tuo. **F**ili mi si te lactauerit p̄cores: ne acquiescas eis. **S**i dixerit uerū nobiscū. insidiamur sāguini. abscondam^o tedi culas tua iustonem frustra. **D**egrua a uiuus cū sicut infernus uiuere et intergrum. quasi descendere in lacū. **C**innē p̄nosā substantiā reperit^o. implebit^o domus nras spolijs. **S**ortem uine nobiscum. **M**acsupiū sit unum omninū nrm: fili mi ne ambules cū eis. **P**robibe pedem tuū a scinis eoy. **P**edes tui illoy ad malū currūt: et festinat ut effundant sāguinem. **F**rustra autem iacet uerū ante oculos p̄natorū. **I**pi q̄ conua sanguinē suū insidiantur: et

A page from the 42-line Bible planned by Gutenberg and produced by Fust and Schoeffer

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

© B. S. Naik

First Edition : *Advance Copies, 1965*
Revised, 1971

मराठीचा विकास : महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे संगणकीकृत

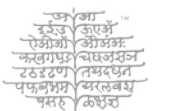
Printed at the Government Central Press and published by the Directorate,
Government Printing and Stationery, Charni Road Gardens, Bombay-4.

INTRODUCTION

In the advance copy of this work specimens of early printing taken from twenty-four books were included at the end of Chapter Four. This section has now been expanded and specimens from over a hundred books are reproduced and presented in Volume III. These books are referred to in the text, (Volume I, Chapters VIII to XI, pages 227-324) in square brackets. Bibliographic information, along with typographic details, is reproduced in the specimen pages. I am indebted to the various libraries and private collectors of books of specimen pages from which are reproduced in this work.

It was not possible to obtain photostat copies of some pages proposed to be included. The pages are kept blank so that subsequently when the prints are obtained they can be supplied for pasting at the appropriate places. The original size of the book and the type measures are mentioned in the typographic details. In order to accommodate the specimen pages in the format of this book it has become necessary to reduce them in some cases. It is proposed to reproduce these pages in their original size in the second edition.

B. S. N.

राज्य
विकास
संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

- 4 GARCIA DA ORTA : *Coloquios dos simples e drogas he cousas medicinaes da India* (Dialogues on Indian Plants and Drugs).

Goa 1563 (10th April)

Printer : João de Endem.

The author was Lessee of the Island of Bombay. The dialogues are between the author and one Dr. Ruano. It also contains a poem by Luis de camoens. Includes first account of Asiatic Coholera.

(See Primrose "First Press etc." *Fifth Library Congress Proceedings* 1942; p. 226 and Garnett, "Introduction of European Printing in the East". *Transactions and Proceedings of the Second International Library Congress*, London 1897).

Size : 16·5 × 22·8 cms ; pages 36 + 258 ; measure 18 × 32 ems.

Letterpress printing. Title in two colours, pages 6, 12 and 15 in red.

● British Museum, Reprint 1872.

- 5 FR. HENRIQUEZ AND FR. MANOEL DE SAO PEDRO : *Doctrina Christiana*.

Quilon 1578 (20th October)

Tamil title *Christya Vannakanam*. Translated from catechism in dialogue form, composed by Fr. Marcos, Lisbon 1566. "Earliest example of printing in the character of one of the languages of India" and also "earliest example of printing in a native language executed in India". See *Horward Library Bulletin*, Spring 1952; p. 151; and *Memoirs of the Madras Library Association* 1941.

Size : 10 × 14 cms ; pages 16; measure 20 × 23 ems ; 24 lines, folios on top outside corners.

Letterpress printing on duplex paper, Red pages 1, 4, 5, 8, 9, 12, 13 and 16 and Buff of Chinese origin. Sewn within wrap-around endleaves of white laid paper.

Page 16 shows specimen of types cast in Goa and Quilon.

● Horward College Library.

- 6 FR. HENRIQUEZ : *Doctrina Christiana*.

Cochin 1579

Translated from Fr. Marcos Jorge's *Doctrina Christiana*. Title in Portuguese. Text in Tamil in dialogue form. See *Horward Library Bulletin*, Spring, 1952.

Size : 10 × 14 cms ; pages 4 + 112 ; measure 20 × 33 ems ; 24 lines ; folios on top outside corners.

Letterpress printing.

- Library of the Sorbonne. (The copy has subsequently disappeared from the Library).

- 7 FR. STEPHENS : *Discurso Sobre a Vinda de Jusu Christo Nosso Salvador as Mundo*. The famous *Christ-Purāna* written in literary Marathi.

Goa 1616 (College of St. Lourenco at Rachol). Reprinted 1649 and 1654.

The text of the Fourth edition printed at Mangalore in 1907 was prepared from MSS copies.

Letterpress printing.

Type : Roman.

- *No copy available.*

- 8 FR. STEPHENS, THOMOS : *Doutrina Christam*.

Goa 1622 (Rachol)

“ Christian Doctrine in the form of a dialogue written in the dilect spoken by Goa Brahmins, printed in Roman script. ”

Letterpress printing.

- Library of the Vitican in Rome.

(A page reproduced in *PPI* (p. 311) from *Doutrina Christa em Lingua Concani Ed-Mariano Saldanha*, Lisboa 1945).

- 9 ETIENNE DE LA CROIX : *Discursos Sobre a vida do Apostols Sam Pedro* (Discourses on the life of the Apostle St. Peter).

Goa 1634 (Casa Professa).

“Bramana Marastta Language ; First book other than a catechism written by a European in an Indian vernacular.” (See Garnett, “Introduction to European Printing in the East” *Transactions and proceedings of the Second International Library Conference*, London, July 1897).

Letterpress printing.

● Biblioteca Nacional, Lisbon.

- 10 FR. STEPHENS, THOMAS : *Arte da Lingoa Canarim* (Grammar of the Canarim Language).

Goa 1640 (St. Innatius College, Rachol)

Second edition reprinted by Mr. Canha Rivara in 1858 in Goa.

● Biblioteca Nacional, Lisbon.

- 11 *Record of the Proclamation of John IV.*

Goa 1641

Garnett says, “This book indicates the lowest stage of typographical debasement but is interesting from its patriotic feeling”. *Translations and Proceedings of the Second International Library Conference*, London, July 13-16, 1897).

● British Museum.

12 *Abomination of Paganism and the Way for the Pagans to be sav'd.***Tranquebar 1713**

First book printed in Malabar Language from Malabarik types brought from Europe. Referred to as "An experiment of the Malabarik types". "We return our most hearty thanks for the copies of the *New Testament*. You were pleased to send us in the Portuguese language printed at your cost. Likewise for the present *Damulian* tongue. As soon as we have revised and mended our *Malabarick* translation which shall be done with all possible care we design to put it without delay to the press for that we may be able the next year to return some copies to *Europe*. In the meantime we have made an experiment of the *Malabarick* types and have sent enclosed a copy of a small tract in that Language entitled "*The Abomination of, ect.* . . . . . Letter of Bartholomaeo Ziegenbalgh and John Ernest Grundler, dated 6th October 1713, addressed to the Society for Promoting Christian knowledge. *The Propogation of the Gospel in the East*, London, 1718, p. 68.

● No copy traced.

13 HENRIQUES, H.: *Flos Sanctorum.***Punice 1586**

(Plate reproduced in *Printing Press in India* from Fr. J. Wicki, *IV Centenario da Primeira Imprensa de Goa*, Lisboa, 1956).

Type : Tamil.

● Vitican Library.

14 *Quatour Evangeila et Acta Apostolorum . . . . . in Linguam Damulicum Versa.* (The Four Evangelists and the Acts of the Apostles).**Tranquebar 1714**

Printed by Lutheran Ziegenbalg.

Oldest Tamil book printed in Tranquebar. Oldest specimen of Indian print available at Serampore.

Size : 18·8 × 24·4 cms; pages 254; measure 37 × 48 ems exclusive; two columns, 42 lines.

Letterpress printing on handmade paper.

Type : Malabar (Tamil) types 13½ point, cut in Germany.

● Serampore College Library.

- 15 ZIEGENBALGH, BARTHOLOMAEO. *Grammatica Damulica (. . . . Viam brevissimam . . . . Lingua Damulica).*

Halae 1716 (Suxonum, Litteris and inpensis Orphanotrophei).

A Tamil grammar in Latin.

Size : 15 × 20·1 cms ; pages 16 + 128 ; measure 30 × 41 ems exclusive.

Letterpress printing on creamlaid handmade paper.

Type : Tamil 14 point, cut in Germany.

● Serampore College Library.

- 16 BARTHOLOMAEO, PAULINO A. S. : *Sidharuban seu grammatical samscrdamica.*

Rome 1790

Latin book on Sanskrit Grammar.

‘ Grantham ’ character cut in Rome is used for Sanskrit passages.

● Serampore College Library.

- 17 *The Malabar New Testament.*

Tranquebar 1714

“ The Malabar Press and Foundry is now in pretty good forwardness and we are entering with all possible Expedition upon the impression of the *New Testament* in this Pagan Language ” Letter dated December 11, 1713, *Propagation of the Gospel, etc.* pp. 76-77.

- 18 BARTHOLOMAEO ZIEGENBALGH : *Biblia Dumulica* (Seu Quod Deus Omnipotentis . . . . . Veteris Testament . . . . .)

Tranquebar 1723

Tamil translation of the New Testament. See *Propogation of the Gospel, etc.* pp. 76-77.

Letterpress printing.

Tamil types, cut by Ziegenbalgh at Tranquebar.

● National Library, Calcutta.

- 19 FABRICIUS : *A Dictionary English and Malabar* (Tamil).

Vepery, Madras 1786

Copies of Tamil-English (1779) and English-Tamil Dictionary (1786) exhibited at Annamalainagar in 1955 during session of All India Oriental Conference.

Size : 17·6 × 23 cms ; pages 2 + 284, measure 34 × 46 ems exclusive two columns.

Letterpress printing.

Type : 9 pt. Tamil type.

● National Library, Calcutta.

- 20 *A Grammar for learning the principles of Malabar Language.*

Vepery, Madras 1789 (Second Edition).

In “ Malabar language properly called Tamil or the Tamilian ” written by the “ English Missionary of Madras.

Size : 11·7 × 19 cms ; pages 64 ; measure 22 × 37 ems exclusive.

Letterpress printing on handmade creamlaid paper.

Type : English 8 pt. with 8 pt. Tamil.

● Serampore College Library.

- 21 ATHANASII KIRCHERI : *China Monuments.*

Amsterdam 1667

21 *Seventh chapter, part III "De Literis Brachmanus"* contains five plates in Devanagari characters introduced by Kircheri with the assistance of Father Heinrich Roth of the Agra Jesuit College. The plates reproduce Panini Sutras, *Bārākhadi* and a Bible prayer. Sixth chapter in Part III contains illustrations of idols with Nagari captions.

Size : 19 × 29·8 cms; pages 16 + 237 + 11; measure 38 × 76 ems inclusive 4 cms shoulder notes on both sides; two columns.

Letterpress printing on handmade paper. Plates by gravure.

● National Library, Calcutta.

22 *Hortus Indicus Malabaricus* : (adornatus per Henricum van Rheede, Van Draakenstein.)

Amsterdam 1678

The earliest known Devanagari copper-plate printing. The second volume entitled *Horti Indici Malabarici* was published in 1679.

Size : 25·4 × 36·8 cms; pages 16 + 110 (+ 57 plates 36·8 × 50·8); measure 37 × 66 ems. exclusive 43 lines, running headings, folios top corners; continuation word at the bottom right corner.

Letterpress printing; etchings by copper plate process.

Type : Gr. Primer Roman; Tamil, Malayalam. Devanagari endorsements (p. 11) by copper-plate.

● Bombay University Library.

23 BAYERO, THEOPHILO SIGEFRIDO : *Historia Regni Graecorum Bactriani* (in Qua Simol Graecarvm in India Coloniavm Vetus Memoria).

St. Petusburg 1738 (Imperial Academy of Science).

Includes *Doctrina Temporum Indica*. Nagari letters are printed along with specimen of Arabic Tamil and Greek letters. Language referred to as "*Brahmana*".

Size : 19·2 × 24·5 cms; pages 214 + 8; measure 26 × 40 ems exclusive heading with title and folios.

Letterpress printing on handmade creamlaid paper.

Type : 14 pt. Roman four point leaded Devanagari letters in three line pica and in 18 pt. Arabic. The Devanagari types are cut in metal.

● National Library, Calcutta.

- 24 SOHULZIUS, BENJAMINUS : *Grammatica Hindostanica*.
Halae 1745 (Typographia Institute Judaici).
 The grammar is compiled by Schulzius at "Madrastae in littore
 Coromandetiua" and prefaced on "1741 die 30 Junii st.n."
 Under "Devanagaricae" the consonants क to ह are reproduced.
 Size : 16.2 × 20.5 cms ; pages 8 + 84 ; measure 32 × 37 cms
 exclusive title repeated in running headings with folios :
 continuation word at bottom right corner.
 Letterpress printing on handmade creamlaid paper.
 ● National Library, Calcutta.
- 25 DEVIDIS MILLII : *Dissertationes* (Tract XII-Miscellanea Orientalia).
Rome 1743
Dissertatio Selecta by David Mill was printed at Leyden in 1743.
 In this book "Finly drawn Bengali and Devanagari Scripts"
 are printed.
 Devanagari alphabet is printed. According to Priolkar plates have
 been used for the Devanagari matter. However I think that as
 Devanagari type was cut in Rome in 1742/3 the same might
 have been used in this book.
 ● Dr. Sunitikumar Chaterji's collection.
- 26 AMADUZZI, GIOVANNI CRISTOFORD AND BELIGATTI, CASSIANUS :
Alphabetum Brammhanicum Sev Indostanum Universitatis Kasi.
Rome 1771 (Typis Sac. Congregationis de Propag. Fide).
 Earliest available specimen in which Devanagari type cut in Rome
 is printed throughout.
 Size : 11.5 × 17.7 cms ; pages 20 + 152 ; measure 19 × 31 cms
 exclusive folios top corners ; continuation word at the bottom
 corner.
 Letterpress printing.
 Type : Gr. Primer Roman, two pt. leaded, Devanagari type 30 pt
 inclusive of *Mātrā*, *Ukār* and leading.
 ● Asiatic Society's Library, Bombay.

- 27 MUSEIBORGIANI VELITRIS : *Systema Bramhanicum (Liturgicum Mythologicum Civile Ex-Monumentis Indicis)*.

Rome 1791 (Apudantonium Fulgonium).

Illustrations by Fr. Paullinus A. S. Bratholomæo.

Size : 18·4×24·1 cms; pages 12 + 326; 32 copper plates at the end; measure 30 × 46 ems exclusive folios outside top corners ; continuation word line at the bottom.

Letterpress printing.

Type : Tamil words and sentences, a few Devanagari letters and words.

● Author's collection.

- 28 HALHED, NATHANIEL BRASSEY : *A Code of Gentoo Laws or Ordinations of the Pundits*.

London 1776.

Translated from " Persian made from the Original written in the Sanskrit Language ".

Size : 20·3 × 25·5 cms; pages 74 + 322; measure 31 × 39 ems exclusive folios top middle; continuation word at bottom.

Letterpress printing.

Type : Roman English body, 4 pt. leaded, paras 17 pt. leaded. 8 copper plates in Devanagari including the Sanskrit and Bengali alphabet.

● Author's collection.

- 29 GILCHRIST, JOHN : *Grammar of the Hindoostanee Language. (A system of Hindoostanee Philology, Vol. I, Part III)*.

Calcutta 1796 (Chronicle Press)

"Dr. John Bothwic Gilchrist (1756-1841) was head of the Hindustani Department at the Fort William College. He came to India in 1783 as Assistant Surgeon. Lord Wellesly who came to India in 1798 established the Oriental Seminary and enlisted the services of Gilchrist and other Munshis for the study of Hindustani and Persion". Lakshmisagar Varshneya, " फोर्ट विलियम कॉलेज और विलीयम प्राइडन " प्रेमो अभिनंदन ग्रंथ, pp. 111-119.

Directions to the Book-Binder

"The synopsis to face page 8, and to be folded properly in, so as not to be injured when the book is bound up, or the leaves are cut and trimmed

29 an accident that has often happened already. . . . they (diagrams) can hardly
contd. required any other directions than to secure them properly in the binding
 that they may neither be cancelled, tear, nor be cut or fall out afterwards. . . .”
 p. 5 of Prilims.

Earliest Devanagari printing in India. Priolkar felt that wooden
 Devanagari types have been used. (*PPI*. p. 62). Devanagari
 types were however then available in metal and might have
 been used.

Size : 20·4 × 26·7 cms ; pages 6 + 326; measure 35 × 46 ems
 exclusive.

Letterpress printing on handmade wove paper.

Type : Pica Roman; Urdu 24 pt. ; Devanagari in Gr. Primer
 Akhand, printed in the notes on pages 13 to 34. A stanza of
 four lines is printed in Devanagari on page 49.

● Bombay University Library.

30. KIRKPATRICK, WILLIAM : *A Dissertation on the characters or
 symbols used in the Hindivi* (being the first part of the Vocabulary).

Calcutta 1799 (Publisher : Joseph Kapoor).

“The following vocabulary when joined to the fifth and sixth parts of the work
 described at the end of the Volume* and which parts, though ready for the
 press depend necessarily for publication on the preparation of the Nagari
 Types will, I trust, be found to form a very copious, if not a complete dictio-
 nary of that Idium or dilect of Hindustan generally, though erroneously
 called the *Moors* by the Europeans but properly denominated by the natives
 the *Hindivi, Hindi or Hindooi*”. *Introduction*.

*(the fifth part was to contain collection of Hindivi verbs and sixth part
 “vocabulary of (2000) rare Hindivi (words)”.

Kirkpatrick was the Persian Language Secretary to the Commander in Cheif of
 the East India Company. His ‘*A Vokcabulari Parsian, Arabic and English
 containing such words as have been adopted and incorporated into the Hindivi*
 was printed in London in 1785 by Joseph Cooper at Drury Lane. The fifth and
 the sixth parts were delayed for want of Nagari types which were under pre-
 paration. See “हिंदुस्थानी आदि मुद्रित ग्रंथ” pp. 18-19.

Size : 17 × 24 cms ; pages 2 + 32; measure 32 × 46 ems
 exclusive running headings with folios; continuation words at
 the bottom; 30 lines.

Letterpress printing on creamlaid handmade paper.

Type : Devanagari 2 line pica, 4 pt. leaded. Nagari alphabet
 printed on the last page, some Nagari matter on page 9.

● National Library, Calcutta.

- 31 *Observations physiques et mathematiques pour servir a l'histoire Naturelle.*
Paris 1692

Bengali types appeared for the first time.

- 32 KEHR, GEORGE JACOB : *Aurenkszeb & Dshihanabad.*
Lipzig 1725

Specimen of Bengali type (consonants) are printed on plate facing page 51 and numerals on page 48. This Latin book deals with "Oriental Numismatics dwelling on Aurangzeb's mints for silver and other coins at Delhi and Jehanabad". See *Memoirs of the Madras Library Association, 1941*, page 46.

Size : 20.3 × 26.7 cms ; pages 10 + 52 ; measure 32 × 37 cms.
Letterpress printing.

● British Museum.

- 33 KETELEAR, JOANNES JOSHVA : *Hindoostani Grammar.*
Leyden 1743

John Joshua Ketelear—servant of the Dutch East India Company wrote a grammar and vocabulary of the Lingua Hindostanica published by Devid Millis in his *Miscellanca Orientalia*. Devid Millius was professor of Oriental languages in the University of Utrecht. The original was in Dutch, MSS copy of which is preserved in Rijks Archief, the State Record Office at Hague.

Ketelear born to a Book-binder on 25th December, 1659 Served as an apprentice to another Book-binder whom he tried to poison. He joined yet another Book binder whom he robbed and fled to Stockholm. He went to Amesterdam in 1682 and sailed to India in May the same year. He was in Surat in 1691 and at Agra in 1695 He was book keeper at Ahmadabad in 1699 and again went to Agra on 1700. He was made Director of the Dutch Factories and Head of the Embassy. He assumed office as Ambassador in Persia in 1716 when he was in Batavia. He arrived in Persia but died soon after, having attacked by fever. भारतीय अनुशिलन, Part IV, pp. 304-37.

33 Latin translation of original Dutch version, printed in
contd. Miscellane Oriental, Bengali alphabet is produced in this
Grammar. See “ हिन्दुस्थानी आदि मुद्रित ग्रंथ ”, p. 11.

34 KIRKPATRICK, CAPTAIN WILLIAM : *New Hindvi Grammar and
Dictionary*

1743

“ Soon after his arrival in England put the Persian and the Arabic Vocabulary
in the press while the letter founder was employed upon the Nagari type,
which owing to certain unforeseen but unavoidable accidents is yet unfinished.
Had it been prepared in time he ment to have annexed the translation of the
articles of War to the Seventh part . . . . . ”

“ An account of the plan and contents ”, January 20, 1785.

Devanagari type.

35 IMPEY, SIR ELIJAH : *Regulations for the Administration of Justice
in the Court of Dewanee Adalat.*

Calcutta 1785 (Company's Press)

Size : 19·8 × 25·6 cms ; pages 74 × 322 ; measure 31 × 44 ems
inclusive ; 29 lines.

Type : 14 Point Roman.

In the Bengali translation by Janathan Duncan. Bengali types
used for specimen.

36 UPJOHN, A. : *Ingaraji Bengali Vokebulari.*

Calcutta 1793 (Chronicle Press)

“ Extensive vocabulary Bengallee and English. Very useful to teach the natives English and to assist biginners in learning the Bangali language ”.

Bengali types used are different from those used in Halhead's *Grammar*.

● Baingia Sahitya Parishad.

37 FORSTER, HENRY PITTS : *A Vocabulary in two parts English and Bengalee and vice versa, Vol. I and II.*

Calcutta, Part I, 1799/Part II, 1802. (The Press of Ferris & Co.)

List of subscribers at the end/Interleaved copy.

Vol. I, Size : 19·5 × 25 cms; pages 2 + 20 + 420; measure 29 × 49 ems exclusive.

Size : Vol. II, 20 × 28·5 cms; pages 2 + 444 + 10, measure 38 × 54 exclusive.

Letterpress printing on handmade creamlaid paper.

Type : Two line pica.

● Serampore College Library.

38 FORSTER, HENRY PITTS : *Essay on the Principles of Sanskrit Grammar, Part I.*

Calcutta 1810 (Press of Ferris & Co.) College of Fort William.

Forster was senior merchant of the Bengal establishment.

Size : 21·6 × 28·6 cms; pages xxii + 692 + 8; mostly tables, 31 lines; 38 × 59 ems exclusive.

Letterpress printing on handmade paper.

Devanagari type used is two line pica; conjuncts from type

in Rome are used i.e. कृ कृ श्रु उड हू tables 11 pt. Roman

● National Library, Calcutta.

- 39 HALHED, NATHANIEL BRASSEY : *Bodhaprakāśam Śabdaśāstrin Grammar of Bengali Language.*

Hoogly 1778 (Mr. Andrew's Press)

Printed at the Press at Hoogly which is the first printing press in Bengal, India, according to C. E. Buckland in *Dictionary of Indian Biography*, London 1906, p. 185.

“Mr. Wilkins the celebrated Sanskrit Scholar aided by an ingenious artist by the name of Shepherd completed under the patronage of Governor Hasting's two elegant founts of Persian and Bengalee types. *East Indian Chronologist*, Calcutta 1801, p. 58d.

The types were subsequently transferred to Government Press at Calcutta. Two gravure plates.

Size : 16·5 × 22·2 cms ; pages 30 + 218 ; measure 28 × 40 ems, 23 lines in Roman, 20 lines Bengali, 20 pt. Bengali type.

Letterpress printing on handmade creamlaid paper.

● National Library, Calcutta.

- 40 WILKINS, SIR CHARLES : *A Grammar of the Sanskrit Language.*

London 1808

C. D. Bachland refers to the first edition, printed in 1779.

Size : 21 × 25·7 cms ; pages 20 × 662 ; measure 30 × 42 ems. continuation word at bottom corner ; 27 lines.

Letterpress printing.

Type : Wilkins' type.

● Asiatic Society of Bombay/Priolkar's collection. .

- 41 *Balbodha Muktavali.*

Tanjore 1809

“तंजावरी गतकाली ॥ ४९०७ ॥ शालीवाहन शक ॥ १७२८ ॥
क्षयनाम संवत्सरी कार्तिक शुद्ध २ बुधवारी हे बालबोध मुक्तावली
पुरती लिहिले असे.”

41 The imprint reads as under :

contd.

“शालीवाह शके कलौ सयमिते शुक्लाख्य संवत्स
रे पुण्यमासित त्रयोदश तिथौ सौभ्ये तथा
वासरे ॥ रत्नखणांभि पंडितः शरभूपाला
ज्ञया सौ घगे वार्णे यंत्र वरेद्य पद्य धरिता श्रक्रे
कथा घटिता ॥ १ ॥”

The copy in the British Museum contains ensorsement as under :—

“This book is a..... from its ..... being the very first book which was translated and printed in the Raja's palace by his own servants. It was presented by the Raja himself to Sir Alex Johnston when Sir Alexander paid him a visit an Tanjore in the year 1817.”

“To Museum by Sir Alex.”
30th July 1821.

Sir Alexander's letter kept in this copy states :—

“The work was printed in the Raja's palace by his own printers who are all Brahmins. The woodcuts were made, the paper was manufactured and the book itself was bound in the Palace”.

Size : 13·7×21·6 cms; pages 196; measure 20×35 ems exclusive.
22 lines per page; folios centre top on right hand pages; caption in colour; *Viram* sign in red, drawn by hand.

Letterpress printing on handmade paper.

● British Museum.

42 *Yuddha Kanda.*

Tanjore 1809

“श्रीरामचंद्र प्रसन्न ॥ श्लोक ॥ श्रीमत्तजानगर्या विलसतीनव
विद्याकलानिध्य भिरव्या शाला तस्यांनयोद्धावगत कलि
शरत्कालसा येराकेच ॥

शाली वाहस्य शुल्के सवितरि सतुल्ले भाव रामायणे

युत्कांडै काकारटी कामतनुत ऋषि कुम्पाख्य भटोर्णयंत्रे ॥ १ ॥ श्री ॥”

Size : 14·2 × 34·8 cms; pages 469; measure 20½ × 60 ems;
13 lines per page.

Letterpress printing on handmade paper.

Type : Devanagari 18 pt.

● Saraswati Mahal Library, Tanjavur.

43 *Karika.***Tanjore**

“येपि दर्शनात् ॥ ६८ ॥ इति श्री पंचानन भट्टाचार्य विरचितो
भाषा परिच्छेदः समाप्तः ॥
शके शालिवाहे मिते भोगसाथैः शरंघगिरस्यप्ययो
वार्णयंत्रे ॥ अयं कारि वावत्य भिख्यो विशुद्धः कृतो
हुब्बली वंश्य सख्खण्ण नाम्ना ॥ १ ॥”

Size : 12·7 × 30·5 cms; pothi style; 9 openings; 18 pages (10 leaves)
9 lines per page.

Woodcuts of Ganpati and Ísvar-Pārvati are printed.

● Saraswati Mahal Library, Tanjavur.

44 *Sri Anna Bhatti.***Tanjore**

22 Leaves.

● Saraswati Mahal Library, Tanjavur.

45 *Raghu Vansha Mula***Tanjore.**

“ श्री मत्तंजानगर्या विलसति नवाविद्या कलानिध्य
भिख्या० शालायंत्रेण नस्याम कलय द्दधिकुप्पा
ख्य भट्ट ”
“ शके स्मिन् “ शालीवाहस्य घारासयवि
भवामिते वर्णकृप्तिरधूणां वंशे काव्येन चाणाक्य
मितगुणमहापद्यवैपुल्यभाजि ॥ १ ॥ श्रीराम ”

Size : 16·5 × 19·6 cms; pages 97 openings; measure 23 × 30 cms
exclusive ; 19 lines per page.

Letterpress printing on handmade creamlaid watermarked paper

● Saraswati Mahal Library, Tanjavur.

46 *Maghamula-Sisupalavadha*

Tanjore 1812.

“ करान्वि क्षिपन्विस्मि ताक्षै र्न रै द्रै रौ पं द्रं वपूर
थ विरात्वामवीक्षात्रभूवे ७९ इति श्री शिशु
पालवधे महाकाव्ये कवि श्री माधकृतो विंशति
स्सर्गः छ छ छ श्रीरामार्पणमस्तु.”

“ शालाया तंजनगरे नवविद्यांकिनियौ शाली ।
वाहन शके भुलासके श्रीमुख संवत्सरे
कुम्पाभट्टेन ऋषिणा वर्णयंत्रे सुयाजितं दृढतोयमिलत्पद्यं
काव्यं माधवाणिक कृतिः श्री सांत्रसदाशिव ”

Size : 14 × 21·6 cms; page 1 started on right; 106 openings,
measure 23 × 32 ems; 20 lines; headings ‘माधमूल’ on right
and number of the opening below.

Type : Devanagari 20 pt. inclusive of leading.

● Saraswati Mahal Library, Tanjavur.

47 *Essays (theses) by the Students of the College of Fort William.*

Calcutta 1802 (Title shows year 1800)

Size : 13·5 × 21·6 cms; pages 16 + 228 + 6; measure 20 × 39
ems inclusive.

Type : Two line pica Devanagari, *Akhand Velantis*; closed and
open dots used for diacritics.

Pages 145 to 157 in Persian, 207 to 220 in Devanagari, 17 lines
and 183 to 195 in Bangali 16 lines.

● National Library Calcutta.

48 COLEBROOKE, H. T. : *A Grammar of the Sanskrit Language, Vol. 1.*

Calcutta 1805 (The Honourable Company's Press).

Size : 20 × 30·7 cms; pages 22 + 369 + 4; measure 36 × 59 ems.

Letterpress printing on handmade creamlaid paper; pages 221-4
on Azurelaid.

Type : Devanagari, 24 pt. cut under Colebrooke's supervision.

● Author's collection.

- 49 CAREY, DR. WILLIAM: *New Testament; Bengali Dharma Pustaka Serampore 1801*

First voluminous book in Bengali print.

Size : 11·7 × 19·2 cms ; pages 666 ; measure 24 × 39 ems, exclusive; running head line.

Size : 1833 Editions; 15 × 23·5 cms; pages 4 + 328; measure 30 × 40 ems; exclusive two columns; 44 lines.

Letterpress printing on printing paper.

Type : Bengali 19 pt., inclusive of leading. The specimen of title and a page are from 1823 Edition.

● Serampore College Library/National Library, Calcutta.

- 50 BASU, RAM: *Raja Pratapaditya Charitra.*

Serampore 1801

English title page shows 1802. Ram Basu was “one of the pundits in the College of Fort William. “First attempt at sustained Bengali prose writing and also as the first historical work in Bengali prose.”

Size : 13 × 21·6 cms; 158 pages; 19 × 36 ems inclusive; 17 lines to a page, exclusive of folios; cloth lined pages.

Type : Bengali Gt. Primer.

● National Library, Calcutta.

- 51 *Dialogues intended to facilitate the acquiring of Bengali Language (or Colloquies).*

Serampore 1801 (Aug. 4)

● National Library, Calcutta.

- 52 *Mahabharat (four volumes).*

Serampore 1802

Translated in Bengali by DASS, KASHEE RAM.

52 Size : 9·5 × 14 cms; pages: Vol. III, 2 + 344; Vol. IV, 2 + 212;
contd. measure 17 × 25 ems exclusive; 14 lines, centre folios at top.

Letterpress printing on handmade creamlaid paper.

Type : Bengali 18 pt. 4 pt. leaded. The type face distinctly bears the stamp of the contemporary manuscript writing.

● National Library, Calcutta.

53 SHRI GIRISHCHANDRA VIDYABHUSHAN : *Panjika* 1225 B. s. (1818-9),
edited by Durgaprasad.

Calcutta 1818

Earliest printed Bengali Almanac with astronomical charts and tables.

Size : 14 × 20·2 cms; page 142; 19 lines; measure 24×39 ems exclusive.

Letterpress printing on handmade creamlaid paper.

Type two line pica.

● Bamgiya Sahitya Parishad.

54 CAREY, DR. WILLIAM : *A Grammar of the Mahr'tta* (to which are added the dialogues on familiar subjects).

Serampore 1805

First Marathi grammar in Devanagari type.

Size : 12 × 20 cms; pages 8 + 152 + 50 ; measure 21 × 34 ems exclusive.

Letterpress printing on handmade wove paper.

Type : Two line pica Devanagari रु is printed as रू.

● Priolkar's collection/Serampore College Library.

55 CAREY, DR. WILLIAM : *A Grammar of Mahratta Language*
Serampore 1807 (Second Edition ; Third Edition 1825.)

Modi type.

- 56 CAREY, DR. WILLIAM : *New Testament* (ईश्वराची अवघी गोष्ट)
Serampore 1807

Size : 12·7 × 18·4 cms; pages—; folios cut off in binding; measure 24 × 40 ems exclusive; 26 lines to a page with line numbers on the left; running headings.

Letterpress printing on creamlaid handmade paper.

Modi types used in the translation.

● Serampore College Library.

- 57 CAREY, DR. WILLIAM : *A Dictionary of the Mahratta Language*.
Serampore 1810

First printed Marathi-English Dictionary prepared with the help of Vidyanath, for helping the Europeans in India to learn the Language.

Size : 11·5 × 18·4 cms; pages 8 + 652; measure 22 × 32 ems exclusive; 19 lines of entries and a heading line; folios centered in brackets at the heads.

Letterpress printing on cream wove handmade paper.

Type : Marathi letters in *Modi* types in Gr. Primer body; English matter in Roman pica face justified with *Modi*, 4 pt. leaded.

● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.

- 58 CAREY, DR. WILLIAM : *Isvarachya Avaghya Gosthi* (Marathi translation of Bible).

Serampore 1812 (Vol. II, 1818; Vol III, 1816; Vol. IV, 1821).

Size : 13·3 × 21 cms; pages: Vol. I, 549; Vol. II, 733, Vol. III, 322, Vol. IV, 659 incomplete; measure 21 × 36 ems, 26 lines, centre headings; folios top outside corners.

Letterpress printing on handmade paper.

Type : *Modi* in English-body, 2 pt. leaded.

● Priolkar's collection/Serampore College Library.

- 59 VAIDYANATH SHARMA : *Simhasan Battishi*.
Serampore 1814

This book has been wrongly referred to as "First Marathi Book".

See "पहिले मराठी छापील पुस्तक" नवयुग, व. १, अ. १, नवंबर १९१३, पा. ५५.

59 Size : 11·8 × 19·4 cms ; pages 184; measure 18 × 33 ems
contd. exclusive; 18 lines; folios at the heads.

Letterpress printing on cream-wove handmade paper.

The emblem of Kitab College, Fort William is printed on the back of the title page and on the last page in Urdu, Devanagari and Bengali letters in reverse.

Type : *Modi* in Great Primer body, 6 pt. leaded.

● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.

60 CAREY, DR. WILLIAM : *Sanskrit Grammar*.

Serampore 1806

This is not the first printed Sanskrit grammar as mentioned in the Carey Exhibition list of items, since Colbrooke's Sanskrit grammar was published in 1805. Actually Colbrooke mentions the forthcoming publication of DR. Carey's Grammar.

Size : 21 × 27·5 cms ; pages 20 + 906 + 108 + 24 + 10 ; measure 37 × 51 ems exclusive with running title and chapter headings.

Type : Devanagari same as is used for the Marathi grammar.

● Asiatic Society of Bombay/Serampore College Library.

61 *Sanskrit New Testament*.

Serampore 1808

Copy available at Serampore is printed in 1811.

Size : 1808 Edition, 18·6 × 25 cms; pages 576; measure 37 × 47 ems; type 24 pt.

Size : 1811 Edition, 20 + 26 cms; pages 632; measure 37 × 48 ems exclusive; 22 lines per page.

Letterpress printing on creamlaid handmade paper.

Type used is large, 24 pt. inclusive of leading (2 points).

● Natioal library Calcutta/Serampore College Library.

62 *The Holy Bible*. (Containing the Old and the New Testaments translated from the originals into the *Kunkuna* language)
Vol. V, New Testament.

Serampore 1818

62 Size : 12·4 × 20·4 cms. 354 leaves; Arabic pagination; 28 lines;
contd. pages 708; measure 22 × 38 cms.

Letterpress printing on handmade variable paper.

Type : 16½ pt. with leading.

● Serampore College Library.

63 CAREY, DR. WILLIAM : *A Grammar of the Telinga Language.*
Serampore 1814.

Size : 11·5 × 20·3 cms; pages 2 + 4 + 186; measure 22 × 37
ems inclusive.

Letterpress printing on handmade paper.

Type : Telugu, 18 pt.

● National Library Calcutta.

64 CAREY, DR. WILLIAM : *A Grammar of the Kurnata Language.*
Serampore 1817

“Karnata Language is inferior in point of cultivation and elegance to the Telinga. Yet as it is spoken through so large a part of the country now under British domination ‘.....’. Karnata erroneously called by European the Canara”. Carrey, Preface to the *Grammar of Karnata Language*, August 17, 1817.

Size : 12·5 × 19 cms; pages 6 + 140; measure 21 × 30·5 ems
exclusive, running headings; 24 lines to a page.

Letterpress printing on creamlaid handmade paper.

Type : Roman 12 on 14 point, two point leaded, Kannada type
in 14 point.

● Serampore College Library.

65 *New Testament Telinga Language.*

Sermpore 1818

Size : 13 × 19·2 cms; pages 6 + 960; measure 23·5 × 39 ems
exclusive; 26 lines to a page.

Letterpress printing on creamlaid handmade paper.

Type : Telagu Great Primer.

● Serampore College Library.

69 Earliest book printed in the Bombay (Primrose in *Proceedings of contd. the Fifth Library Congress*, p. 229).

Size : 16·5 × 10·1 cms; pages 7 + 164.

● Heras Institute of History and Culture, Bombay.

70 *A Grammar of Gentoo Language* (as it is understood and spoken by the Gentoo people residing north and north-westwards of Madras).

Madras 1807

(Believed to have been written by " a civilian " W. Brown)

See Grierson, Vol. V, p. 582.

71 CAMPBELL, A. D. : *A Grammar of Teloogoo Language.*

Madras 1820

College of Fort St. George, (Second Editioa.)

● Priolkar's collection.

72 M'KERREL, J. M. : *Grammar of the Carnatic Language.*

Madras 1820

(See Grierson, Vol. IV).

- 73 REEVE, REV. WILLIAM : *English Kannada Dictionary*.
Madras 1824
 College of Fort St. George, Madras.

● University of Bombay.

- 74 HALL, REV. GORDON : *A Scripture Tract*.
Bombay 1817 (March 10) American Mission Press.
 First Christian Publication in Marathi.
 Size : 8vo; pages 8; 1,500 copies.

- 75 *Gospeal of Mathew*.
Bombay 1817 (American Mission Press).
 See *Memorial Papers*, p. 112.

- 76 *Easy and Expeditious means of acquiring knowledge of the English Language*
Bombay 1816

Earliest available Devanagari (Marathi) book printed in Bombay.

● Priolkar's collection, Bombay.

77 *The New Testament*

Bombay 1826 (American Mission Press).

8vo collection of different books, paged separately. Second Edition in 1830.

● Priolkar's collection, Bombay.

78 *New Testament*

Bombay 1830 (Second Edition) American Mission Press.

Translated into Murat,hee Language by the American Missioneries.

Size : 13·5 × 21·6 cms; pages 4 + 661; measure 22 × 38 ems exclusive; 29 lines, running headings; folios in parenthesis at the heads.

Letterpress printing on machine-made paper.

Type : Devanagari (Marathi) Akhanda; pica body; 3pt. leaded.

● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay-1.

79 *A Help in Acquiring a Knowledge of the English Language.* (Designed for the benefit of those in this country who wish to study the English language and Science).

Bombay 1831 (American Mission Press).

English and Marathi.

Size : 12·7 × 19 cms; pages 160; measure 24 × 41 ems exclusive; 32 lines; folios in Arabic at the centre head.

Letterpress printing on creamwove and creamlaid paper.

Devanagari (Hindi) type in English body, Roman type in small pica justified.

● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.

80 *Panchopakhyana***Bombay 1822**

Marathi Devanagari printed from new fount obtained from England.

Size : 13·3 × 18·3 cms; pages 144; measure 24 × 34 ems, exclusive, 19 lines; contineous word at end, folios top centre in par.

Letterpress printing.

Wilkins type.

● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.

81 *Vidoor Neeti***Bombay 1823 (Courier) Press.**

Translation from Sanskrit in prose 'Maharashtra Bhasha'

Size : 13·7 × 17·7 cms; pages 2 + 123; measure 22 × 33 ems exclusive; 18 lines; folios in par.

Letterpress printing on machinemade paper.

Type : Devanagari (Akhand); 18 pt. body; 4 pt. leaded.

● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya.

82 *Singasun Butteeshi, Marat,ha***Bombay 1824 (Courier Press)**

Translation in "Maharashtra Bhasha"

Size : 15 × 18·7 cms; pages 2 + 107 (and one page errata); measure 24 × 33 ems exclusive; 18 lines; folios in brackets; first word on next page repeated in the extra line at the end of the page.

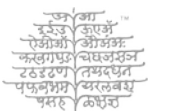
Letterpress printing on machine-made paper.

Devanagari type (*Akhanda*); 18 pt. body; 4 pt. leaded.

● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.

83 *Nishalni Paddhati.***Bombay 1824 (Courier Press)**

● Priolkar's collection.

- 84 KENNEDY, LT. COLONEL VANS : *Dictionary of the Marat,ha Language,*

Bombay 1824 (Printed by Shreecrustua Jagonnathjee Prabhoo).

In two parts : I, Marat,ha and English; II, English and Marat,ha.

Size : 18+30·2 cms; Part I, pages 4+12+128, including 3 pages of supplement, measure 35 × 64 ems; inclusive two columns, folios centre heads in parenthesis.

Letterpress printing on printing paper.

Marathi words are printed in Balabodh 16 pt., three point leaded.

Some words are also transcribed in Urdu type; 36/38 entries per columns.

● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.

- 85 *Rewards for Translation, Original Esseys.*

Bombay 1825

Bombay Native School Book and School Society.

Size : 11·7×19·4 cms; pages : 14 English + 20 Marathi + 20 Gujarati measure 21 × 40/41½; ems inclusive ; folios centre at heads in parenthesis;—lines per page; first word on next page repeated at the bottom right hand corner.

Letterpress printing on printing paper.

Gujarati section printed in Devanagari type.

● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.

- 86 CHHATRE, KASHINATH : *Isap Neeti Katha.*

Bombay 1828 (2) Courier Press/Education Societie's Press.

Translation from English.

Size : 14 × 18·4 cms; pages 314 (incomplete copy); measure 22 × 33 ems exclusive; 18 lines (pages 1 to 108) and 19 lines (pages 109 to 314); folios in par; first word on next line repeated at the end of the page in one line.

Letterpress printing on machine-made M. F. and creamlaid paper.

Devanagari (Marathi) *Akhanda* type 18 pt. body 4 pt. leaded; pages 1 to 108.

Devanagari (Hindi) *Akhanda* type in bold 18 pt. body, 3 pt. leaded; pages 109 to 314.

● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.

87 *The Mahabharat*, an epic poem, Vol. II.

Calcutta 1838 (Baptist Mission Press)

Size : 23·9 × 28·4 cms; measure 40 × 50 ems; pages Part I, 4+831+106; Part II, 4+868+110; Part III, 4+859+90; Part IV, 4+1006+88; lines 30.

English body type of Calcutta style.

Letterpress printing on printing paper.

● Author's collection.

88 **MARZABAN'S** : *Dabestan*.

Bombay 1815

● Cama Oriental Institute.

89 **TARKAVACHASPATI, TARANATHA** : *Dhaturupādarsa*

Calcutta 1869

Printed at Jnanratnakara and New Sanskrit Presses by Bhukun Mohan Bysack and Harimohan Mookerjee.

Size : 13·2 × 21 cms; pages 4×8 + 270; measure 39 × 24 with folios.

Letterpress printing.

Type : 14 pt. 4 pt. leaded.

● R. B. Gunjekar's collection.

90 *Goojuratee Holy Bible*, Vol. I.

Surat 1828 (Mission Press)

Translated by the Surat Missionary Society and printed for the Bombay Auxiliary Bible Society.

● Cama Oriental Institute.

- 91 FARDUNJI, KAVASJI : *Regashanthan Pothi*.
Daman 1838 (Gujerati Chhapkhana) Printer : Cavasji Fardunji.
 Size : 14 × 18·4 cms.; pages : (Part I 134, Part II) 320; measure
 24 × 36 cms, inclusive; folios in par at left and right hand
 corners, centre headings; five folded charts.
 Letterpress printing.
 Type : 16 point, 4 point leaded.
 ● Saradar Mujumdar's collection, Poona.
- 92 JERVIS, CAPTAIN JEORGE AND KRAMAVANT, JAGANNATH SHASTRI :
Ganitamarga.
Bombay 1826
 Printed by Bapu Gangadhar Joshi Chiplonkar. " Earliest book
 Lithographed in Bombay " Priolkar.

Gujarati in Devanagari script.

● Cama Oriental Institute.

- 93 JERVIS, CAPTAIN JEORGE : *A Course of Mathematics* (in the
 Marat'ha Language, Vo. III).
Bombay 1827
 A course of Mathematics of Dr. Charles Hatton; Translated by
 George Jervis in Marathi.
 Size : 6·8 × 2·12 cms; pages I, 2+234; II. 2+27; III. 2+217;
 IV. 2+31 ; V. 2+57 ; VI. 2+49 ; VII. 2+49; measure 30+40
 cms inclusive; folios at centre heads in parenthesis; 20/21 lines.
 First word on next page repeated at the end of the page.
 Illustration in woodcut (× 96).
 Lithographic printing on printing paper. The title and sub-title
 pages are printed in English by Letterpress.
- Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.

मराठी/का
 रज्जु/का
 ऐओओ/का
 कलगापु/का
 रठइठण/का
 पकलभंग/का
 यमह/का

94 *A Marat'ha Dispensatory*

Bombay. 1828 (Printed at the Government Lithographic Press by F. D. Ramos).

Size 18·4 × 27·9 cms; pages 10+18; measure 36 + 62 ems inclusive; 28 lines of text; folios at centre heads in parenthesis; first word on the next page repeated at the end of previous page.

Lithographic printing on creamlaid and azurlaid paper; Title page in English by letterpress.

● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.

95 JERVIS, GEORGE : *Upayogi Dnyanano Pustak Samuh.*

Bombay 1830

Translation in Gujarati from original English *Library of useful knowledge—Preliminary Treatise.*

Size : 12·7 × 20·3 cms; pages 4 + 158; measure 22+43 ems inclusive; 23 lines of text; heading line with folios at side corners; First word on next page repeated at the bottom right corner.

Lithographic printing on bulky cream-wove paper.

● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.

96 GRANT DUFF, CAPTAIN : *Marathyanchi Bakhar.*

Bombay 1830

Printed at the Government (Central) Press.

Translation by Captain David Capon.

Size : 18·4 × 28·2 cms; pages 6 + 30 + 428+6; measure 33 × 61 ems inclusive; 32 lines per page; folios in parenthesis at the head; first word on next page repeated at bottom right corner; footnotes in smaller letters; discriptive contents in 26 ems with subject headings in marginal notes.

Lithographic printing on azurlaid and creamlaid handmade paper, water marked with *F. Tardel*; *R. Diamas*; MAKO (1) AINE; 1828 and (after page 304) 1829.

● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.

- 97 *Marathi Bodha-Vachane.*
Bombay 1833 (Lithographed by R. Ferera).
 Size : 12·4 × 19·1 cms; pages 50; measure 21 × 35 ems inclusive; 17 lines per page; left hand pages in Balbodh and right hand pages in *Modi*.
 Lithographic printing on thin creamlaid paper.
 ● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.
- 98 STEVENSON, REV. J. : *The Principles of English Grammar.*
Bombay 1833 Second Edition. (R. Prera's Press)
 Size : 18·3 × 24·2 cms; pages 2 + 129; measure 32 × 58 ems exclusive; 30 lines.
 Lithographic printing script lettering is used for the English letters and words.
 ● Author's collection.
- 99 *On the Advantages of Pure and Mixed Mathematics.*
Bombay 1835 (Darpun Press.)
 Marathi translation of " *A course of public lectures* " delivered in the Elphinstone College at Bombay.
 Size : 12·7 × 18·1 ems; pages 4+26 (blank pages not numbered; measure 20 × 34 ems inclusive; folios at centre heads; 22 lines Pica face English body; 4 pt. leaded.
 Letterpress printing on printing paper.
 ● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.
- 100 FARRAT (MRS.) : *Chamatkarik Gosti : The Ayah and Lady.*
Bombay 1838 (American Mission Press)
 No. 32 Bombay Tract and Book Society.
 Size : 11·1 × 17·8 cms; pages 4 + 94; measure 18 + 33 ems inclusive; folios at top centre illustrated with wood-cuts.
 Letterpress printing on antique finish printing paper.
 Type : Devanagari English face 4 pt. leaded.
 ● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.

101 WILSON, JOHN D. D. : *Vakkyavali* (English and Marathi).

Bombay 1839 (Second Edition). American Mission Press.

Printer : E. A. Webster. Sentences in English on left hand page and their equivalents in Marathi on right hand page.

Size : 10·2 × 17·8 ; cms pages 10 + 2 + 307 + 12 (Pages 331 and onwards lost); measure 18 × 36 ems inclusive; running headings and folios at the top corners.

Letterpress printing on printing paper.

● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.

102 *Bodh Saugar*.

Bombay 1849

Marathi Monthly (Half a Rupee in advance per monthly copy). Vol. I, Nos. 1 to 4 (May to August 1849), Prabhakar Press, Bombay. Nos. 5 to 8 (September to December 1849), Ganapat Krishnaji's Press, Bombay, 1849.

Size : 13 × 19·77 cms ; pages 260 ; exclusive of 4 pages of cover ; measure (Issues 1 to 4) 25 × 39 ems exclusive ; 22 lines ; (Issues 5 to 8) 24 × 40 ems exclusive ; 22 lines ; first word in next page repeated at the end of the previous page.

Lithographic printing, pages 1 to 132 ;

Letterpress printing, pages 133 to 260, on machinemade paper.

Type : Devanagari *Degree* type 20 pt. ; 2 pt. leaded for letterpress.

● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.

103 JAMBHEKUR, BAL GUNGADHUR SHASTREE : *History of British India* **Bombay 1854** (Second Edition) American Mission Press.

Revised and prepared for the press by Major T. Candy.

Size : 13·5 × 21·3 cms ; pages 26 + 274 ; 21 × 37 ems exclusive ; 24 lines ; folios top centre.

Letterpress printing.

Type : English body ; 3 pt. leaded.

- 104 **THATTE, KASHINATH** : *Animal Karanyapasoon Nash.*
Bombay 1855 (American Mission Press).
 A Prize Essay in Marathi on Intemperance.
 Size : 8·9 × 13·4 cms ; pages 30 ; measure 16 × 25 ems exclusive ;
 16 lines ; Devanagari (Marathi) type ; English body.
 Letterpress printing on machine made paper.
 ● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya, Bombay.
- 105 **BREMER, REV. DR.** : *Guide to the Scientific Knowledge.*
Bombay 1856 (Ganpat Krishnaji's Press for the Deccan Vernacular
 Translation Society).
 Translation in Marathi by Sakharam Ramchandra Dexit and
 Vishnu Amritrao.
 Size : 13·7 × 21·3 cms. ; pages 4 + 20 + 271 ; measure 24 × 42
 ems inclusive ; 32 lines ; folios at centre heads in parenthesis.
 Type : English body leaded.
 Letterpress printing on printing paper.
 ● Author's collection.
- 106 **GODBOLE, PARSHURAM PANT** : *Uttararāma Caritra Nātaka* (In
 seven Acts).
Bombay 1859 (L. M. De'Souza's Press).
 Size : 12·7 × 19·4 cms ; pages 6 + 164 ; measure 24 × 40 ems
 exclusive ; top corner folios ; centre headings.
 Letterpress printing.
 Type : Great Primer.
 ● Mumbai Marathi Granth Sangrahalaya.
- 107 **GODBOLE, PARSHURAM PANT** : *Namartha Dipika*
Bombay 1866 (*Induprakash* Press).
 Size : 16·5 × 23·5 cms ; pages 4 + 114 + 19 ; measure 30 × 42
 ems ; top corner folios, centre headings.
 Letterpress printing.
 Type : 20 point light.
 ● Mumbai Marathi Grantha Sangrahalaya.

- 108 PHADKE, GANGADHAR SHASTRI : *Mahārastra Bhasecen Vyākaraṇa*
Bombay 1850 (Ganpat Krishnaji's Press).

Size : 9.5 × 14 cms ; pages 4 + 6 + 158 ; measure 16 × 28
ems exclusive ; 19 lines ; folios in parenthesis top centre.

Letterpress printing.

Devanagari English face type on Great Primer body bold letters
in Great face, footnotes in pica.

● Author's collection.

- 109 DATE, RAGHUNATH SHASTRI : *Salivalān Charitra*.

Title page missing.

Pages : 13 + 14 + 52 ; measure 21 × 36 ems inclusive ; running
headings ; top folios ; 20 lines.

Letterpress printing.

Type: Great Primer.

- 110 PANTSCHATANTRUM :

Bonne ad Rhenum 1848

Size : 17.8 × 26 cms ; pages — ; measure 30 × 50 ems
inclusive.

Letterpress printing.

Type : Devanagari cut in Germany.

● R. G. Gunjkar's collection

- 111 WEBER, DR. ALBRECHT : *The Ātapatha-Brāhmaṇa*.

Berlin 1855

Size : 22.1 × 27.3 cms ; pages 14 + 1194 ; measure 34 × 48 ems
exclusive ; 22 lines in text, 34 lines of commentary.

Letterpress printing.

Type: Two line pica and 14 pt. Devanagari cut in Germany.

● Asiatic Library, Bombay.

112 *Aitareya Aranyaka.*

Lodon 1909.

Size : 18.4 × 21.4 cms; pages 6 390; measure 27 × 38 ems;
22 lines.

Letterpress printing.

Type ; Great Primer

● Asiatic Library, Bombay.

113 GOLDSTUKAR, PANINI :

राज्य
विकास
संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

Specimen of Printing

NOTE

Despite repeated efforts photostat copies of the following plates could not be obtained. Hence it is regretted that it will not be possible to supply their prints in future.

20, 36, 65.

T. D.-1

ज्या
रुद्र
ऐओओ
कलगापु
रुद्ररुद्र
पुलगापु
यसह

कुएओ
ओओओ
चिधओओओ
तमरुद्र
अरलओओ
ओओओ

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

राज्य
संस्थापक
संस्थापक
संस्थापक
संस्थापक
संस्थापक

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

PROLOGO D'ESTA EDIÇÃO

E o livro de Garcia d'Orta, que hoje reproduzimos, tão conhecido que fôra quasi um attentado, contra a reputação de que já gosa, qualquer projecto de elogial-o. A primeira edição delle foi publicada em Goa em 1563, com o título seguinte, que transcrevemos fielmente:

¶ **Coloquios dos simples, e**
drogas he cousas medicinaes da India, e
afsi dalgũas frutas achadas nella onde se
tratam algũas cousas tocantes a medicina,
pratica, e outras cousas boas, pera saber
côpostos pello Doutor garçia dorta: fisico
del Rey nõsso senhor, vistõs pello muyto
Reuerendo senhor, ho licenciado
Alexos diaz: falcam defenbar-
gador da casa da supricaçã
inquisidor nestas
partes.

¶ Com priuilegio do Conde visõ Rey.

Impresso em Goa, por Ioannes
de endem as x. dias de
Abril de 1563. annos.

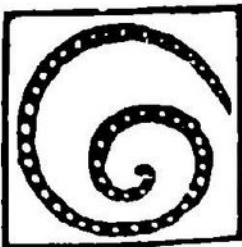
Courtesy : British Museum

4. *Coloquios dos simples, e drogas he cousas medicinaes da India*,
Goa, 1563. *Dialogues on Indian plants and drugs. Title of*
Reprint (1872).

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

DOCTRINA CHRISTIANA
en Lingua Malauar Tamul.

காமபனுவலு யதெசெகு
வனையலண டு ரககிட
பாதிரியாரதம துலெ
யிற் ததெழுதின தமட
நாண வணககம .

Courtesy : Harward Library Bulletin, Spring 1952

5. *Doctrina Christiana*, Quilon 1578. Earliest example of printing in an Indian script.

Cap. I.

G. Saetmanica, anny vcharica, aistē
mhannatāssi quitea ?

S. Quiteā bhauarchiā Christaua-
na, IESV Christachy fee fatema
nuchy, taissichi, zari yecade ue-
llo ti muqhī ucharunchy zaita,
tāri tichē qhatira maranna pa-
ualoi tāri, muqhī ucharunchy .

G. Mannussu Christaō zalea nimi
tim, connu manu, conni uhaddi-
ua taca zoddata ?

S. Paramesparacho dharmā putru
hounu, suarguicho ddaizy zata.

G. Anny Christaū nhoe to ?

S. Ho aissalo faitanacho gulamu.
anny suarguinchea ddaizaea
chucata .

G. Christaū nāua conna uarāunu
amacā labalā ? IE-

Courtesy : A. K. Priolkar P.P.I. p. 311

8a. *Doctrina Christiana*, by Fr. Stephens, Rachol, Goa, 1622.
Earliest printing in the “ Delect of Goa Brahmins
in Roman script ”

ज्येष्ठ
रजसु
ऐश्वी
कलौष
२४३४
पुनर्वसु
चर
आशु
मिथुन
तमस
अरुण
४३४३

DOVTRI

NA CHRISTAM EM LINGOA
BRAMANA CANARIM.

Ordenada amaneira de Dia-
logo, pera ensinar os
mininos.

Cōposta pollo Padre Thomas Este
uaõ da Companhia de IESVS.
natural de Lõdres.

Empressa no Collegio de Rachol da
Cōpanhia de IESVS Anno. 1622.

Courtesy : A. K. Priolkar

8. *Doctrina Christiana*, Rachol, Goa, 1622.

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

SADAI VA APOSTOLA

S. PEDRVCH E ZINNYZI

VITVACHE CATHECHY VIBHAGTI. ANNY SVAMIYA IESV-
che seu e shāi: e shaua uisualocāsi quuola Deuzchē xātirē eānī rānny
1)goni: behucequī cuddha deuanchy eābhāzānā eāhedunū abhāuicā locē
gāsipanthā annāucyāsi. ze māhā eāfēcā tēnnē eāntilē. anny māhā
bhēgry, eābhānāche pēuādde eārunā ze tēnnē zēguī dāuile.
yā yēruquēzche discursi: eāruni. hē grānthī
eārhūnī līhīlē eāfēc.

P A I L E A P V R A N N A C H E M P A I L E M C A N D D A

Discursuevafuatu Peiia.

S. PEDRV APOSTOLV ADIM
nhauerz. tā eāuannu. Cēuānne pā-
ry Pāramēspārē Sīramiyē IESV
Chriitē tēyāsi apulā Apostolu que
1)ā. IESV Sūamiyāche līxē. tā
eāuānne mēhānōnī. yēru-
quē hē pōile discursā-
eāvafuātī līhīlē
zhe.

Namo assepannī yēcā.
Namo zannī Trinacā:
Namo gunnatuicā.
Tū eāvānsā. amēcā. 5
Tū uōf nāucyā āgōchārā.
Tūzē fāfī yēchā nāhī pāro:
Apānā. apānēcā yēcēfāru. 4
Zānnēsi pūrā. 6

AMO Deus sagheinto.
Adhūtētū adhy uēchitā
Gānnēfēpennī anāzā.
Agochārā. 1

Tū honfy bhēgīchē nidhānē.
Vāitūvāxōrtū. nīchē tēnē:
Mugīdātā. dīuā pēcāro.
Māzā. pīzā zēzāchā. 7

Anāta honfy tūzē gūnnā.
Anāti uētī. pāpī nīdhānā:
Gnēcānētūc ānupēmō.
Tū ānupānu fācāllū. 2)

Nāmānā māzē mugīnāchā:
Zēyā uīfūcātārācā IESV Chriitā:
Sāfīcāngūzē pōnīpātō zēzā.
Tōzī chārānī. 8

Vīfūcērtū honfy yēcū.
Rāchānē pēruā eāqūhū:
Vīfūādīpēcū. uēpācū
Sēruētārāchā. 3

Tū nāndānu Deuā pīcēyārā.
Sāghārū fōcālīā gūnnāchā:
Tū xēndhū eāpēc. eārunnēcā.
Anādanīdhī. 9

Tūzē gūnnāchī nīdhī anāti
Qūī ānupānī mūghāchī cēntī:
Dhānētī bhōddūc ēthēlc hātī
Lēbādīcē. 4

Tūzā zāhālēyā pāfānācūerū.
Pāhīntē eāidhēcā eāndhārū:
Pācāfē gnēcānāfāghārū.
Agnēcānāthē. 10

A A 3

Courtesy : A. K. Priolkar P.P.I. p. 314

9a. Discourses Sobre a vida do Apostolo sam Pedrv, Goa 1629-34.
Printing in "Bramana Marastta" Front page.

DISCVRROS.

SOBRE A VIDA DO APOSTOLO SAMPEDRO EM

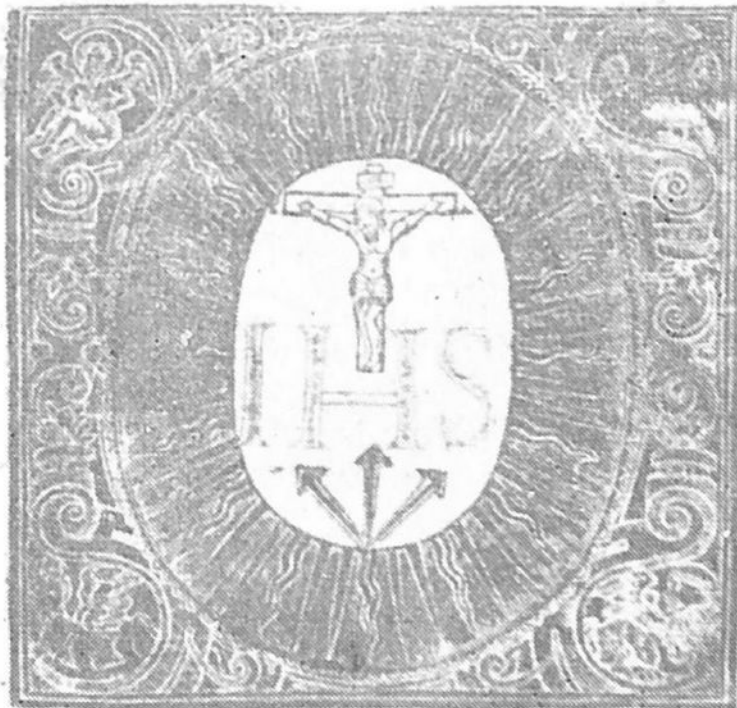
QUE SE REFVTAM OS PRINCIPAIS ERROS DO GENTILIS.

mo deste Oriente : & se declaraõ varios misterios
de nossa Sancta ^{Fe} : com varia Doutrina
vtil & necessaria a esta noua Christandade

COMPOSTOS EM VERSOS EM LINGOA BRAMANA

Marastia pello Padre ^E steuaõ da Cruz da Com.

Francis

EM pressos em Goa na caza Professa de ^{provs} Com ^{licença}
da Sancta Inquiliçãõ & ordinario &
dos Superiores . Anno do nascim^{to}
de Christo Senhor Nosso de 1629

Courtesy : A. K. Priolkar. P.P.I, p. 313.

9. Title page of *Discourses on the Life of the Apostle St. Peter*, Goa 1629-34.

राज्य
विकास
संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

IESVSMARIA

ARTE DA LINGOACANA

RIM

COMPOSTA PELO PADRE
Thomaz esteuaõ da Companhia d.
IESVS & acrescentada pello Padre
Diogo Ribeiro da mesma Cõpanhia
E nouamente reuista, & emendada por
ouros quatro Padres da mesma Com
panhia, Roman. Soc. I.

Com Licença da S. Inquificam & Or
dinatio
em Rachol no Collegio de S. Ignacio
da Companhia de IESV. Anno de
1640.

Courtesy : A. K. Priolkar, P.P.I. p. 315

10. Fr. Stephens' *Arte da Lingoa Canarim*, Rachol, Goa, 1640.

ज्येष्ठ
रुद्र
ऐश्वर्य
कल्याण
रुद्र
पुस्तकालय
वाराणसी

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

செய்ய .

முநமுணை—பநாயன் செக்ககீரீசுத்துப
பிநத வெட—அனாபரகுசுகநாநத
தி—உடயரகு செக்க வெண உதிருப
பொட்ட நயவருபா உ

முமுணையநாயன் செக்ககீரீசுத்துபிநதவெட—
—அனாபரகுசுகநாநதவெண—
பொட்ட நயவருபா உ

முமுணையநாயன் செக்ககீரீசுத்துபிநதவெட—
—அனாபரகுசுகநாநதவெண—
பொட்ட நயவருபா உ

முமுணையநாயன் செக்ககீரீசுத்துபிநதவெட—
—அனாபரகுசுகநாநதவெண—
பொட்ட நயவருபா உ

A யநத

ourtesy : A. K. Priolkar, P.P.I. p. 319

13. Flos Sanctorum, 1586. A Tamil book printed at Punicle.

சுதனுகியசமவெசுரனுயிருக்கம்
**எசுககம் உகத
 நாதானபா**

நெதபபுலொகததலெமனுமையபபீ மநதபி சேடிநக
 ணியமபொதபிசசனானபடுசநகணாயமசேயந அ
 மபதநகணாயமமனுஉருககு வெண்டபாடுபட்டு
 எல்லானாயமமுண்டுதேசநகததபானநகணாயம
 உயிரோடுளநுநருநதுபாலொகததலெமதமையாக
 எநினநறையம அபருடையசீமராககளாகம் அபபொடி
 தநலமராகனலொகமெநுகமபொயடுபபடககோருத
 சகபிபிசேடிநகணா சசகலசசேனநகருககுடபி அசநக
 மபண்ணி : நகறையமடு உள்பட்டுககுத அபநுள
 மபாபுமனுடையமுதலாமகபபாகம்
 அருகவேதபொடிநககம்

கம் உகதபி மநத ஆயிரதது எருதநதுபபக ஹலாமஅரு
 ஹமாதம் பொதுயிததாநகனபாபயிலெயிருகம்
 பாநாமராகலுடையஅசசலெககபபபடது

Courtesy : A. K. Priolkar, P.P.I. p. 320

14. *The Four Evangelists and the Acts of the Apostles*, Tranquebar, 1714.
 Oldest Tamil Book.

CAP. II.

de

LECTIONE AC PRONUNCIATIONE HUIUS LINGUÆ.

HÆc lingua legitur a sinistra ad dextram, sicut omnes linguæ Europææ. Sed non nisi ab iis, qui eam juxta verborum copiam probe intelligunt, recte legi potest.

In scriptione hujus linguæ neque commata, neque puncta, neque cola vel femicola, neque signa interrogationis vel exclamationis, neque ulla alia distinctionis signa usurpantur; & tamen per se juxta structuram intellectu est facilis, clara & perspicua iis, qui verborum copia instructi sunt ac ejus indolem sibi familiarem reddiderunt.

Primo legi ac pronuciari possunt simplices voces sine interjectis literis finalibus hunc in modum:

பிதா	<i>Bitā</i>	Pater
மாதா	<i>Mata</i>	Mater
கிருபை	<i>Kirubei</i>	Gratia
ஆதி	<i>Adi</i>	Principium
நீதி	<i>Nidi</i>	Justicia
ராசா	<i>Ráscha</i>	Rex
உதவி	<i>U'dawi</i>	Auxilium
மகிமை	<i>Mágimei</i>	Gloria
பிசாசு	<i>Bischáschu</i>	Diabolus
பூமி	<i>Púmi</i>	Terra
அறிவு	<i>Ariwu</i>	Notitia
நினைவு	<i>Ninawu</i>	Cogitatio
மனசு	<i>Mánaschu</i>	Voluntas
புகை	<i>Bagei</i>	Fumus
சாதி	<i>Schádi</i>	Genus
கனி	<i>Káni</i>	Fructus

B

தலை

Courtesy : National Library, Calcutta

15. *Grammatica Damulica*, Halae, 1716. Tamil types cut in Germany.

கயதாவாகியபராரண

மகாரககமாயசுவமனா ஷசாதீககுமபரமணடல
 ததீல்குநதனுபய் செயவகுமாரனுசயயேசுக் கயலுத
 துவெணயலகடொடசகருடப எவ்சேஷதநகவீள
 ஸகபபண்ணு மடுநகபபெ ஸகககநகவாசகக கர
 நககுமப. கக்யஸககட கடுகோஉவரீகனாதீனமேல
 பசுயளனாசநதணுயயைவதது தஸகநகடுதீந்துலெ
 டுருடி ஷத்சகீஸவே மிசசுசகன - நதுபே காஸல ,
 உதுசுக் டஸசொடுககககடவா | கா | னணெனதுல
 நாமரகததகடுபபோகாமலஹர னயமப : கடு
 பாரபரணாமமுட மேலகயுபவதது நமசடுசசே
 யதமலா உதேயமாண்டபகாரமடுதொவ்பரீசுதபப
 டுகுது . னணெனவெனதுலதமமோடொசுதேயவமா
 கீயதமமுடஎனதுளடுமார ஸன உவரீநமகடுரெட்சக
 ராகதநநதருவீனு | னணபதுதானே தன் சுகதுமதநுதச
 சீனெக்ககீயவன் டுநதசுவுசேழததுகடுசசேவிகொடு
 பபாஜுக

னணெனதுல நமமுட சூதீததாய தகபபன பீசாசீன
 பையபபோத கதயுககீடஸகொடுதது, பாவநு செய
 து, தஸகநககீருநதநலலகுணததபபோகடுபதது,
 தேயவநீத்கடுமகாரேர ஸகரானததீதுல உவரீசு | டீ
 லா | கனாகயநாம உடண வநததுப:வகொபகதுக
 குமபீசாசீன வலலமகடுமந்ததய சுககணசுகமு ன
 ரானபாவிகளாயபீயநதோம. மணணுஊசடெரும
 கபடுகுதுதமமோகவீகார முதலான துயடுரஸக
 னாமனததபீடமீநுக். உதுமலலாமல, உவரவருட
 நடககுகள ணண்முடியாத பாவகனாஸகலுயப
 படிருகடுது, புணதுகொண்டிலோகமானது | பைய
 ிவதஸகன விககீய கசுராத ஸனதளதுரோகஸகன
 கொலபாதசுஸகனகன வுகளவீபசாரஸகன ஸ
 னுடகன வதூசீஸனகன முகலான உசகீயமஸகனாலந்
 துயநதீடுகடுது, னருகருநதனபா வஸகஸககாகததா
 னதானேபராரணுயாதொருஉகீரவாதமபண ன
 வநத னணததானதீருமபநலலவஹுஸவஸகடாத் |

பாரபரனுவெனதுலபரீசுதமுமநீத்யு | னென
 வராயிருகீஸபடிமயினுலெபாவதஊசீசமமாயமணன்
 சுககடாமல உதததே னடிசுதீரீசு வேண்டியது.
 சூலநமமுட னணண் முடியாத பாவகனான
 பயஸகரமான சுகீஸகடுநாமதபயி. தீருமபதேயவநி
 னுபபயயமந ிசீதர யமஉடயமபபடி கடு, தேய
 வகும | னநமககீரஸகீ. வெசெருதருமநமமமீடக
 ககடாதடிமயினுலெபராரணுகடு மநமகடுமமததீ
 யலததரானு தேயவசுவாபமும மனுடி சுவாபமு
 மான உவரீச னவலொகத தீனபாவக னதமமுட
 மேலேசமததீகடொண்டு தாமகாரனாரமகடுவதனா
 க உதுகனீ ன சுகக : ன கன உதுபவீப்போமஸன ன
 நதேயவநீத்கடுசசீபணணு வொடென னநதமமுட
 பரமபீதாவசடுபயீஸணபபடார் |

வேரீவருவாரெனக் கயதலானசேயதீநமமுட
 சூதீததாய தகபபனுகடும உவரீகஸகடுபயீஸகருநதப
 னவததாருகடுநதேய வேற னனமாய உலீவீககப்ப
 டதுமலலாமல, வேரீ சூயீரகாமன் விஸுராகய டே

Courtesy : A. K. Priolkar

சுகனாகியசமுதேசுதமுயிருகக் ௨

எசுககமீரகத நததாணய

நததமுலொககடுமணுமறுயபப ௨நதத செமபுடு
 னாயமபுபாதவிசசநா:ளடபடுசுதகணாயமடுபத ௨
 மபடுதத ௨நாயமமணுமநகடுபுணடடபாடுபடடு
 சலலா னாயமமுணடுடுபதததவததபாணதகணாயம
 ௨யிடுாடுளசுததநதபடலொகதடுமகடுமயபக
 ளதீனதமுநயமவயநு:ஸயசமககனாக ௨டபடுபா ௨
 தடுமபாநுலொகடுமதமபுபாபடுபயடகடுதரத
 சுகவிசுடுமதகணாசசகலசசுளதகநகடுபபி ௨சதக
 மபணாண:ஸதமேயபடு ௨நபடுகடுதக ௨படுள
 னபாமணுயமுடு:௨ ௨மபடுபடத ௨
 ௨:நததபுடுபா ௨மதததய

தமுததபி ௨தததயுதததாடுசுநததபபு:ணலாமவடு
 மமாத ௨புடுதயிதநாடு:ளபடபயடுமய:நதத ௨
 பாதாமாநகலுலிடய ௨சசடுமபடுகதயபயடு

— Printed by A. K. Pothan, P.P.T. P. 320 —

17. Title page of the Malabar Testament, Tranquebar, 1714

ஔயுததுககுமலலஉருமாய அனூதயாய
 ருககீமலருமாயயெருகுமநிஹகுசீருக
 கீமலருமாய்ருககீம

பாபாஉர்து உரணபா

ஔயுதகாலததீலெபாமண்டலததீலெயீரு
 நகுதீருவிஸாமபததினசததியமான

பொஉர்துககதீண்

முதலாமஅகுப்பு
 தேலெ

ஔயுதயுதீஉருபுமொசேசேனகீமலபாச ஔயுதயுத
 ஔயுதயுதீருயுதயீலெநிணஔயுதயுதயுதயுதயுத
 தரானலசஔயுதீயீலெபாலெரகதஔயுதயுதயுத
 மயெபபடயணடாகதீனானகீமலஔயுதயுதயுத
 சேனலகலுருகலுலெருகொஉததீரதஔயுதயுத
 பசொநதமான்சேனலகலுசகததேநிநகுகொண்டாரொ
 ஔயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுத
 பொஉததநலகலுமயொசுலபுலெணகீமலருஔயுதயுத
 யுதபொஉததகமுமநிதிககாமாகலுஔயுதயுத
 ஔயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுத
 ஔயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுத

ஔயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுத
 ஔயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுத
 ஔயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுதயுத

Courtesy : National Library, Calcutta

18a. Biblia Damulica, Tranquebar, 1723.

A DICTIONARY ENGLISH AND MALABAR.

A — ABI

ABI — ABO

A, എ.

A man, എറുമനുമാണ.
A woman, എറുമണുമാള.
A thing, എറുവതു.
So much a man, കൂറുകേൾമാനത്തീരം.
Twice a-day, നാനൂറോന്നുചെയ്യേണു
 വിരേഴ.
To go a-foot, കാലനരൂഡയാനരൂ
 കേതു.
To fall a-crying, ചുഴുതുവകേതു.
He is a-coming, ചുവന്നുവരുന്ന.
Many a-time, വേളുവിരേഴ.
Abaft, കപലുണചുരമ.
To Abandon, വിരൂവേരൂകേതു.
To Abate, നൂമുതുവകേതു.
Abatement, നൂമുതുവകേതു.
To Abate, വേരൂകേതു.
Abashment, വേരൂകേതു.
To Abate, വേരൂകേതു.
To abate in account, കണകേരൂ
 നൂകേതു.
To abate something of the price, വിരൂ
 യമാകേതു.
To abate, കണകേരൂ.
The heat abates, വേരൂകേതു.
Abatement, വേരൂകേതു.
Abba, ചുവന്നു.
To Abbreviate, വേരൂകേതു.
Abbreviation, വേരൂകേതു.
Abbreviature, വേരൂകേതു.
To Abdicate, വേരൂകേതു.
Abdomen, വേരൂകേതു.
Aberration, വേരൂകേതു.
To Abet, വേരൂകേതു.
Abetter, വേരൂകേതു.
To Abhor, വേരൂകേതു.
Abhorrence, വേരൂകേതു.
To Abide, വേരൂകേതു.
To abide by a thing, വേരൂകേതു.
To abide the touch, വേരൂകേതു.

He cannot abide to take pain, വേരൂകേതു.
I cannot abide to bear of it, വേരൂകേതു.
Abject, വേരൂകേതു.
Abjection of mind, വേരൂകേതു.
Ability, വേരൂകേതു.
To Abjure, വേരൂകേതു.
Able to read, വേരൂകേതു.
Able to pay, വേരൂകേതു.
I am not able to walk, വേരൂകേതു.
Abilities v. Ability.
To Ablegate, വേരൂകേതു.
Abluent, വേരൂകേതു.
Ablution, വേരൂകേതു.
Abnegation, വേരൂകേതു.
Abode, വേരൂകേതു.
To Abolish, വേരൂകേതു.
Abominable, വേരൂകേതു.
Abominably, വേരൂകേതു.
To Abominate, വേരൂകേതു.
Abomination, വേരൂകേതു.
To Abort, വേരൂകേതു.
An Abortive child, വേരൂകേതു.
An abortive design, വേരൂകേതു.
Above, വേരൂകേതു.
From above, വേരൂകേതു.
It is above me, വേരൂകേതു.
Above my strength, വേരൂകേതു.
Above all, വേരൂകേതു.
Above three days, വേരൂകേതു.
If he be above ground, വേരൂകേതു.
Over and above, വേരൂകേതു.
The above mentioned ship, വേരൂകേതു.

Courtesy : National Library, Calcutta

19a. Fabricius : A Dictionary English and Malabar, Vepery, Madras, 1886

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे संगणकीकृत

- Plu. பண்ணுகின்றோம் we make,
 பண்ணுகின்றீர்கள் ye make.
 (பண்ணுகின்றார்கள் they make.
 (பண்ணுகிறது or பண்ணுகின்றன they (the Things) make.

PRETERPERFECT

- Sing. பண்ணிடுனான் (பண்ணிடுனோம்) I have made.
 பண்ணிடுனாய் thou hast made (பண்ணிடுனீர் you
 have made)
 { பண்ணிடுனான் (பண்ணிடுனீர்) he has made.
 { பண்ணிடுனாள் she has made.
 { பண்ணிடுனது it has made.

- Plur. பண்ணிடுனோம் we have made.
 பண்ணிடுனீர்கள் ye have made.
 (பண்ணிடுனார்கள் they have made.
 (பண்ணிடுனது they (the Things) have made.

FUTURE.

- Sing. பண்ணுவேன் (பண்ணுவோம்) I will make.
 பண்ணுவாய் thou wilt make (பண்ணுவீர் you
 will make)
 { பண்ணுவான் (பண்ணுவாள்) he will make.
 { பண்ணுவாள் she will make.
 { பண்ணும் it will make.

- Plur. பண்ணுவோம் we will make.
 பண்ணுவீர்கள் ye will make.
 (பண்ணுவார்கள் they will make.
 (பண்ணும் they (the Things) will make.

IMPERATIVE.

- Sing. பண்ணு, make thou (பண்ணும் make you)
 Plur. பண்ணுங்கொள்ள make ye

(Or in the following softer Manners.)

- Sing. பண்ணுககடவாய் (பண்ணுககடவீர்)
 Plur. பண்ணுககடவீர்கள்
 Sing. பண்ணுவாயாக (பண்ணுவீராக)
 Plur. பண்ணுவீர்களாக.
 Sing. நீர் (அது) பண்ணவும்.
 Plur. நீங்கள் (அது) பண்ணவும்.

INFINITIVE.

பண்ண to make

GERUND.

பண்ணி making.

PAR

Courtesy : Serampore College Library

20a. Grammar of Malabar Language, Vepery, Madras,
 2nd Edition, 1789.

சென்னை
 1889
 சென்னை
 1889
 சென்னை
 1889
 சென்னை
 1889

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
 राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
 संगणकीकृत

(To be obtained)

20. Title page *Grammar of Malabar Language*, Vepery, Madras, 1789.

“ज्यां जां”
२०२२ कोअं
रेओओ ओअअं
कलागपुं चिधअंअं
२०२०ण तमदपुं
पुळुअंअं अरलअंअं
अदरे अरुअं

A T H A N S I I   K I R C H E R I
E S A C. J E S U

CHINA MONUMENTIS,

QUA
Sactis *qua* Profanis,

Nec non variis

NATURÆ & ARTIS
SPECTACULIS,

Aliarumque rerum memorabilium
Argumentis

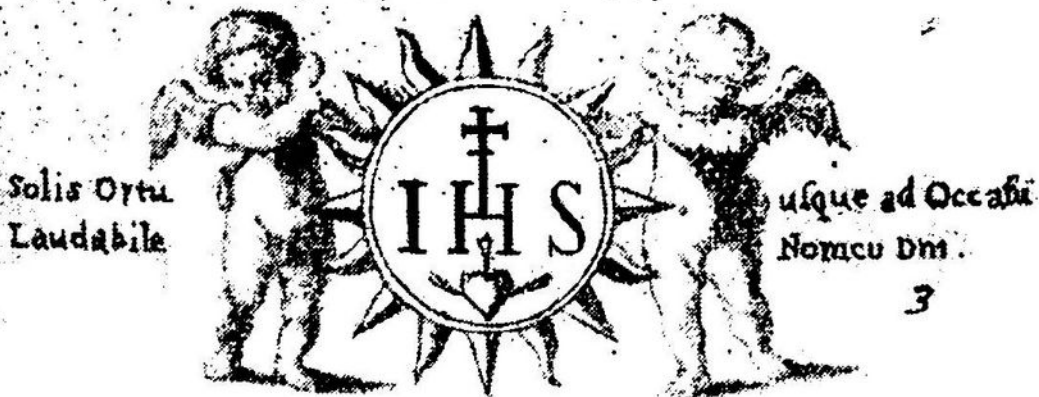
ILLUSTRATA,

AUSPICIIS

LEOPOLDI PRIMI,

ROMAN. IMPER. SEMPER AUGUSTI,

Munificentissimi Mecenasis.

AMSTELÆDAMI,

apud JACOBUM à MEURS, in fossa vulgo de Keyfersgracht,
ANNO M. DC. LXVII.

Courtesy : National Library, Calcutta

21. Title page, *China Illustrata*

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

HORTUS INDICUS MALABARICUS,

Consuens

Regni Malabarici apud Indos celeberrimi
omnis generis Plantas rariores,

*Latinis, Malabaricis, Arabicis, & Bramanum Characteribus nominibusque expressas,
Unà cum Floribus, Fructibus & seminibus, naturali magnitudine à
peritissimis pictoribus delineatas, & ad vivum exhibitas.*

*Addita insuper accurata earundem descriptione, quâ colores, odores, sapes, facultates,
& præcipue in Medicinâ vires exactissimè demonstrantur.*

A D O R N A T U S

P E R

HENRICUM van RHEEDE, van DRAAKENSTEIN.

Nuperrimè Malabarici Regni Gubernatorem, nunc supremi Confessus apud
Indos Belgas Senatorem Extraordinarium, & primum successorem
loco ordinario destinatum,

E T

JOHANNEM CASEARIUM, Ecclesiast. in Cochin.

Notis adauxit, & Commentariis illustravit

ARNOLDUS SYEN, Medicinæ & Botanices in Academia
Lugduno-Batava Professor.

A M S T E L O D A M I,

Sumptibus { JOANNIS van SOMEREN,
ET
JOANNIS van DYCK.

Anno MDCLXXVIII.

Courtesy : Bombay University Library

22. *Hortus Indicus Malabaricus*, Amsterdam, 1678

Digitized by
eGangotri
Digitized by
eGangotri
Digitized by
eGangotri
Digitized by
eGangotri

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

P A R S P R I M A
H O R T I
M A L A B A R I C I

D E
A R B O R I B U S.
T E N G A.

F I G. 1. 2. 3. 4

T *Enga*, lingua Bramanum *Madò*, est arbor cum sur- Fig. 1.
recto caudice alte assurgens, nasciturque in are-
nolis.

Radix crassa cortice rufescente ac nigricante, in-
terius ligno molliori, fibras late transversum dif-
fundens.

Caudex surrectus unum pedem crassus, in una parte crassitie ma-
xima duos ferme pedes æquans, ramis foliaceis qui ex solo ejus ver-
tice altius ac altius incretente erumpunt coronatim ordine decus-
sato in summitate circumdatus, ac in cortice seu crusta nigricante,
quæ deglubi nequit, semiannularibus circulis ac notis quibus pedes
ramorum infederunt striatus; constatque ligno minus duro ac filamen-
tis grossis pertexto ac ruffo-rubescente, intus molliori, ad corticem du-
riori, cum vetustior est multò duriori & magis nigricante, quod sub
dio expositum intra duos, tresve annos corruptioni obnoxium, sub
aquis magis durabili, ejus cacumen, quod à teneris ramis circum-
datur, cum altior ac vetustior est, in conum fastigiatur ac molli &
albicante pulpa seu corculo dicto in lingua Lusitanica *Palmita*, quod
exterius ex variis tunicis sibi mutuò superinjectis conflatur, ac intus
densum est, constat; hoc cum tenerior est *Ténga* & altitudine
minus cubiti, est dulcis ac grati saporis; cum majoris ætatis, saporis
minus grati ac astringentis ac dulcedine nulla; cum altior ac vetu-
stior est, saporis dulcioris & gratissimi, æmulans juglandes nostra-
res, estque in edulis ac ab elephantibus maxime expetitur, qui ob
ejus appetitum arbores hæc eradicant.

A

Ramus

Courtesy: Bombay University Library

22a. *Hortus Indicus Malabaricus*, Amsterdam, 1678.

स्वस्ति श्री गणेशाय नमः १५८७ राक्षससवत्सर वैश्वक्रुष १० को
 श्री राज पाटंगी बौसे के रंग नट तथा विनायक पंडित आर्जुन हेतु वैद्य
 तानिको यिया कुमदोर आडिकि फांडे त्यावानिरोपान ह्यामलबारदेशा
 गुआविले ओषधमात्र वसवानिगादुरवंड ओळखते त्यामनुष्याक मु
 सारो देसु तेतेगांवांतुपेटुन तितिवोरवद आणून त्यात्यागाडा वेंफस
 फूलपानवीतसमस्त त्यात्यातुतुकाळावरिसपादून तितिविचारिली त्याउप
 रांत आमिं आमगेत्या वैद्यग्रीथाचानि घीटाप्रमाणी त्यां त्याओषधाचे गुण
 वाअनुभवानजो जोगुण आमकाकळे लोतोवा त्याआखदांची नावपळेउनु
 आजिदानि वर्षसकानि साजे आमिं लागिगवूनु हाडिबुसपादून दिली तें ल
 टिक अत्रियाणुचा कनज अत्रियाणु आमि आमची तिसाणिकर्णु दिली
 ते सत्यकणुमानु वेंजा इददणु नागरबसपान हबगवूनु दिली श्रीः

१५८७

विनायकपंडित

आपु वेंसेप

H O C E S T.

Courtesy : Bombay University Library

22b. The earliest Devanagari Copper-plate printing. *Hortus Indicus Malabaricus* Amsterdam, 1678.

larem द्युतीक *Dbutbik* . quasi *secundum* appellare,

Mensis quoque nomen apud Indos Graecum esse videtur,

महिना *Mahina* , Persis ماه *Mâh* , nimirum *Mhiv* .

Et dies hebdomadis. Indi , cum secundum eosdem plane-
tas . quibus eos Graeci attribuerunt , referre solent, vt mihi
videtur , Graeca voce *Ημέρα* corrupta , *wâr* dicunt,
hoc modo :

आद्योतः वारे

Adeto-waar

Solis dies

सोमः वारे

Somo-waar

Lunae dies

मंगोनेः वारे

Manghul-waar

Martis dies

बोद्युः वारे

Budh-waar

Mercurii dies

विशेः वारे

Wiro-waar

Iouis dies

शक्रोरोः वारे

Tfukkuro-waar

Veneris dies

इशान्तुः वारे

Ishantschun-waar

Saturni dies

Extra hunc cyclum hebdomadalem , diem २३

Dhebu vocant. Calendariorum conficiendorum doctri-

S

n2

Courtesy : National Library, Calcutta

23a. *Historia Regni Graecorum Bactriani*, St. Petersburg, 1738

उत्कृष्ट
रक्षित
संग्रहालय
एशिया
मध्य
कलकत्ता
२०१०
पुस्तकालय
भारत

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

HISTORIA
REGNI GRAECORVM
BACTRIANI
IN QVA SIMVL
GRAECARVM IN INDIA COLONIARVM
VETVS MEMORIA

EXPLICATVR
AVCTORE
THEOPHILO SIGEFRIDO BAYERO
ACADEMICO PETROPOLITANO ET ANTIQVITATVM P. P.
SOCIETATIS REGIAE BEROL. SODALI.

ACCEDIT
CHRISTOPHORI THEODOSH WALTHERI
MISSIONARII REGII DANICI
DOCTRINA TEMPORVM INDICA
CVM
PARALIPOMENIS

PETROPOLI
EX TYPOGR. ACAD. SCIENT. MDCCXXXVIIII

Courtesy : National Library, Calcutta

23. Title page of *Historia Regni Graecorum Bactriani*,
St. Petusburg, 1738.

Symbolum Fidei.

Ego credo unum Deum

हम मानतेहे एक परमे

Ham mantabe ek Parme-

Patrem in omnipotentem ,

स्वर बाप पर सत्त सक्ता :

suor Bap par sabh Saktà ,

Caeli , & Terrae

अस्मान और जमीन का

Asmam aor Giamin Ka

Creatorem . Et excelsum

पेदा करनेवाला : और श्री

peeda Karnevalà . Aor Sri

Je-

Author's Collection

26a. Devanagari types cast in Rome, *Alphabetum Brammhanicum*,
Rome, 1771.

ज्योतिषी
रुद्र
ऐडोडी
कलगापु
२६३८०
सकुलभू
द्वारे

कोशक
ओडक
विधायक
तमरुधन
परलभय
कुरुच

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

feu planetas Indicos et Tiberanos deos in eo degere et contem-
plari affirmant, nomenque huius montis scribunt Ṛṣi

Rirou, vel Righiel lunbò, quod si ad Samscrdamicam etymolo-
giam reducas, erit Ṛṣi Irushi, corrupte *Rigi vel Rishi lun-*
bo, mons contemplatorum, seu deorum planetarum beatorum,
qui ibi deum solem et lunam contemplantur et adorant. Ad
australem huius montis partem Indi et Tibetani constituunt ar-
borem Ṛṣi ciamba, Indoitanis Ṛṣi giamun, Tibeta-

nis zampu dictam, quae omnia unius eiusdemque vocabuli *ciám-*
ba corruptiones sunt. Haec arbor in Indiis satis frequens, a Lu-
sitatorum colonis, qui in India dispersi habitant, lingua Lusita-
na corrupta *iamboeria* vocatur. Fructum vero eius, qui pomum
est viride intus pulpa lactea repletum, et indole sua calidissi-
mum, *iám*ba, vel pomum Adami appellant. Denominationis
huius ratio fuit, quod Lusitani cum primo in Indiam appule-
rant, *ciám*ba arborem in paradiso gentilico, hoc est in monte
Meru fatam esse, ab eaque bonam & malám humanam fortem
descendere a gentilibus narrari audivissent. Quare Nepalenses
Indi & Tibetani, ad quos certe Lusitani nunquam penetrave-
rant, huius paradisiacae arboris notitiam aut traditionem iam
ab antiquissimis temporibus possidebant, atque ut supra ex
P. Marco vidimus, per fructum eius, seu succum ex mortiferis
illius pomis expressum Stygem inferni flumen efformari crede-
bant, quod certe arborem illam primam paradisiacam omnis ma-
li auctricem ab Indis credi palam & aperte probat. Quia ve-
ro allegorica illa paradisi arbor una eademque bonum simul
& malum fructum proferre haud posse, Indis antiquis videba-
tur, aliam in eodem paradisiaco monte Meru existare effinxerunt
arborem, quae Ṛṣi paramagiádika, non autem
ut P. Marcus corrupte scribit, *paragiátek*, vocabatur. Ṛṣi
parama in lingua sacra Samscrdamica vocatur *res excellentissima*,

A
C O D E
O F
G E N T O O L A W S,
O R,
O R D I N A T I O N S
O F T H E
P U N D I T S,
F R O M A
P E R S I A N T R A N S L A T I O N,
M A D E F R O M T H E
O R I G I N A L,
W R I T T E N I N T H E
S H A N S C R I T L A N G U A G E.

L O N D O N :

P R I N T E D I N T H E Y E A R M D C C L X X V I .

Author's Collection

28. Title page of *Code of Gentoo Laws*, London, 1776.

“अथवा”
“रुद्र” “कुएँ”
“एओओ” “ओओओ”
“कलोगुण” “विधायक”
“रुद्ररुद्र” “तमरुद्र”
“पुनःपुनः” “परलभ्य”
“यसह” “रुद्ररुद्र”

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

Since we have so far justified the classing of words under this or that gender, let us now ascertain the formation of feminines from masculines, or both, from the generic noun, by the addition, transposition, or changing of letters, in order more effectually to distinguish one sex from the other; for which purpose the Fifth and subsequent Rules will be found useful.

RULE V.

مکری

ساری رین جہتین ہر راکہا
 رس کس واکا سہی جا کہا
 ہور ہیت تپ دینو ڈار
 گیا سکہی - ماجن ہین سکہی ہار

मुकुनी

मानीरु निधतिअनपननाया
 नस कश बाका सबही दाया
 नेर जंदा लव दीना हुन
 कास गिस गनमरिसर्थाहार

FREE TRANSLATION.

All night I pore up in my heaving breast,
 O'er all sweet, and every charm possess'd,
 Nor sleep till the morn began to breathe —
 "What's that? your beloved!" No—A how'ry wreath

SAHITO.

	g,cca,	} PAGES.		g,ccii
	cholee,an,		} 5 & 6,	
	j,holee,an,			
	men,			men
	dea,	12,		idea.
N. B. For	joun, in the oblique,	7,	Read	joun.
	bans,	} 31,		ba ñs.
	banh,			
	perhaps even do,	} 33,		perhaps even they.
	each they theirs,			
	multiplied,	34,		added.
	fatire or	36,		fatirical.

And in page 34 the scholar must be guided to the numerical powers of each letter, by the Ujjud in Persian, that, in the English characters not having the letters exactly parallel with their corresponding figures. The Author's distance from the press will account for such trifling inaccuracies as the above and he thinks the best apology is at once to correct them.

Courtesy : Bombay University Library

29a. Gilchrist's Grammar of Hindoostanee Language, Calcutta, 1796.
 Earliest Devanagari type printing in India.

A
GRAMMAR,
 OF THE
HINDOOSTANEE LANGUAGE,
 OR PART THIRD
 OF
VOLUME FIRST,
 OF A SYSTEM OF
HINDOOSTANEE PHILOLOGY.

By JOHN GILCHRIST.

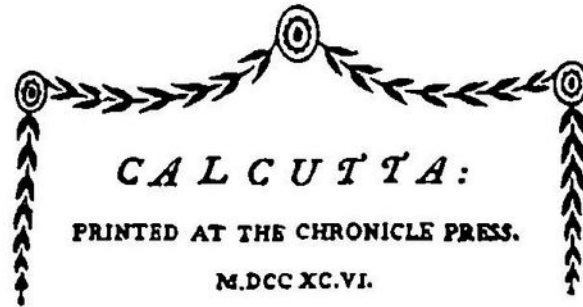
<p>اب سامنتي ميرو جو کي ٿي پير و جوان اي دعويٰ نگرئي بهه که ميوي موهه مين زبان هني مين حضرت سودا کو سنا بولتي يارو ابد هي ابد که کيا نظم و بيان هي</p>	<p><i>Ub samne mere jo kee parr o jawañ hy</i> <i>Dawia nu kure yib ki mere moos b meri zubañ hy</i> <i>Myn buzru i Souda ko sōna bolte yaro</i> <i>Ullab hee Ullab ki kea nuzm o byañ hy.</i></p>
---	---

هر جا که سهوي و خطا ٿي واقع ٿيو د بدياں کرم
 پوڻنڻد و قلم اصلاح بران جاري دارند

" Wherever there shall occur an Omission or Error, cover it with the Mantle of Generosity,

" And hold the Pen of Correction running over it."

DR. BALFOUR'S HERKERN.

Courtesy : Bombay University Library

29. Title page of Gilchrist's *Grammar of the Hindoostanee Language*,
 Calcutta, 1796.

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
 संगणकीकृत

- اکرام (*ekraum*) Honour, respect.
 اکراه (*ekrauh*) Horror, aversion, abhorrence.
 ائچچ (*uggurcheh*) Although.
 اکمال (*ekmaul*) Perfections, perfection.
 آل (*al, aul, or awl*) Offspring, family, race, dynasty.
 البت (*albet, or albettah*) Certainly.
 الا (*illa*) }
 والا (*willa*) } If not, otherwise, or else.
 الت (*alut*) A tool.
 آلات (*alaut*) Tools, implements.
 الم (*ulm*) Grief, trouble, anguish.
 اللمان (*allamaun*) A German.
 الله (*allah*) God.
 الہی (*illāhi*) }
 الہی (*ilhi*) } Divine; Oh God!
 التجتا (*iltija*) Refuge, asylum.
 التزام (*iltizaum*) Necessary, expedient.
 التفتات (*iltifaut*) Respect, courtesy, kindness.
 التماس (*iltimauf:*) Petition, prayer, request: *iltimauf:-kurna*, or
rukma; to request, petition.
 آلتبغا (*ältumgba*) A tax; (also a royal grant.)
 الچی (*ilchee*) An envoy or ambassador.
 الحال (*ulhaul*) Now, at present,
 الحمد لله (*ulhumdülillah*) Praise be to God!
 الخالق (*ulkhalik*) A garment.
 الفاظ (*ulfauz*) Words, vocables, terms.
 الفت (*oolfut*) Friendship, attachment.
 القاب (*ulkaub*) Titles, appellations; the address of a letter.
 الهام (*ilhaum*) Inspiration, revelation.
 امام (*imaum*) Chief, patriarch, prelate, priest.
 اما (*umma*) But, however, nevertheless.
 اماکن (*imāken*) Habitations, mansions.

C

آمل

Courtesy : National Library, Calcutta

30a. A Vocabulary, Persian Arabic and English, Calcutta, 1799.

A
VOCABULARY,
Persian, Arabic, and English;

OR HINDVI CHARACTERS,

CONSONANTS, COMBINED WITH THE SEVERAL VOWELS.

Calcutta :

WITH PERMISSION OF THE DIRECTOR,
PRINTED AND PUBLISHED BY JOSEPH COOPER,
PRICE EIGHT RUPEES.

1799.

Courtesy : National Library, Calcutta

30. Title page of *A Vocabulary of Persian Arabic and English,*
Calcutta, 1799.

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

NUMERI MAIORUM INDIÆ Orientalis, Europæe, Aethiæ vel MOORES dictorum

Ex museo M. Gronii Jacobi Kehr, Lipsiæ, anno 1725.

Handwritten numbers in Bengali script, arranged in rows. Some numbers are accompanied by small annotations or symbols.

ALPHABETUM BENGALICVM seu JENTIVICVM Indiar Orientalis.

Handwritten Bengali text at the top right of the alphabet section.

ক	vel	ক	Koo.
খ	-	খ	Gkoo.
গ	-	গ	Goo.
ঘ	-	ঘ	Gho.
ঙ	-	ঙ	Ona.
চ	-	চ	Sjo. [Scho]
ছ	-	ছ	Sjoo. [Sjoo]
জ	-	জ	Joo.
ঝ	-	ঝ	Sjoo. [Sjoo]
ট	-	ট	Etio.
ঠ	-	ঠ	Too.
ড	-	ড	Tho.
ঢ	-	ঢ	Doo.
ণ	-	ণ	Dho.
ত	-	ত	Anno.

দ	id	দ	To.
ধ	-	ধ	Tho.
ন	-	ন	No.
প	-	প	Dho.
ফ	-	ফ	Nee Nu.
ব	-	ব	Po.
ভ	-	ভ	Pho.
শ	-	শ	Boo.
ষ	-	ষ	Bho.
স	-	স	Allee. [Allee]
হ	-	হ	Joo.
র	-	র	Roo.
ল	-	ল	Leo.
ল	-	ল	Bo.
স	-	স	Soo.
স	-	স	Soo.

স	vel	স	Soo.	Bengalenses legunt à sinistram versus dextram. Specimen Sectionis Bengalici	
শ	vel	শ	Loo		
ষ	vel	ষ	Shico.		
e. Sorant. Wolfgang Meyer					
ক	na	ক	ana	Shani	Gha
খ	ne	খ	wana	anu	Gra
গ	ni	গ	chana	urani	Gga
ঘ	no	ঘ	ang	ani	Gha
ঙ	nu	ঙ	ang	ani	Gha
চ	ni	চ	ang	urani	Gha
ছ	ni	ছ	ang	urani	Gha
জ	ni	জ	ang	urani	Gha
ঝ	ni	ঝ	ang	urani	Gha
ট	ni	ট	ang	urani	Gha
ঠ	ni	ঠ	ang	urani	Gha
ড	ni	ড	ang	urani	Gha
ঢ	ni	ঢ	ang	urani	Gha
ণ	ni	ণ	ang	urani	Gha
ত	ni	ত	ang	urani	Gha
ধ	ni	ধ	ang	urani	Gha
ন	ni	ন	ang	urani	Gha
প	ni	প	ang	urani	Gha
ফ	ni	ফ	ang	urani	Gha
ব	ni	ব	ang	urani	Gha
ভ	ni	ভ	ang	urani	Gha
শ	ni	শ	ang	urani	Gha
ষ	ni	ষ	ang	urani	Gha
স	ni	স	ang	urani	Gha
হ	ni	হ	ang	urani	Gha
র	ni	র	ang	urani	Gha
ল	ni	ল	ang	urani	Gha
ল	ni	ল	ang	urani	Gha
স	ni	স	ang	urani	Gha
স	ni	স	ang	urani	Gha

Courtesy : British Museum

32a. Aurenkszeb and Drhihanabad, Lipzig, 1725.

MONARCHIA MOCOLO-INDICI,
VEL

MOGOLIS MAGNI
AURENK SZEB

NUMISMA INDO-PERSICVM

ARGENTEUM QUINQUELIBRALE RARISSIMUM
IN SOLEMNEM RENOVATIONEM ET CONFIRMATIO-
NEM CLIENTELARUM URBS AC SEDIS IMPERATORIÆ
DEHLI, NUNC DICTÆ DSCHHANABAD,
SIGNATUM,

AUSPICHS ET CLEMENTISSIMO JUSSU

SERENISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI

DOMINI FERDINANDI
DUCIS SAXO-GOTHANI,

E PRETIOSISSIMO IPSIUS GAZOPHYLACIO

LATINĒ RECENSITUM, EXPLICATUM, EXAMINATUM,
ET CONTRA DUBIA QUORUNDAM,

INPRIMIS CONTRA MOSLEMANUM ILLUM CELEBERRIMUM,

ILLUSTREM ATQVE DOCTISSIMUM,

SCHEICH MOHHAMMED EFENDI,

REIPUBL. AFRICO-TRIPOLITANÆ CANCELLARIUM,

ET AD AULAM CÆSAREAM VIENNENSEM NUPER LEGATUM,

PERSPICUE, SOLIDE AC MODESTE VINDICATUM,

ET VARIIS NOTIS EX ORIENTALIUM HISTORIA, GENEALOGIA,
GEOGRAPHIA, CHRONOLOGIA ET RE LITERARIA TUM ANTIQUA, -
TUM RECENTIORE ILLUSTRATUM.

M. GEORGIO JACOBO KEHR; Silesia-Franco-Orientali.

IN APPENDICE,

INDO-MAURORUM characteres Arithmetici, alphabetum BENGALICUM, & syllabarii
MONGALO-KALMUCKICI pars exhibetur.

LIPSIÆ, impressit HEINRICH CHRISTOPH IAKKE, 1725.

Courtesy : British Museum

32. Title page of *Aurenkszeb and Drhihanabad*, Lipzig, 1725.

जय श्री गणेशाय नमः
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

(क) २७ *

काजि		a judge
काजिया		quarrel, dispute
काजियादार		quarrelsome
कांजि		four water, canjee
कास		cough
कासिते		to cough
कासिद		the post daw
कांठे		a crooked knife to cut grafs
कांठ		wood
कांसर पिल्या		a swelling of the belly
		[proceeding from an ill cured fever
कासोर		a round plate of brafs
कांदा		brafs
कांदार		brazen, of brafs
कांसारि		a copper-smith
कांडला		corrupt blood
के		who?
केवा		who?

कांसारि

C. 3

Courtesy : A. K. Priolkar

36a. Upjohn's *Ingarji o Bengali Vokebilari*, Calcutta, 1793.

जन्म
२६/०५/१९०५
कोटा
कोटा
कोटा
२६/०५/१९०५
कोटा
कोटा
कोटा

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

V O C A B U L A R Y.

English and Bungalowee.

A B A

A, or **An**, is sometimes expressed by এক *ék*, one, or is implied in the word itself thus, একজন *ék jon*, or জন *jon*, a person, এক *ék*, may either precede or follow the noun, as above, or জনেক *jonék* (*some one*) কেহ *kéhu* (কেও *keo* (*proportion*) so much a year প্রতি বৎসর এত *protibotsor éto* বৎসবে এত *botforé eto* বৎসব ২ এত *botfor botfor éto*.

Abast, পাচা *pach,ha*.

Abandon, (to) ত্যাগ-ক *tyag-k*. ত্যজন *tyojon* বর্জন *borjon* মণ্ডন *moonchon* ছাড়ন *ch,haron* (*desert*) পলায়ন *poia-yon* বিমূখ-হ *bimook,h-b*. বিবর্ত-হ *birot-h*.

Abandoned, (*as a place*.) উজুট *ooj-jot* উজুড় *oojor* আচোড় *achol* শূন্য *shoonyo* পতিত *patit* পড়া *pora* (*vicious*) পাপী *papee* নিতান্তপাপী *nitanto papee*.

Abate, (to) খাট-ক *k,haso-k*. হ্রস্ব-ক *hroso-k*. লঘু-ক *loghoo-k*. অধঃপাতন *adhoh paton*.

A B L

Abash, (to) লজ্জী-দে *lejja-de* প্রপানিত-ক *tropanit-k*. লজ্জিত-ক *lojjit-k*. লজ্জান *lojjano*.

Abate, (to) *v. a.* ঘাটান *gharano* কমান *komano* ছাড়ন *chharon* আশা-ক *ashra k*. মূলভ-ক *shoolobho-k*. *v. n.* ঘাটন *ghaton* কমন *komon* (*as a disorder*) টুটন *tooton* উপশম-হ *ooposhom-b*. বিশেষ-হ *bishésh-b*. হ্রাস-হ *hras-b*.

Abatement, ঘাইট *gha-is* কম *kom* কমী *komee* উপশম *ooposhom* বিশেষ *bishesh* হ্রাস *hrash*.

Abbreviation, সঙ্ক্ষিপ *songkhyep*.

Abhor, (to) নিতান্ত মন্ব বাসন *nitanto mondo bashon* কদাচিত্ত ভালনা বাসন *kodachit bhalo nabashon* ঘনা-ক *ghrina-k*.

Ability, সাবিত্ত *shadhyo* শক্তি *shokti* ক্ষমতা *khyomota* সামর্থ্য *shamorthyo* প্রভূত *probhooto* বল *bol* (*capacity*) বুদ্ধি *bood-dhi* বাবি *bodh* জ্ঞান *gee-an*.

Able, পারক *parek* নিপুন *nipoon* পটু *poroo* তৎপর *totpor* শক্ত *shokto* সমর্থ *shomorth* (*fit*) উপযুক্ত *oopojookto*

B

Courtesy : Serampore College Library

37. Forster's English Bengali Vocabulary, Calcutta, 1799.

ALPHABET.

A Agreeably to some grammarians, the letters are divided into the following classes, according to their respective organs of utterance :

Viz. अ आ अ	क ख ग व ङ ह ङ	Gutturals.
इ ई इ	च छ ज झ ञ य ष	Palatials.
ऋ ॠ ऋ	ट ठ ड ढ ण र ध	Cerebrals.
ल लृ लृ	त थ द ध न ल स	Dentals.
उ ऊ उ	प फ ब भ म ः	Labials.
ए ऐ		Guttural Palatials
ओ औ		Guttural Labials.
	व	Labial Dental.
ङ ज ण न म ङ		Nasals so are any letters substituted & for them.
म ज उ द ब and ह *		Fulmonials, (according to some authorities.)
		Root of the tongue.

B. अ आ इ ई उ ऊ being final, and not of the dual number, may be nasals or not.

C. The letters are further arranged in classes, expressive of their force of utterance :

Viz. अल्पप्राण slight aspirates	क ग ङ च ज झ ट ड ण त द न प ब म
	य र ल व
महा प्राण strong aspirates	ख घ छ म ठ ढ थ ध ण भ
	श ष स ह
विहार open, also soft or श्वास	क ख च छ ट ठ त थ य ष
	श ष स अः ः
संवार close, also hard or अब्रोध	ग व ज भा उ ङ द ध व भ
	ङ ज ण न म य र ल व ह

D. The preparative effort of articulation, is of a three fold nature, either स्पष्ट ईवत्, स्पष्ट or विवृत, the first requires that the tongue completely and strongly touch the respective organs of speech ; the second that it touch them but gently ; the third that it

* If the ह be followed by a nasal or य र ल व

Courtesy : National Library, Calcutta

38. Forester's Essay on the Principles of Sanskrit Grammar. Calcutta, 1810.

ज्योतिष
रुद्र
ऐतरेय
कलिंग
रुद्र
पुस्तकालय
कलकत्ता

भारतीय विकास - महत्वाकांक्षी विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

Sanskrita. Indeed most of the alphabets, properly Indian, agree, in the number, order, and power of their letters, with the *Dēva-nāgari*, the one preferred for this work, because it is that in which *Sanskrita* is most commonly written, and which is the most elegant and approved.

ALL languages of the *Hindu* class are read from left to right.

LEARNERS are first taught to repeat the *Dēva-nāgari* alphabet according to the following very admirable arrangement.

THE ALPHABET.

अ *a*, आ *ā*; इ *i*, ई *ī*; उ *u*, ऊ *ū*; ऋ *ri*, ॠ *ri*; लृ *lri*, ॡ *lri*.
ए *ē*, ऐ *ai*; ओ *ō*, औ *au*; ः *am*, ः *ah*.

क <i>ka</i> ,	ख <i>kha</i> ;	ग <i>ga</i> ,	घ <i>gha</i> ;	ङ <i>nga</i> .
च <i>cha</i> ,	छ <i>chha</i> ;	ज <i>ja</i> ,	झ <i>jha</i> ;	ञ <i>nya</i> .
ट <i>ṭa</i> ,	ठ <i>ṭha</i> ;	ड <i>ḍa</i> ,	ढ <i>ḍha</i> ;	ण <i>ṇa</i> .
त <i>ta</i> ,	थ <i>tha</i> ;	द <i>da</i> ,	ध <i>dha</i> ;	न <i>na</i> .
प <i>pa</i> ,	फ <i>pha</i> ;	ब <i>ba</i> ,	भ <i>bha</i> ;	म <i>ma</i> .
य <i>ya</i> ,	र <i>ra</i> ,	ल <i>la</i> ,	व <i>va</i> .	
श <i>ṣa</i> ,	ष <i>ṣha</i> ,	स <i>sa</i> ,	ह <i>ha</i> .	क्ष <i>kṣha</i> .

Read *a, ā; i, ī; u, ū; ṛ, ṛi; ḷ, ḷi; ka, kha; ga, gha; ṅc.*

IN speaking of the letters individually, it is the practice to use the term
कारः *kārah* (make, form) after each of their names as here exhibited:
Thus, the vowel अ *a* is called अकारः *a-kārah*, and the consonant क *ka*,
क्कारः *ka-kārah*.

THERE appear no less than fifty letters in the above alphabet; but upon examining their powers, without too close a scrutiny, the number of

simple

Courtesy : Bombay University Library

40a. Wilkins' *Sanskrit Grammar*, London, 1808.

दास ॥

हिंदूस्तान में काश्मीर के लीए हिंदी
ज्वान और ज्वानों से कीआदः इन
का है

हिंदूस्तानी ज्वान कि जिसका शिखर
मेरे दाए में है उसको हिंदी - उग्रदू
और नेलः भी कहते हैं और यह
मुनकूष अरबी और फ़ारसी ओ संस्कृत
या भाषा से है और यह पिछली
अगले जमाने में तमाम हिंद में
नारेज थी

अनव

courtesy : P.P.I. p. 345

47. Essays (thesis) by the Students of the College of Fort William

Calcutta, 1802.

ज्योत्सना
रुद्रा
एओओ
कलोगु
२६३००
कलभ
कलभ
कलभ

भारतीय विकास - महाराष्ट्र का विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

E S S A Y S
 BY
THE STUDENTS
 OF THE
COLLEGE OF FORT WILLIAM
IN BENGAL.
 TO WHICH ARE ADDED THE
THESES
 PRONOUNCED AT THE PUBLIC DISPUTA-
 TIONS IN THE ORIENTAL LANGUAGES
 ON THE 6th FEBRUARY, 1800.

CALCUTTA:
 PRINTED AT THE HONORABLE COMPANY'S PRESS,
 1800.

Courtesy : A. K. Priolkar

47a. Title page of *Essays (thesis) by the Students of the College of Fort William, Calcutta, 1800.*

ज्ञान
 १८२२
 एकोवी
 कलागण
 २६३४०
 कलागण
 चतुर्थे

भारतीय विकास - महाराष्ट्र का विकास
 राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
 संगणकीकृत

ARTICLE III.

Verbs terminated by Guttural Consonants, with Mute Vowels Gravely Accented, and containing Efficient Vowels Acutely Accented.

1. शीकृ [सेचने] *tr.* to wet or moisten.* शीक्ते. शिशीके. शीकिता. शीकिष्यते. शीकर्ता. अशीकत. शीकेत or *Ben.* शीकिषीष्ट. अशीकिष्ट. अशीकिष्यत. *PASS.* शीक्यते. *DES.* शिशीकिषते. *INT.* शेशीक्यते and शेशीकीति or शेशीक्ति. *CAUS.* शीकृ ि, -ते. *Aor. p.* अशिशीकत्, -त.

2. लोकृ [दर्शने] *tr.* to see.† लोकते. लुलोके.

3. श्लोकृ [संवाते] *intr.* 'to be put together. *tr.* 'to compile, compose or coacervate.‡ श्लोकते. श्लुश्लोके.

4. द्रेकृ. 5. ध्रेकृ [शब्दोत्साहयोः] *intr.* 'to found. 'to grow or increase. 'to be exhilarated, or elevated with joy. 'to manifest elevation, or hilarity, by noise.॥ द्रेकते. दिद्रेके. द्रेकिता. So ध्रेकते. दिध्रेके.

6. रेकृ [शंकायां] *tr.* to suspect, or think probable; to excite, or to entertain, doubt.§ रेकते.

* D'HANAPA'LA and CA'SYAPA erroneously read सीकृ (See Ch. 18. §. ii. 1. †). VO'PADE'VA exhibits for the meaning of this root, [सेक्रेच]; and he and his commentator infer, as a second acceptance, 'to go or approach.' See शीकृ 10th cl.

† See लोकृ 10th cl.

‡ The term is expounded by MA'D'HAVA and others, गृधः; which here denotes the act of the composer, according to CA'SYAPA and a few more; but that of the thing composed, according to SWA'MI' and the rest. DURGA'DA'SA interprets the term as signifying 'to verify,' or compose a passage in metre: he observes, that some grammarians do not concur with VO'PADE'VA in making this verb synonymous also with श्लुत्क 10th cl.

॥ Some, on the authority of CA'SYAPA, read शब्दोत्साहे; and the last term is variously explained; signifying वृद्धिः according to CHANDRA, but औद्ध्यं according to SWA'MI'. Hence the interpretations differ.

§ With the preposition आङ्, it signifies to doubt: as is remarked by MA'D'HAVA. *Er.* आरेकः a doubt: DURGA'DA'SA interprets शंका, by संशयारोपः.

১ পর্ষ।

[১] আবরাহামের সন্তান দাউদের সন্তান যিশু খ্রীষ্টের পূর্নপুরুষেরদের পুস্তক এই ।
 [২] অবরাহাম যিস্থাককে জন্ম দিল এবং যিস্থাক য়াকুবকে জন্ম দিল এবং য়াকুব যিহুদাহকে ও তাহার ভ্রাতারদিগকে জন্ম দিল । [৩] এবং তাহারের গর্ভে যিহুদাহ ফারেস ও জারথকে জন্ম দিল ও ফারেস খেসরোণকে জন্ম দিল ও খেসরোণ রামকে জন্ম দিল । [৪] ও রাম অমিনাদাবকে জন্ম দিল ও অমিনাদাব নখশোনকে জন্ম দিল এবং নখশোন শলমোনকে জন্ম দিল । [৫] এবং শলমোন বোআজকে রাধাবার গর্ভে জন্ম দিল ও বোআজ ওবেদকে রুতের উদরে জন্ম দিল এবং ওবেদ যিশিকে জন্ম দিল । [৬] তারপর যিশি দাউদরাজকে জন্ম দিল এবং উরিয়াহের জায়া যে ছিল তাহার গর্ভে দাউদরাজ শলমনকে জন্ম দিল । [৭] এবং শলমন রিশবিআমকে জন্ম দিল ও রিশবিআম আবিয়াহকে জন্ম দিল ও আবিয়াহ আসাকে জন্ম দিল । [৮] ও আসা যিহোশাফাটকে জন্ম দিল এবং যিহোশাফাট য়োরামকে জন্ম দিল ও য়োরাম উজিয়াহকে জন্ম দিল । [৯] এবং উজিয়াহ য়োতামকে জন্ম দিল ও য়োতাম আখাজকে জন্ম দিল ও আখাজ শিজিকিয়াহকে জন্ম দিল । [১০] ও শিজিকিয়াহ মনশেহকে জন্ম দিল ও মনশেহ আমোনকে জন্ম দিল । [১১] এবং আমোন য়োশিয়াহকে জন্ম দিল ও য়োশিয়াহ যিহোয়াকিমকে ও তাহার ভ্রাতারদিগকে জন্ম দিল ও যে কালে তাহার বাবেলে লইয়া যাওয়া গেল সে কালে যিহোয়াকিম যিকোনিয়াহকে জন্ম দিল । [১২] তাহার বাবেলে পুত্রছিলে যিকোনিয়াহ শলাতি

[১]

এলকে জন্ম দিল এবং শলাতিএল জেরু বাবেনকে জন্ম দিল । [১৩] ও জেরু বাবেল আবিউদকে জন্ম দিল এবং আবি উদ এলিয়াকিমকে জন্ম দিল ও এলিয়া কিম আজুরকে জন্ম দিল । [১৪] এবং আজুর মাদোককে জন্ম দিল ও মাদোক আকিমকে জন্ম দিল এবং আকিম এলি উদকে জন্ম দিল । [১৫] তার পর এলিউদ এলিএজেরকে জন্ম দিল ও এলিএজের মত নকে জন্ম দিল ও মতন য়াকুবকে জন্ম দিল । [১৬] ও য়াকুব যুসফকে জন্ম দিল যে মারিয়ার উদরে খ্রীষ্টনামেতে খ্যাত যিশু জন্মিলেন সেই তাহার স্বামী । [১৭] অতএব অবরাহামাবধি দাউদ পর্যন্ত সকলে চৌদ্দ পুরুষ ও দাউদাবধি বাবেলে লইয়া যাওনপর্যন্ত চৌদ্দ পুরুষ । এবং বাবেলে লইয়া যাওনাবধি খ্রীষ্ট পর্যন্ত চৌদ্দ পুরুষ । [১৮] যিশু খ্রীষ্টের জন্ম এমত ছিল তাহার মাতা মারিয়া যুসফকে বাগদস্তা হইয়া তাহারদের সং মর্গের পূর্বে সে ধর্মীয়াহইতে গর্ভবতী জানা গেল । [১৯] তাহার স্বামী যুসফ ধাৰ্মিক মানুষ এবং প্রকাশে তাহাকে অপমমস্বিনী করিতে না চাহিয়া তাহাকে প্রপ্তে ত্যাগ করিতে মনে করিল । [২০] কিন্তু এতদ্বিষয়ে চিন্তা করণকালে দেখ ঈশ্বরের দূত তাহাকে স্বপ্নে দর্শন দিল এবং বলিল হে দাউদের সন্তান যুসফ আপন জায়া মারিয়াকে গৃহণ করিতে ভীত হইও না কেননা যে তাহার গর্ভে ধৃত আছে সে ধর্মীয়াহইতে হয় । [২১] ও সে পুত্রপ্ৰসব করিবে এবং তাহার নাম হুয়ি যিশু রাখিবা কেননা তিনি আপন লোকেরদিগকে তাহারদের পাপ হইতে উদ্ধার করিবেন । [২২] দেখ এক কন্যা গর্ভবতী হইয়া পুত্র প্রসব করিবে

ক

१ पर्ख ।

[१] अबराहामेर सन्तान दाउदेर सन्तान यिष्ठ श्रुष्टेर पूरुषपूरुषेवनेर पुस्तक एइ ।
 [२] अबराहाम यिस्थारके जन्म दिल एव० यिस्थारक यञ्जाकूवके जन्म दिल एव० यञ्जाकूव यिहदाहूके ओ तहार भ्रातारदि गके जन्म दिल । [३] एव० तामारेर गर्ते यिहदाहू फारेस ओ जारुधके जन्म दिल ओ फारेस खेसरोगके जन्म दिल ओ खेसरोग रामके जन्म दिल । [४] ओ राम अग्निदावके जन्म दिल ओ अग्निदाव नक्षेणके जन्म दिल एव० नक्षेण शलमोनके जन्म दिल । [५] एव० शलमोन बोअरके राक्षार गते जन्म दिल ओ बोअर ओवेदके कतेर उमरे जन्म दिल एव० ओवेद यिधिके जन्म दिल । [६] तारपर यिष्ठि दाउदराजके जन्म दिल ए व० उरियाहेर आया ये छिल तहार गर्ते दाउदराज शलमोनके जन्म दिल । [७] एव० शलमोन रिश्विआमके जन्म दिल ओ रिश्विआम आरियाहूके जन्म दिल ओ आरियाहू आमाके जन्म दिल । [८] ओ आमा यिहोशाफाके जन्म दिल एव० यिहोशाफाके योरामके जन्म दिल ओ योराम उरियाहूके जन्म दिल । [९] एव० उरियाहू योतामके जन्म दिल ओ योताम आथामके जन्म दिल ओ आथाम थिजिकियाहूके जन्म दिल । [१०] ओ थिजिकियाहू मनशेहूके जन्म दिल ओ मनशेहू आमोनके जन्म दिल । [११] एव० आमोन योशियाहूके जन्म दिल ओ योशियाहू यिहोशारकिके ओ तहार भ्रातारदिगके जन्म दिल ओ ये काले तहारा बाबेले लइया याओया गेल से काले यिहोशारकिक यिकोनियाहूके जन्म दिल । [१२] तहारा बाबेले पहुँछिले यिकोनियाहू शलाति

[१]

एलके जन्म दिल एव० शलाति एल जेरुबाबेलके जन्म दिल । [१३] ओ जेरुबाबेल आरिउदके जन्म दिल एव० आरिउद एलियाकिमके जन्म दिल ओ एलियाकिम आजूरके जन्म दिल । [१४] एव० आजूर सादोकके जन्म दिल ओ सादोक आकिमके जन्म दिल एव० आकिम एलिउदके जन्म दिल । [१५] तार पर एलिउद एलिजेरके जन्म दिल ओ एलिजेर मतनके जन्म दिल ओ मतन यञ्जाकूवके जन्म दिल । [१६] ओ यञ्जाकूव यूसरके जन्म दिल ये यारियार उमरे श्रुष्टिनामेते श्यात यिष्ठ जन्मिलेन सेइ तहार यामी । [१७] अतएव अबराहामावधि दाउद पर्याप्तसकले चोद पूरुष ओ दाउदावधि बाबेले लइया याओनपर्याप्त चोद पूरुष । एव० बाबेले लइया याओनावधि श्रुष्टि पर्याप्त चोद पूरुष । [१८] यिष्ठ श्रुष्टेर जन्म एमत छिल तहार माता यारिया यूसरके वाग्दत्ता इइया तहारदेर म० मर्गेर पूरुषे से धर्याआइइते गर्भवती जाना गेल । [१९] तहार यामी यूसर धार्मिक मानुष एव० प्रकाशे तहारे अपमन्त्रिनी करिसे ना चाहिया तहारे प्रेते त्याग करिसे मने करिल । [२०] किहू एतद्विषये चिन्ता करणकाले देव ईश्वरेर दूत तहारे स्वप्ने दर्शन दिल एव० बलिह हे दाउदेर सन्तान यूसर आपन जाया यारियाके गुहण करिसे डीत इइओ ना केनना ये तहार गर्ते भूत आछे से धर्याआइइते हय । [२१] ओ से पूत्रप्रसव करिवे एव० तहार नाम डूमि यिष्ठ राखिवा केनना तिनि आपन लोकेरदिगके तहारदेर पाप इइते उकार करिवेन । [२२] देख एक कन्या गर्भवती इइया पूत्र प्रसव करिवे

क

THE
NEW TESTAMENT

OF OUR

LORD AND SAVIOUR

JESUS CHRIST,

TRANSLATED FROM

THE ORIGINAL GREEK

INTO

THE BENGALEE LANGUAGE.

BY

THE SERAMPORE MISSIONARIES.

ধর্মপুস্তকের অন্তর্ভাগ।

গ্রীক ভাষাহইতে উর্জমা করা গেল।

সেলামপুরে ছাপা হইল।

১৮৩১

SERAMPORE.

1833.

Courtesy : Serampore College Library

49. Title page of Carey's *Bengali Dharma Pustak*, Serampore, 1833.

“জন্ম”
১৮৩৩
সেলামপুর
২৪২৪
পুস্তকালয়
বঙ্গ
“উর্জমা”
সেলামপুর
২৪২৪
সেলামপুর
বঙ্গ

রাজ্য মরাঠী বিকাশ - মহারাষ্ট্র বিকাশ
সংগণকীকৃত

नाम प्रतापाधीसाचा १

धीपनण १

यापंगडेशांतू नाम बंधुमिळी ममृतीम ष्वेष्ट
उनेम नामे ठिसन्न शाहे येतेतू षण मधोपधो
त्यायं उपषांन मेपळ तांचमात्र प्रथमयांतू
येतू त्याचंबून त्यायंन धीज्ञान ज्ञेयाया मज्जतवे
जदण म्णेयाया नीगीले ज पहाडू ष्वी मीनामना
मंथोंव ठीपसीत नाथें त्याचाने अे उपधी माणसं
य प्रसंग षयमतेतू पूर्णन व कामळाने घुःधोत
घेतेतू ।

संप्रतो सर्ष्यापूर्णी याधेशांतू प्रतापाधीत्य वाजंवे
एम नामा शाहे घेतेतू त्यायंन धीज्ञान फानसी
भाधेंतू थोडासा पर्णीम षष्टे पहासांगोपांग नूर्णे सप्र
ज नाथें यासनीतां त्यायंवे वनीनाची पर्णूण पंग
भाधेंतू यथा मथंवीत् अष्टे त्यास् प्रणाळी उध्ध
मनून् मधनाथे भाधेंत म्णनहाडोपनागम पेनवाय

A

४

Courtesy : National Library, Calcutta

50a. *Raja Pratapaditya Charitra*, Serampore, 1801.

ज्योत्सना
१८२२
एडोको
कलिंग
२८३४
पुस्तकालय
४४४४

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

पुस्तकानां विषयानुसारं

आदि यशस्वत्यादि धूमपाठेना जसं प्रेम

सापक्ष प्रतापतीत्यादि हे वनीन ।—

पैनवाथशर्माने प्रेषेष्ट ।—

श्रीनामपुनांरा छापुष्ट गेष्ट ।—

१८१५ ।—

Courtesy : National Library, Calcutta

50. Title page of *Raja Pratapaditya Charitra*, Serampore, 1801

“ज्या”
१८१५
एडोको
कलिंग
२६६८
पुस्तक
बंद

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

কথন—কথন।

চাকর ভাড়া করন।

সাহেব শৈলায়।

শৈলায়।

তুমি কেটা। তোমার বাপটা কোথায়।

সাহেব আমার নাম রঘুনাথ। আমার বাপ
কনিকডায়।

কহ কি নিমিস্ত আমিয়াছ।

সাহেব আমি বেকার আছি চাকরির চেষ্টায়
-আমিয়াছি।

তুমি কি কার্যের চাকরি করহ।

সাহেব আমি সাহেব লোকের খানমায়া গিরির
কাঁয় করিয়া থাকি। পূর্ব বেঙ্গলভাগের জিলায়
খান খানমায়া গিরি করি।

খানম: তা কি কার্য করে।

Courtesy : P.P.I. p. 330

51a. Dialogues...Bengali Language, Serampore, 1801.

“জ্ঞান”
রচয়িতা
কল্যাণ
২৪৪৪
পঞ্চম
বর্ষ

মাতৃবিদ্যা বিকাশ - মাতৃশিক্ষা বিকাশ
রাজ্য মরাঠী বিকাশ সংস্থেদ্বারা
সংগণকীকৃত

THE MAHABHARUT,

A POEM:

BOOK THE FIRST.

IN FOUR VOLUMES

Translated from the original Sangskrit.

BY KASHNE RAM DASS.

— — — — —
VOL. III
— — — — —

SERAMPONE

PRINTED AT THE MISSION PRESS.

1802.

Courtesy : National Library, Calcutta

52. Title page of *The Mahabharat* in Bengali, Serampore, 1802.

Digitized by
eGangotri
Digitization
Project
www.eGangotri.org

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

আশা মজাঁকাঁর জনু: জানহু 'আপবে
 ব্যাম মূনি এথা হৈল পিতার বিহনে ।
 বৎস হেতু হেন মত আছে পূর্ববর্তীর
 বিস্ময় না কর ইথে বীমোর ওস্তর ।
 উঠারনে আশা আমি করিল ডোয়ায়ে
 পূত্রার্থী হীন শক্তি পুত্র জন্মাংবারে ।
 কৃতঞ্জলি করি কুন্ডি মাগিয়ে ডোয়ায়ে
 পুত্র উন্মবার কর আপন ওপায় ।
 রীজার কাঁধনা বাক্য শুনি কুন্ডি মুতা
 কহিতে লাগিল পূর্ব আপনায় কথা ।
 বাল্যকালে পিতৃ গৃহে জিলায় ঘাণনে
 অর্থাধি সেবনে পিতা হৈল নিযোজনে ।
 আঁচম্বিতে আইল দূর্বাসা মতিবর
 মূনির সেবন আমি করিল বিস্তর ।

मह भिब्रुत

व ढंमेकु ।

कङ्गीया. व दाम विरुठिउ ।

उ उये वहि म

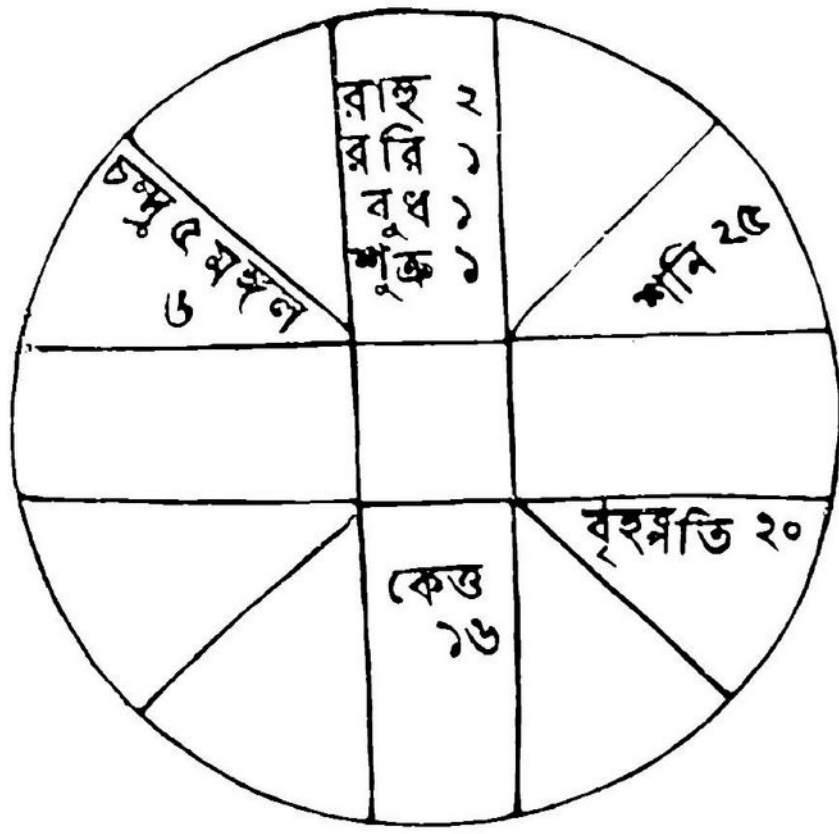
१० वरु कङ्गा इइल
४४०२ ।

Courtesy : National Library, Calcutta

52b. Title page of Bengali Mahabharat, Serampore, 1802.

उरुका
रुउरु कुरक
रुओओ ओओओ
कलगापुओ विधुओओओ
रुओओओ तमओओओ
पुओओओ ओओओओ
वमरु ओओओ

विकास - महारुपुव विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

वैसाख पुद० २७।५४ ॥ रवि मेषे अश्विनि नक्षत्रे ।
 महाविषुव० ३१ ॥ चन्द्रमिथुने मृगोसिन्धे नक्षत्रे ।
 दिनमान० ३१।१ ॥ मङ्गल मिथुने आरदुानक्षत्रे ।
 शेष यामाद्वय० पुन्य० ॥ बुध मेषे अश्विनि नक्षत्रे ॥
 शकदा ११४० ॥ वृहस्पतिधनुते पूर्वषाटानक्षत्रे
 सगवत् १८१५ ॥ शुक्रमेषे अश्विनि नक्षत्रे ।
 शन १२२५ ॥ शनि अश्वे पूर्वभाद्रपद नक्षत्रे
 ईंराजि १८१८ ॥ राहु मेषे उरणि नक्षत्रे ॥
 आफरेल मास ॥ केतु तुलाते विशाखानक्षत्रे ।

Courtesy : National Library, Calcutta

53. Panjika by Girish Chandra Vidyabhushan, Calcutta, 1818.

"ज्ञानं
 इन्द्रो
 देवीया
 कल्याण
 २४२४
 पञ्चम
 यदा
 "

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

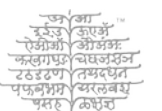
श्रीमन्ताम् म्हटली तदनन्तर श्रीमन्त काय
बाललेत श्रीमन्ताचा मनोदय काय आहे ?
जे श्रीमन्ताचा मनोदय असेल त्याच प्रमाणे
वर्तणुक कळं ।

अहो एक गोष्य कानांत आयकून् जा
साहेबांचे कानांत म्हणून् जे आत्ता करीत् ते
सत्वर येऊन् अम्हास सांगा तदनन्तर आप
ले विचारांत जे गोष्य दृढ येईल ते कळं ।

तुम्हीं इकडे या कांहीं गोष्य म्हणायाची
आहे आयकून् जा त्वरेने त्याहांस समागमें
घेऊन् या । तिकडे त्यांहांचे जवळ जा आम
चा निरोप विज्ञप्त पूर्वक सांगा तेही
आयकून् सत्वर स्वार होऊन् येतील आ
ज त्याहासही आणा प्रभा देऊन् आणा ।
अहो तुम्हास कांहीं विचारही आहे उद्या
इंगरेजाचा मोठा दिवस होईल सारे इंगरेज
मोठी खुशी करतील तोणा फार सोडतील

घ

Courtesy : P.P.I. p. 347

A

GRAMMAR

OF THE

MAHRATTA LANGUAGE.

TO WHICH ARE ADDED

DIALOGUES ON FAMILIAR SUBJECTS.

BY W. CAREY,

TEACHER OF THE SANSKRIT, BENGALIE AND MAHRATTA
LANGUAGES IN THE COLLEGE OF FORT WILLIAM.

College of Fort William

SERAMPORE,

Printed at the Mission Press.

1805.

Courtesy : A. K. Priolkar

54. Title page of *A Grammar of the Mahr'atta Language*, Serampore, 1805.

T. D.-5a

उत्कृष्ट
रुद्र
ऐओओ
कलिंग
२६३०
पुस्तक
चमरे

कोश
ओओ
विषय
तम
अरु
रुद्र

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

राज्य
विकास
संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

वेदशास्त्रांशश्च तीर्थपूजा मन्त्र उद्दिष्ट मंडित

अथान्य अथ श्री वेदशास्त्री मंडुतम स्वामीचे शिष्ये

पारि श्रीमणांशु तन्नेष्टरामसे उद्दिष्ट विष्णु विष्णुगणमन्त्रार्थं श्रींती हे
छीष्ट उद्दिष्ट तागाद्यंत चेत्र शुभा ३ गुणपत्र पापेतां उद्यास्थीत कठ
पीशेष उद्दिष्टमदुष्य दत्र ऐदिव एतन्मन्त्र मन्त्र मन्त्री तर् उद्दिष्ट दत्र पा
उद्दिष्ट उद्दिष्टीत एतापे यांनर्त मन्त्रांशु गुणर् दत्रु मन्त्रांशु
मन्त्र एते त्यागे उद्दिष्ट एतन्मन्त्र पाठनीये तै उद्दिष्ट पत्रणार्थं मे
णी मन्त्री यावमजीतां धींउद्दिष्ट उद्दिष्ट विष्णुमन्त्र यावमन्त्रार्थं ऐदिव उद्दिष्ट
मन्त्रे पाठनीये एते त्यागे उद्दिष्टमन्त्रांत मन्त्रार्थं मन्त्र एते ता पन्थीय पा
दप एता त्या उद्दिष्टमन्त्री मन्त्र मन्त्रगी एतन्मन्त्री मन्त्र पाठनीय मन्त्र
णी उद्दिष्ट उद्दिष्टमन्त्र मन्त्रार्थं तगी धींउद्दिष्ट उद्दिष्टमन्त्रे यावमन्त्रार्थं च्याव
श्री मन्त्रांशु उद्दिष्टे मन्त्रार्थं शमे ३१ एत विष्णुमन्त्री अथ श्री मन्त्रे
शान्त ऐतार्थं यांचे एतन्मन्त्र मन्त्रार्थं मन्त्रु त्यागेमन्त्रं एतन्ने मन्त्रे
ए मन्त्रार्थमन्त्रे ऐदिव च्याव पांच मन्त्रे मन्त्रे मन्त्र मन्त्र एतन्ने एतन्ने
द्वंती च्यावशांचा एतन्ने एतन्ने ऐतन्ने तै उद्दिष्ट मन्त्रार्थं मन्त्री पु
ठं पुष्पांशु मन्त्रार्थं उद्दिष्टमन्त्रं एतन्ने ऐतन्ने यावमन्त्रे मन्त्रार्थं
मन्त्रे द्वंती मन्त्री मन्त्रार्थं मन्त्री तै उद्दिष्ट एतन्ने एतन्ने ऐतन्ने यावम
जीतां उद्दिष्टमन्त्र एतन्ने मन्त्रार्थं उद्दिष्ट मन्त्री त्याची मन्त्र एतन्ने मन्त्रार्थं
मन्त्रे मन्त्री एतन्ने त्याचा मन्त्र एतन्ने मन्त्रार्थं मन्त्रे ऐतन्ने एतन्ने ता च्याव

मारीचीनदीत मंत्रक समाधान ।

१ पठीं वर्य ।

१. यववर्षमाना मंत्राव चाण्डिच धाने संशान मीठे लो
धाने उर्व उरुवान उरुप्र से ?

- २. यववर्षमाना मीठेमात् जन्म चीष्टा धाणी मी संशानन
यांतीघास् जन्म चीष्टा धाणी यांतीघान यववर्षा तथा
- ३. यांती मीठेमात् जन्म चीष्टा धाणी यववर्षान कनम तथा
जन्म घास् मंत्राने मंत्रां जन्म चीष्टा धाणी कनमात् घास्
- ४. यांती मीठेमात् जन्म चीष्टा तथा घास् मंत्रान नमात् जन्म चीष्टा
- ५. यांती मीठेमात् जन्म चीष्टा तथा यववर्षान
नांतीघास् जन्म चीष्टा धाणी नांतीघान मंत्रमात्
- ६. जन्म चीष्टा धाणी मंत्रान यववर्षान यववर्षाने मीठे जन्म
मीठेमात् धाणी यववर्षान येववर्षाने मीठेमात् जन्म
- ७. चीष्टा धाणी येववर्षान मीठेमात् जन्म चीष्टा. यानं तन
मीठेमात् चाण्डिच नान्मात् जन्म चीष्टा धाणी यववर्षाने
धायां मी येववर्षाने मीठेमात् चाण्डिच नान्मात् मंत्राने मंत्राने
- ८. चीष्टा धाणी मंत्राने मंत्राने मीठेमात् जन्म चीष्टा तथा
नंतीघास् यववर्षाने मंत्राने मंत्राने मीठेमात् जन्म चीष्टा
- ९. मंत्राने मंत्राने यववर्षाने मंत्राने मंत्राने मीठेमात् जन्म चीष्टा
धाणी मीठेमात् यववर्षाने मंत्राने मंत्राने मीठेमात् जन्म चीष्टा
- १०. तथा मीठेमात् यववर्षाने मंत्राने मंत्राने मीठेमात् जन्म चीष्टा
मीठेमात् जन्म चीष्टा तथा मंत्राने मंत्राने मीठेमात् जन्म

Courtesy : P.P.I. p. 340

56a. The New Testament, Modi (Marathi) Types, Serampore, 1807.

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे संगणकीकृत

छिन्पनादी अपधी गेए

वी शेंषरा

भनुषान्न प्राण षणी मयं शोधिन मनायास्यगी

मीम प्रमश मेष्ठ गेष्ठ षछे

वर्षीरा

धर्म उस्म

त्याना वंरा काम

रो षमन्ने प्रष्पु राधा न . ण मनणाने योऽि शोधाने वीषयम

मंगळ समाचान

ग्रीम भाषाक्षन राजमा मेष्ठेम षछे ।

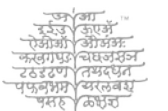

ओनामउनी छापष्टेष्ठ षछे ।

१८७१

Courtesy : Serampore College Library

56. Title page of *The New Testament*, Serampore, 1807.

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

अधि.

अपघ्न, s. pillage, plunder.

अपघ्नन्, a. robbing, s. a robber, plunderer.

अपघ्ननी, a. robbing, pillaging.

अपाम्न, a. raw, unripe.

अपान्न, a. unfit for, inadequate.

अपाय, s. loss, detriment.

अपायनी, a. contriving evil, malevolent.

अपान, a. excessive, impassable.

अपानम्, a. unable, inexpert, incapable, impotent.

अपुत्रम्, a. childless.

अपुननापृची, s. irrecoverableness.

अपुरुषस्य, s. unmanliness, cowardice.

अप्प, s. a sort of bread.

अपूर्ण, s. not full, incomplete.

अपूर्व, a. unparalleled, excellent, peerless.

अपाय, s. loss, injury, detriment.

अपेक्षणीय, a. necessary, to be expected or waited for.

अपेक्षा, s. expectation, adv. than, more than.

अपेक्षीत, adv. expected.

अपेक्षा
अपेक्षा
अपेक्षा
अपेक्षा
अपेक्षा
अपेक्षा
अपेक्षा
अपेक्षा
अपेक्षा
अपेक्षा

7. Tu ...
 9. Do ...
 10. Do ...
 11. Do ...
 12. Do ...
 13. Do ...
 14. Do ...
 15. Do ...
 16. Do ...

DICTIONARY

OF THE

MAHRATTA LANGUAGE.

109. 8. 32
 109. 8. 32

By W. CAREY, D. D.

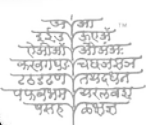
PROFESSOR OF THE SANSKRITA, MAHRATTA, AND BENGALIEE
 LANGUAGES IN THE COLLEGE OF FORT WILLIAM.

SERAMPORE.

1810.

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

57. Title page of *A Dictionary of the Mahratta Language*, Serampore, 1810.

भारतीय विकास - महाराष्ट्र का विकास
 राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
 संगणकीकृत

- २८ मंथ्या वैत्याठन्नन ठन्नन साशे । यीशुप्रनान्ने सन्तान त्याघं
 ने पंशानुनूप त्याघंने उतळाप्रमाणे त्याघंने पीटपंशानुनूप
 नांजने सांघ्याने पीस पर्व षणो त्यापेक्षा ऋधीम पयस्म ने
- २९ युद्धार्थं अयास् समर्थं त्याघंन्त्री ऋधीर्त् यीशुप्रन पंशान्त्री
- ३० मंथ्या वैपन ठन्नन न्वान शे । नद्युमेनान्ने सन्तान त्याघंने
 पंशानुनूप त्याघंने उतळाप्रमाणे त्याघंने पीटपंशानुनूप त्याघं
 ने नांजने सांघ्याने पीस पर्व षणो त्यापेक्षा ऋधीम पयस्म
- ३१ ने युद्धासागीं अयास् समर्थं त्याघंन्त्री ऋधीर्त् नद्युमेनान्ने
- ३२ पंशान्त्री मंथ्या सम्पापन ठन्नन न्वान शे । यूसुप्रान्ने ठंम
 ऋधीर्त् ऋधीमन्ने सन्तान त्याघंने पंशानुनूप त्याघंने उतळा
 नुनूप त्याघंने पीटपंशानुनूप नांजने सांघ्याने पीस पर्व षणो
- ३३ त्यापेक्षा ऋधीम पयस्म ने युद्धार्थं अयास् समर्थं श्राष्टेर्त् त्या
 घंन्त्री ऋधीर्त् ऋधीमन्ने पंशान्त्री मंथ्या साठे न्वाळीस ठ
- ३४ न्न । मनशघने सन्तान त्याघंने पंशानुनूप षणो त्या
 घंने उतळाप्रमाणे त्याघंने पीटपंशानुनूप नांजने सांघ्याने पीस
 पर्व षणो त्यापेक्षा ऋधीम पयस्म ने युद्धं मनायास् समर्थं
- ३५ त्याघंन्त्री ऋधीर्त् मनशघने पंशान्त्री मंथ्या घन्नीस ठन्नन
- ३६ शेनशे । घेन्नीमनान्ने संतान त्याघंने पंशानुनूप षणो त्या
 घंने उतळाप्रमाणे षणो त्याघंने पीटपंशानुनूप नांजने सांघ्याने
 पीस पर्व पयस्म षणो त्यापेक्षा ऋधीम पयस्म ने युद्धमना
 यास समर्थं त्याघंन्त्री ऋधीर्त् घेन्नीमनान्ने पंशान्त्री मंथ्या पंस्त्री
- ३७ स ठन्नन न्वान शे । शान्ने सन्तान त्याघंने पंशानुनूप त्याघंने
 उतळाप्रमाणे त्याघंने पीटपंशानुनूप नांजने सांघ्याने पीस पर्व
 षणो त्यापेक्षा ऋधीम पयस्म ने युद्धं मनायास् समर्थं त्या
- ३८ घंन्त्री ऋधीर्त् शानपंशान्त्री मंथ्या घासठ ठन्नन साशे ।
- ४० अशान्ने सन्तान त्याघंने पंशानुनूप त्याघंने उतळाप्रमाणे त्या

Courtesy : A. K. Priolkar

58a. *I'varācyā Avaghyā Goṣṭhī*, Modī, Serampore, 1812.

ज्योत्सना
 २३२२
 ऐकोजी
 कल्याण
 २६३८
 पद्मनाभ
 चमरे

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
 राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
 संगणकीकृत

ईश्वराख्याः अपघ्या गोष्ठी

ये मनुष्यान्वे जाणार्थं एणो मयं साधनासाग्रीं प्रमत्त
मेव मेव ।

तेन

प्रथमं तथा शेषं भागं द्विर्मुद्रितम् ।

एतन्ना प्रथमं भागः ।

मोक्षधन्वी प्रमत्तः प्रेष्टुः अपस्था

वीक्षणतन्मन्वे नाम्म्यान् पीपनः

गौशाहीमन्वः पुस्तकं

एतन्नायांच्या प्रमत्तः प्रेष्टेः गोष्ठी यावैः

एतन्ने मधीच्छी मोक्षधन्वी प्रमत्तः प्रेष्टुः अपस्था एवो पावेच्छुः
मद्यनाष्टीन् रानमा साः ।

श्रीनामपूनांरुः आपाः शानः ।

१८१२

Courtesy : A. K. Priolkar

58. Title page of *Īśvarācya Avaghyā Goṣṭhi*. Modi, Serampore, 1812.

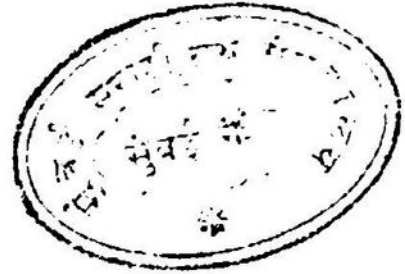
ज्योत्सना
१८१२
एतन्ना
कल्याण
२८३८
पुस्तक
४५६

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

Handwritten signature or scribble in the top left corner.

Handwritten signature or scribble in the top right corner.

शमोस जींसन ।

दक्षीण देशांत धना नांदनी अत्र पुनी घेरा त्या
 शठनाचे तपल संपद्यन नादंन अत्र शस्येज असे
 त्याचे मृषलन नापं यख्छन घेरा त्या मृषलने शस्य
 क्षेत्रांचे चक्रंमडे श्विं मनून शाष्ट राष्ट रामाष्ट नानेळी
 रींराष्ट घडीळ खांधा अम्राताम नंपा अशोम पळस
 अगस्ती सुपानी नानेळ नागमेशन माधपी माष्टरी
 अर्ध नूरी शेषंती मेळ चालींघ रागन उंछ मोगना
 छेपछारु प्रभृती नानाप्रलनची मांडं प्रेरुन् अत्र घाग
 मनून अपण त्या घागेमधे नाछरा असे । त्या उपपना
 चे तपळ नीर्घाड भयानम अत्र पन घेरा त्या नाणांरा
 छरी पाघ मशीष गैंटा पंछन पनपनाछ शशम
 असपष्ट छनोण प्रभृती अनेम पळी अणी वंछी येछिन्
 नीछ शैरा नाश मनोरा असे यासागीं यख्छनाने

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

College of Serampore

८२६

१५५
छिंदसन घन्नीसी ।

मघनाथु पाषेंटा संग्रह ।—

पैनाथ शर्मणा कौयरो ।—

८०९-२-०३

१०९५२
२५०२२

भीनामडनी छापा शाळ ।—

१८१४१—

५

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

59a. Title page of *Simhasan Battishi*, Serampore, 1814.

राज्य
विकास
संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

मङ्गलसमाधारेः सातिउरधितः ।

शयमं यवैः ।

- १ अवरहामसन्तान्दाउदस्य सन्तानविशुद्धेः स्य पूर्वपुरुषाणां युक्तः
- २ अवरहामो विस्वाकं जनयामास विस्वाकश्च यस्माकुर्व जनयामास
- ३ यस्माकुर्वश्च यशोदा तद्वाकंश्च जनयामास यशोदा तु फरसं अरक्षश्च
- ४ तन्नाया गर्भे जनयामास फरसश्च खसुरेणां जनयामास कसुरेणाश्च
- ५ राम जनयामास रामश्च अमिनदवं जनयामास अमिनदवस्तु नाख्योनां
- ६ जनयामास नाख्योनाश्च शासमां जनयामास शालमास्तु वज्राजं राक्ष
- ७ यथा गर्भे जनयामास वज्राजश्च कौवर्द रोताया गर्भे जनयामास
- ८ योवदश्च यिधिं जनयामास तदनन्तरं यिधिर्दाउदं रामानं जनयामा
- ९ स या अउरिदस्य जया आसीत् तस्या गर्भे दाउदराजस्तु शल
- १० नो जनयामास शलमनश्च रघुवज्जामं जनयामास रघुवज्जामश्च काकी
- ११ राजयामास काकीश्च असाञ्जनयामास । असाञ्जु यिहोषफदं
- १२ जनयामास यिहोषफदश्च धोरमं जनयामास धोरमश्च आनीहां जन

Courtesy : Serampore College Library

61. The New Testament, Sanskrit, Serampore, 1808.

भारतीय विकास - महाराष्ट्र विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

१. षष्ठम पट्ट ।—

१. अवरहामाले शंतान दाउद तारोल्या कुठुवाचो विश्व खोटे वागेल्या न्हालाचगले पुस्तक हें ।—
२. अवरहामान विरझकाक जन्म दिशो आनि यिष्काकान वत्रा क्लोक जन्म दिल्यो यानि नष्ठाकूगान विउदाशक तसेचि
३. आनि तागेल्या भावांक जन्म दिलो । आनि यिऊदादात फारेस आनि जरखाक ताफरालि पोठां तु जन्मायले न्मुनि फारेसान खोश्टेणक जन्म दिल्यो यानि खेश्टेरोनाव रामाक
४. जन्म दिल्यो आनि रामान अनिनादानाक जन्म दिलो आनि
५. अमिनादवान नखशेनाक जन्म दिलो आनि नखशेनान एन्
६. माक जन्म दिलो आनि शरनान वोग्रजाक राखयाणे पोठां तु अभायलो यानि वोग्रयान अवेदाक रसाने येठांतु मन्पायबो आनि अवेदान यिष्किक जन्म दिलो तानि मायिरी विशीन दाउद रानाफ जन्म दिलो आनि उरिवाहवी वायल आसिलो त्रिणे पोठांतु दाउद राजान शलमनाक
७. जन्म दिलो आनि शलमनान रेखननाक जन्म दिलो आनि रेखवेअमान अनियाहफ जन्म दिलो आनि
८. आविवाहन आसाफ जन्म दिलो आनि आदान विशाष्ट
९. फाटाक जन्म दिलो आनि विडोशाफाटान योरामाक जन्म दिलो आनि योरामान उगियावक जन्म दिलो आनि उजि
१०. याहन दोतामाक जन्म दिलो आनि दोतामान अखाजाक जन्म दिलो आनि आखाजान डिजफियाहाक जन्म दिलो आनि

A

मि

THE
HOLY BIBLE,
CONTAINING
THE OLD AND NEW TESTAMENTS,
TRANSLATED
FROM THE ORIGINALS
INTO
THE KUNKUNA LANGUAGE.

BY THE SERAMPORE MISSIONARIES.

VOL. V.

Containing the New Testament.

Serampore :

PRINTED AT THE MISSION PRESS.

1818

Courtesy : Serampore College Library

62. Title page of *Kunkuna Old and New Testament, Devanagari Script*,
Serampore, 1818.

GRAMMAR

OF THE

TELINGA LANGUAGE

BY W. CAREY, D. D.

*Professor of the SUNSKRIT, BENGALIE and MAHRATTA
Languages, in the College of Fort Willum*

PRINTED AT THE MISSION PRESS

1814

Courtesy : National Library, Calcutta

63. Title page of *A Grammar of the Telinga Language*,
Serampore, 1814.

T. D.-6a

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

SECTION I.

Of the Letters.

THE alphabet of this language is, with a few exceptions, the same as the Telinga. It contains fifty letters, of which thirty-four are consonants, (సవర), and sixteen are vowels, (వ్యంజన.)

Consonants.

క	ఖ	గ	ఘ	ఙ	gutturals:
ka	kha	ga	gha	gna	
చ	ఛ	జ	ఝ	ఞ	palatines.
cha	chha	ja	jha	gncea	
ట	ఠ	డ	ఢ	ణ	linguals.
ta	the	da	dha	na	
త	థ	ద	ధ	న	dentals.
ta	tha	da	dha	na	
ప	ఫ	బ	భ	మ	labials.
pa	pha	ba	bha	ma	
య	ర	ల	వ		semi-vowels.
ya	ra	la	wa		
శ	ష	స	హ	ళ	sibilants, &c.
sha	sha	sa	ha	lla	
			A		

Courtesy : Serampore College Library

మంగళ సమాచారము మఱి డరచితము !—

మొదటి పర్వము !—

- ౧ ఆబరహామునియొక్క సంతానమైన దాడదునియొక్క సంతానమైన యిశ్రాజ్జెనియొక్క పూర్వపురుషులయొక్క పుస్తకము ఇది !—
- ౨ ఆబరహాముడు యిస్రాకుని పుట్టించెను యిస్రాకుడున్నె యాకుముని పుట్టించెను యాకుముడున్నె యిహోదావమును వాని తొడపుట్టినవాండ్లనున్నె పుట్టించెను యిహోదావముడున్నె ఫరసుని జరఖునిచ్చి తమరయొక్క గర్భమందు పుట్టించెను ఫరసుడున్నె ఖసరొముని పుట్టించెను ఖసరొముడున్నె రాముని పుట్టించెను రాముడున్నె ఆమనగాముని పుట్టించెను ఆమనదాముడున్నె నాఖొనుని పుట్టించెను నాఖొనుడున్నె కాలమునుని పుట్టించెను కాలమునుడున్నె చొఆజుని రాఖుయొక్క గర్భమందు పుట్టించెను చొఆజుడున్నె ఒచేదుని యాకాయొక్క గర్భమందు పుట్టించెను ఒచేదుడున్నె యిని పుట్టించెను యినియున్నె దావుదరాజును పుట్టించెను ! యెది ఆడరియావనియొక్క భార్య ఆయెసా దానియొక్క గర్భమందు
- క ప్ర

Courtesy : P.P.I. p. 322

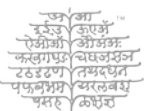
65a. New Testament, Telinga Language, Serampore, 1818.

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे संगणकीकृत

(To be obtained)

65. Title page of *New Testament, Telinga Language, Serampore, 1818.*

ಪ್ರಥಮ ಋತ್ವಿ 1—

ಅವಿವಾಹಮನಸಂತಾನಾದ ದಾಡಿದನಸಂತಾನಾದ ಯಶು
 ಫ್ರಿಷ್ಠನ ಪೂರವಮರುಪರ ಮುಪಕ ಯದು 1—

- ೧ ಅವಿವಾಹಮನು ಯಿಷ್ಟಾಕನನ್ನು ಕುಷ್ಟಿಸಿದನು ಯಿಷ್ಟಾಕನು
- ೨ ಯಶಕುಬನನ್ನು ಕುಷ್ಟಿಸಿದನು | ಯಶಕುಬನು ಯಿದುವಾ
 ಕನನ್ನು ಅವನ ಅಪ್ಪಶತ್ರುಂದರನನ್ನು ಕುಷ್ಟಿಸಿದನು ಯಿದುವಾ
 ದಾನು ಭಾರಿಸನನ್ನು ಜರಗನನ್ನು ಶಾಪ.ರೆಯೊಡ್ಡಿಯ
 ಳಿ ಕುಷ್ಟಿಸಿದನು ಭಾರಿಸನು ವಿಸರೋಣಾನನ್ನು ಕುಷ್ಟಿಸಿದನು |
- ೩ ವಿಸರೋಣಾನು ರಾಮನನ್ನು ಕುಷ್ಟಿಸಿದನು ರಾಮನು ಆಪನಾ
 ದಬನನ್ನು ಕುಷ್ಟಿಸಿದನು ಆಪನಾದಬನು ನಾಭಕೊನನ್ನು ಕು
 ೪ ಷ್ಠಿಸಿದನು | ನಾಭಕೊನನು ಶಲಮನನ್ನು ಕುಷ್ಟಿಸಿದನು ಶಲಮ
 ನು ಬೊಆಜನನ್ನು ರಾಖಬೆಯೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಷ್ಟಿಸಿದನು |
- ೫ ಬೊಆಜನು ಒಬೆದನನ್ನು ರೊಲೆಯೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಷ್ಟಿಸಿದ
 ನು ಒಬೆದನು ಯಿಶಿಯನ್ನು ಕುಷ್ಟಿಸಿದನು ಆಮೆಲೆ ಯಿಶಿಯು
 ಅರಸಾದ ದಾಡಿದನನ್ನು ಕುಷ್ಟಿಸಿದನು ಡರಿಯ.ಕನ ಡಿಂಡ
 ಳೆಯ.ವಶಿಕ್ತಲೊ ಅವಶಕೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಅರಸಾದ ದಾಡಿದನು
- ೬ ಶಲಮನನ್ನು ಕುಷ್ಟಿಸಿದನು | ಶಲಮನನು ರಿಖಬೊಆಮನನ್ನು

ಕ A

ಈಶ್ವರನ ಯಲ್ಲ ಹಾತು ।

ವಿಶೇಷವು ।

ಮನುಷ್ಯರ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವುದು ಆಸ್ಕಾರದ ಯಾಕಡು ಪ್ರ

ಕಾಶವು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ।

ಅದೆ ।

ಭಕ್ತವುಕವು ।

ಅದರ ಅಂಶವಿಗಾಗವು ।

ಅಭವು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವುದು
ಯಿಶುಕ್ರೋಷನ ಮಂಗಲ ಸಮಾಸಾರವು ।

ಶ್ರೀಕ ಭಾಮಯಿಂದ ಶರ್ಜಮಾ ಆಯತು ।

ಶ್ರೀಮತುರದಲ್ಲ ಥಾಪಾ ಆಯತು ।

೧೮೨೩ ।

वगीता. ती. तें
 वेपेप. उ. उं
 वणणा. जी. जें
 वरुच

वणीते. त्या. तौ
 वेपेपे. ष्या. उं
 वणणाते. त्या. जी

वीमतों
 वीमतों. र. रें
 वीमतघेतों. ती. तें
 वीगेपें
 वीगेपें. दे. तों
 वीमरुच
 वचवीमतों
 वचवीमतों
 वचवीगेपें
 वचवीगेपें. व. तों
 वचवीमरुच
 वीम
 वचमरुचें
 त्याचमरुचें

वामीमतों
 वामीमतघे
 वामीमतघेतों
 वामीगेपें
 वामीगेपें. दे. तों
 वामीमरुचें
 वचवामीमतों
 वचवामीमतों
 वचवामीगेपें
 वचवामीगेपें. व. तों
 वचवामीमरुचें
 वीमरुच
 वचमरुचें
 त्याचमरुचें

Courtesy : A. K. Priolkar

67a. Illustrations of the Grammatical Parts etc., Modi types, Bombay, 1808.

राज्य विकास - महाराष्ट्र विकास
 राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
 संगणकीकृत

ILLUSTRATIONS

OF THE

GRAMMATICAL PARTS

OF THE

GUZERATTEE, MAHRATTA & ENGLISH

L A N G U A G E S.

BY

Dr. ROBERT DRUMMOND.

B O M B A Y:

PRINTED AT THE COURIER PRESS.

1808

67. Title page of *Illustrations of the Grammatical Parts etc.*, Modi types, Bombay, 1808.

— ७७ —
कलकत्ता
रुद्रपुर
एलाहाबाद
कलकत्ता
रुद्रपुर
एलाहाबाद
कलकत्ता
रुद्रपुर
एलाहाबाद
कलकत्ता
रुद्रपुर
एलाहाबाद
कलकत्ता
रुद्रपुर
एलाहाबाद
कलकत्ता
रुद्रपुर
एलाहाबाद
कलकत्ता
रुद्रपुर
एलाहाबाद

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

തഴെ കിട്ട beneath; also തഴെ, or തഴെ/ശാ under; നദി
 ജൂദവിരഹരജരല, or തഴെ under the Raja, സമുദ്രതല
 രഹരജരലകടൽ the land under the sea.

തഴെ after, as തഴെ/ശാ after that.

ചുറ്റും about, at ചുറ്റും/ശാ the sea is sound
 about the Earth.

Of the Dative.

All verbs signifying gain, or loss, or injury, or the value of
 any thing, also verbs of going, such as imply the limit of
 motion to a place, verbs of giving, of buying, lending, shewing
 also the verbs substantive ഇരിക്ക to be, കഴി to acquire,
 ചെറ to fit, ചെറ to arrive, or reach it, require a dative
 case, as ഇരിക്കുകയൊന്നും ഉണ്ടാകില്ല I gained nothing,
 അവർക്കു വളരെ നഷ്ടം ചെയ്തു they suffered great loss; കഴി
 വിരഹജയം ഉണ്ടായി the enemy gained the victory; ഇ
 റിക്കുകയൊന്നും വിരഹജയം ചെയ്തു I shall have
 the honor, you the disgrace; കഴിയട്ടെ പ്രശംസാ പ്രാർത്ഥനാ
 കഴിയട്ടെ പ്രശംസാ പ്രാർത്ഥനാ the Father preserves money
 for his children.

Verbs which signify the boundary at which we would
 arrive; നഗരം ചെന്നു he went to the city; ഇടയിൽ
 കയറി he ascended into Heaven; നല്ല തിരുവ
 റയി he went to the well, or tank; വിഷം, or വൃശ്ചികം
 നന്നെ ചെന്നു he administers medicine for sickness.

But observe, when we say we go home, the dative is not
 used.

Courtesy : P.P.I. p. 324

GRAMMAR
OF THE
MALABAR LANGUAGE,

BY

ROBERT DRUMMOND,

OF THE

Honorable East-India Company's

DEPARTMENT

MEDICAL ESTABLISHMENT.

Bombay:

PRINTED AT THE COURIER PRINTING OFFICE,

1799.

Courtesy : Bombay University Library

68b. Title page of *Grammar of the Malabar Language*. Bombay, 1799.

P R E F A C E.

toms of subordination to the laws, and its concomitant security to persons and property, produced in the short space of seven years, among a tumultuous race of Mohometans and Hindoos, bigots in religion and rivals in power, who had, for half a century before, spurned the one and disregarded the other, with equal contumacy and wantonness.

Being compelled by bad health to relinquish, for the present, my professional duties in this country I intended to commit the following sheets to the press in England. On my late arrival in Bombay, however, I had the satisfaction to find a font of types, in the Malabar character, executed in an unexceptionable manner by Bheramjee Jeebhoy, a Parsee inhabitant of this place, the ingenious artist who, without any other help or information than what he gleaned from Chambers's Dictionary of Arts and Sciences, succeeded in completing a font of Guzzeratty types a few years ago; and has, on this occasion, again displayed his genius in a manner equally new and useful to society in general, and to Government in particular, of which the subsequent work is a sufficient testimony; and I presume an apology for subjoining the following specimen of his performance in the Guzzerat type is unnecessary, altho' it has no connection with the present subject, further than to place, in a more conspicuous point of view, the merits of the founder who has offered to the inhabitants of this part of India, the native class in particular, an easy and unexpected means of instruction.

क	ख	ग	घ	न	च	छ	ज	झ	ण	ट	ठ	ड	ढ	ण
ka	kha	ga	gha	na	cha	chha	ja	jha	na	ta	tha	da	dha	na
त	थ	द	ध	न	प	फ	ब	भ	म	य	र	ल	व	श
ta	tha	da	dha	na	pa	fa	ba	bha	ma	aa	ra	la	va	sha
ख	स	ह												
kha	sa	ha												

I now commit these Malabar rudiments to the public eye; and if they shall prove of sufficient use to the learner to qualify him for discovering their imperfections, I shall think my time has been well employed. Their chief merit is the novelty of the attempt. I do not presume to claim any other; not do I advance any pretensions to the talents which may be, hereafter, successfully exerted in the improvement of this essay. I am not insensible to the testimonies of approbation which a few friends have benowed on it; but altho' my deference for their judgment, and my confidence in their sincerity, will not, in justice to them, allow me to think my labour altogether lost, I hope I may, without offence, be permitted, in sympathy with my own feelings, to ascribe to their partiality all the favor it may meet with.

ROBERT DRUMMOND.

Bombay,
16th DECEMBER, 1799.

Courtesy : Bombay University Library

68c. *Grammar of the Malabar Language, Bombay, 1799.*

ज्ञानबोधपरिचय

REMARKS and OCCURENCES

O F

MR. HENRY BECHER.

DURING HIS IMPRISONMENT OF TWO YEAR.
AND A HALF IN THE DOMINIONS
OF TIPPOO SULTAUN, FROM
WHENCE HE MADE HIS
ESCAPE.

CORRECTED AND REVISED BY
T H E A U T H O R.

PRINTED IN BOMBAY.

1793.

Courtesy : P.P.L. p. 353

69. Title page of *Remarks and Occurences of Mr. Henry Becher,*
First English Book printed in Bombay, 1793.

ज्ञानबोधपरिचय
राज्य विकास - महाराष्ट्र विकास
संगणकीकृत

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

68 తస్యేషు ADJECTIVEI.

The rules which have been given for the derivation of substantive nouns from the Sanscrit, apply equally to the derivation of adjectives from that language: తస్యేషు adjectives, therefore, in opposition to దేశ్యదేశా adjectives, admit of the distinctions of gender, number, and case.

Sanskrit.		Telooogo.		
Gender.	Adjective.	Masculine.	Feminine.	Neuter
ధన్య	.....gratious	ధన్యుఁడు	ధన్య	ధన్యము
నిస్సణ	.....skilled	నిస్సణుఁడు	నిస్సణ	నిస్సణము
స్వతంత్ర	.....independent	స్వతంత్రుఁడు	స్వతంత్ర	స్వతంత్రము
పరతంత్ర	.....dependent	పరతంత్రుఁడు	పరతంత్ర	పరతంత్రము
ప్రియ	.....dear	ప్రియుఁడు	ప్రియ	ప్రియము
బధిర	.....deaf	బధిరుఁడు	బధిర	బధిరము
అంధ	.....blind	అంధుఁడు	అంధ	అంధము
జాల	.....young	జాలుఁడు	జాల	జాలము
వృద్ధ	.....aged, old	వృద్ధుఁడు	వృద్ధ	వృద్ధము
శ్రేష్ఠ	.....excellent	శ్రేష్ఠుఁడు	శ్రేష్ఠ	శ్రేష్ఠము
నిర్మల	.....pure	నిర్మలుఁడు	నిర్మల	నిర్మలము
అల్ప	.....small, mean	అల్పుఁడు	అల్ప	అల్పము
ఉన్నత	.....lofty, tall	ఉన్నతుఁడు	ఉన్నత	ఉన్నతము
హ్రస్వ	.....short	హ్రస్వుఁడు	హ్రస్వ	హ్రస్వము
దీర్ఘ	.....long	దీర్ఘుఁడు	దీర్ఘ	దీర్ఘము
దరిద్ర	.....poor	దరిద్రుఁడు	దరిద్ర	దరిద్రము
యోగ్య	.....fit, proper	యోగ్యుఁడు	యోగ్య	యోగ్యము
విశాల	.....extensive	విశాలుఁడు	విశాల	విశాలము
చమత్కార	.....deceitful	చమత్కారి	చమత్కారి	చమత్కారి
అహంకార	.....arrogant	అహంకారి	అహంకారి	అహంకారి

తస్యేషు adjectives, when immediately prefixed to substantives, do not in general admit of declension. They usually require the particles అను, అయిన

Courtesy : P.P.I. p. 323

A
GRAMMAR
 OF THE
TELOOGOO LANGUAGE,
COMMONLY TERMED THE GENTOO,
 PECULIAR TO THE HINDOOS INHABITING THE NORTH EASTERN PROVINCES
 OF THE
 INDIAN PENINSULA.

—•—

By A. D. CAMPBELL,

OF THE
 HONORABLE EAST INDIA COMPANY'S CIVIL SERVICE
 ON THE
 MADRAS ESTABLISHMENT,
MEMBER OF THE BOARD OF SUPERINTENDENCE
 FOR THE
 COLLEGE OF FORT ST. GEORGE.

=====

SECOND EDITION.

=====

MADRAS.

. PRINTED AT THE COLLEGE PRESS.

1820.

Courtesy : A. K. Priolkar

71. Title page of *Grammar of Teloogoo Language, Madras, 1820.*

T. D.-7

—•—

ॐ
 कर्मणो भवेत्सुखं
 त्रयम् ॥ १ ॥
 अथवा
 कर्मणो भवेत्सुखं
 त्रयम् ॥ १ ॥
 अथवा
 कर्मणो भवेत्सुखं
 त्रयम् ॥ १ ॥
 अथवा

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
 राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
 संगणकीकृत

(ಅಂಚು) - ಮುಕ್ತವೆ: Are the duties over? ಕಂ
ದ ಉದಯವೇ

To Assure v. a (to fix the rate) ನಿರಾಕರಮಾ
ಕ ಎರಡುವಂಕ ತ್ರಯವಿಧವು

Assure s. n. ನಿರಾಕರಣೆ ಕವಟಿ, ತ್ರಯವಿ
ಧವು

Assure v. n. ನಂಕದಿರಣೆ ಕರಿಕರಣೆ ನಿರೀ
ಸವಯವು ಕರವು, ಮುಪ್ಪುಮು, ವಯಸ್ಸುಮು
ಕಂಕರಿ, ಮುಪ್ಪುಮು v. Fraud collusion,
pretence.

To Associate, v. a ಕ.ಕ ಕರಿಯ, ಸಂಯುಕ್ತ
ವಾಗ ಸೈದ್ಧಮಾರ.

Association, s. n. ಸಂಕರಿ ನಂಭಟ್ಟಿಕೆ ಕ.ಕ.
ಕಂಕರಿ ಸಾರವಯವ, ಸಾಂಕರಿ ಸಾಂಕರಿ
ವು v. Partnership, confederacy, society, uni
on, connection.

To Assort, v. a. ಅಕರಿಸಿದ, ಎಂಕರಿಸ, ತ್ರಯವಾ
ಗಿಡ, ಪಂಕ್ತವಾಗುವ v. To arrange. These
goods must be assorted ಕೂಡಿನದಕಳಂವಾ
ಕರಿಸಿದಳು, ಕಟ್ಟಣೆ ಕೂಡಿನದಕಳಂವು ತ್ರ
ಯವಾಗುವುಪ್ಪುಮು.

Assorter, s. n. ತ್ರಯವಾಗುವವನು, ಅರಿಸಿದ
ವನು, ಎಂಕರಿಸುವವನು.

Assortment, s. n. (like net) ಎಂಕರಿಸಿಯದ್ದು
ನು, ತ್ರಯವಾಗಿದ್ಧಿಗಾ ವಾಂಕವಾಗಿದ್ಧಿಗಾ.

To Assuage, v. a. ಕಮನಾಮಾರ, ಕಂಕಾಳಿಮಾ
ಕ, ಎಂಕರಿಸಿದ, ಅರಿಸ, v. To mitigate ease,
soften, appease, pacify, abate.

To Assuage, v. n. (as fever, anger, &c.) ಕಂ

ಕಮನ, ಅಕ, ಅಂಕ, as kind, rain &c., ಕೆಕ
ವಾಗ, ಎಳೆಯ, ಕಟ್ಟಣೆ, ಅದುಕರಿಯವ, ಎ
ಳೆಯುವವನು, ಕಟ್ಟ.

Assuage, s. ಕಂಕರಮಾರುವ, ಮುಪ್ಪುಮಾರುವ,
ಎಳೆಯಕರಮಾಗುವ.

To Assume, v. a (to take) ಕೆಕ ಕರುಮಾಡು.
(to appropriate) ಅಳಿಸ, ಸೈದ್ಧವೆಮಾರ; to
suppose) ಅರಿಸಿದ ವೆನಿಸ, ಕಟ್ಟಣೆ, to take
upon one's self; ಕಟ್ಟಣೆ; (to arrogate) ಅಧಿಕ
ಪ್ರಸಂಗಮಾರ, ಅಧ್ಯಾಯಮಾರ.

Assumer, s. n. ಅಧ್ಯಾಯಕನು (ಎಂಕರಿಸುವವನು),
ಅಧ್ಯಾಯಕನು, ಅಧ್ಯಾಯಕನು, ಅಧ್ಯಾಯಕನು.

Assuming, s. ಅಧ್ಯಾಯಕನು, ಅಧ್ಯಾಯಕನು,
ಅಧ್ಯಾಯಕನು v. Arrogant haughty

Assumption, s. n. ಅಧ್ಯಾಯಕನು, ಕಟ್ಟಣೆ, ಅಧ್ಯಾಯಕನು;
(supposition) ಅರಿಸಿದ v. Taking supposition,
presumption.

Assurance, s. n. (freedom from doubts) ನಿಶ್ಚಯಕ
ಯ, ನಿಶ್ಚಯಕನು, ನಿಶ್ಚಯಕನು, ನಿಶ್ಚಯಕನು; (firmness) ದೃ
ಢ, ಕಟ್ಟಣೆ, (promise) ಮಾರು, ವಾಗ್ದಾನ;
(confidence) ಕಟ್ಟಣೆ, ನಂಬಿಕೆ; (certainty)
ನಿಶ್ಚಯಕನು, ನಿಶ್ಚಯಕನು, (impudence) ಮುಪ್ಪುಮು
ಯವನು, ಮುಪ್ಪುಮು, ಮುಪ್ಪುಮು (intrepidity) ಕೈಕೈ
ವು ಕುಡಿನಯು, ನಿಶ್ಚಯಕನು, ನಿಶ್ಚಯಕನು, v. Also insurance,
security, expectation.

To assure, v. a (to give confidence) ಎಂಕರಿಸು
ವು, ಎಂಕರಿಸುವು; (to exempt from doubt) ಅ
ಮಮಾನು ಕಟ್ಟಣೆ, ಸಂಕಟ್ಟಣೆ, ನಂಬಿಕೆ

Courtesy : P.P.I. p. 326

(To be obtained)

Courtesy : Bombay University Library

73. Title page of *English Kannada Dictionary*, Madras, 1824.

T. D.—7a

“ज्यां जां”
३३३३ ३३३३
३३३३ ३३३३
३३३३ ३३३३
३३३३ ३३३३
३३३३ ३३३३
३३३३ ३३३३

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

The Indian ocean has Africa on the west, and to the east, is
इंदियान समुद्रचे पश्चिमेस अफ्रायका आहे आणि त्याचे पूर्वस नि
New Holland, and a part of Asia.

उत्तरार्ध आणि एश्याचा एक भाग आहे ॥

The southern ocean is at the southern part of the globe.

पृथ्वीच्या दक्षिण भागीं दक्षिण समुद्र आहे ॥

The northern ocean is to the northern part of the globe.

पृथ्वीच्या उत्तर भागीं उत्तर समुद्र आहे ॥

When ships sail from European countries to Asia, they pass
जेव्हां गलबर्ते युरोप देशाहून एश्याकडे हाकारतात तेव्हां तीं अत
over the Atlantic and Indian oceans.

लांटीक आणि इंदियान यां दोहों समुद्रांवरून जातात ॥

When ships sail from Bombay to China, they pass over some
जेव्हां गलबर्ते मुंबईहून चिनदेशाकडे हाकारतात तेव्हां तीं इंदिया
parts both of the Indian and Pacific oceans.

न आणि पासेफिक यां दोहों समुद्रांचे कांहीं भागांवरून जातात ॥

In sailing from America to China there are two passages; but ships
आमरिकाहून चिनदेशाकडे हाकारण्यांत दोन बाटा आहेत परंतु ब
usually pass over the Atlantic, Indian, and a part of the Pacific,
उघा अतलांटीक आणि इंदियान आणि पासेफीकाच्या कांहीं भागा
oceans.
वरून जातात ॥

In all seas there are tides ; and the chief cause of tides is the at-
सर्व समुद्रांस भरत्या आहेत आणि भरत्यांचे मुख्य कारण चंद्राचे
traction of the moon : and heat is the cause of winds.

अकर्षण आहे आणि वान्यांचे कारण उष्णत्व आहे ॥

Some fabulists say that there are various kinds of oceans; as a
किन्त्येक मिथ्यालेखक ह्याणतात कीं इक्षुरसं समुद्र आणि सुर्यं समुद्र
cane-juice ocean, an ocean of rum, an ocean of gee, and an ocean

Courtesy : A. K. Priolkar

76a. Easy and Expeditionous Means of Acquiring a Knowledge of the English Language
Bombay, 1818.

ज्यांच्या
रुजूं
रुजूं
रुजूं
रुजूं
रुजूं
रुजूं
रुजूं
रुजूं
रुजूं
रुजूं

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

AN

EASY AND EXPEDITIOUS MEANS
इम्तिश भाषणार्थे ज्ञान मिळवायासाठी शीघ्र आणि सोपा उपाय

OF

ACQUIRING A KNOWLEDGE

OF THE

ENGLISH LANGUAGE,

DESIGNED FOR THE BENEFIT OF THOSE IN THIS COUNTRY

ह्या देशांत जे इम्तिश भाषण आणि विद्या

WHO WISH TO STUDY THE ENGLISH

शिकायास इच्छितात त्यांचे

LANGUAGE AND SCIENCE

हितासाठीं नेमला ॥

"The fear of the Lord is the beginning of wisdom ; and to depart from evil, is understanding."

जिरोवार्थे भय हें ज्ञानार्थे मूळ आहे
आणि पापापासून फिरणे ही बुद्धी आहे ॥

"Of all things, knowledge is esteemed the greatest treasure, from incapacity to be stolen, from incapacity to be given away, and from incapacity to be destroyed"

सर्वद्रव्येषु विद्यैव वित्तमात्तरनुत्तमं ॥

अहार्यत्वादनर्घ्यत्वात् अक्षयत्वाच्च सर्वदा ॥

PRINTED AT THE MISSION PRESS.

BOMBAY. A. D. 1818.

मुंबईत प्रेषित छापखान्यांत छापले ॥

ख्रिस्त शक १८१८ ॥

Courtesy : A. K. Priolkar

76. Title page of *Easy and Expeditious Means etc.*, The earliest available Devanagari (Marathi) book printed in Bombay, 1818.

ज्येष्ठ
२३
२४
२५
२६
२७
२८
२९
३०
३१
३२
३३
३४
३५
३६
३७
३८
३९
४०
४१
४२
४३
४४
४५
४६
४७
४८
४९
५०
५१
५२
५३
५४
५५
५६
५७
५८
५९
६०
६१
६२
६३
६४
६५
६६
६७
६८
६९
७०
७१
७२
७३
७४
७५
७६
७७
७८
७९
८०
८१
८२
८३
८४
८५
८६
८७
८८
८९
९०
९१
९२
९३
९४
९५
९६
९७
९८
९९
१००

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

कोणत्या प्रहरीं चोर येईल हें जर घरधनी समजता तर तो
 ४४ सावध राहून आपले घर फोडुं न देता ॥ याकरितां तुह्मीही सिद्ध
 व्हा कां तर ज्या घटकेत तुह्मी कल्पित नाहींत तेव्हां माण
 ४५ साचा पुत्र येईल ॥ तर त्याचे धन्याने आपले परिवारांस वेळेचे
 वेळेस खाणे देण्याकरितां त्यांजवर ठेविला असा विश्वासु आणि
 ४६ ज्ञानी चाकर कोणता आहे ॥ ज्या चाकरास असें करितां त्याचा
 ४७ धनी येउन पाहील तो धन्य ॥ मी तुह्मास खरे सांगतो कीं तो
 ४८ आपले सर्व संपत्तीवर त्याला सोपील ॥ परंतु माझा धनी येण्यास
 उशीर करितो असें जर तो दुष्ट चाकर आपले अंतःकरणांत ह्मणे
 ४९ ल आणि सोबती चाकरांस माहूं आणि मस्त्यांबराबर खाऊं आणि
 ५० पीऊं लागेल तर ज्या दिवसां तो त्याची वाट पाहत नाहीं आ
 णि ज्या घटकेत तो जाणत नाहीं तेव्हां त्या चाकराचा धनी येई
 ५१ ल आणि त्यास कापून टाकील आणि जेथे रउणे आणि दांत
 खाणे होईल तेथे ढोंग्यांबराबर त्याला वांटा देईल ॥

पर्व ॥ २५ ॥ तेव्हां दाहा कुमारी ज्यानी आपले दिवे घेऊ
 न वरला भेटायास बाहेर गेल्या त्यांसारिखें स्वर्गांचें राज्य दाखवि
 २ र्ले जाईल ॥ आणि त्यांमधील पांच ज्ञानी व पांच मूर्ख होत्या ॥
 ३ मूर्ख ज्या होत्या त्यानी आपले दिवे घेतले परंतु आपणांबराबर
 ४ तेल घेतलें नाहीं ॥ परंतु ज्ञानी ज्या त्यानी आपल्या दिव्यांबराब
 ५ र आपले मांड्यांत तेल घेतलें ॥ वरस उशीर लागला असतां सर्वां
 ६ स उकल्या आल्या आणि त्या झोंपीं गेल्या ॥ आणि मध्यरात्री
 हाक जाली कीं पाहा वर येत आहे त्याला भेटायास बाहेर
 ७ जा ॥ तेव्हां सर्व कुमारी उठल्या आणि त्यानी आपले दिवे
 ८ नीट केले ॥ आणि मूर्ख ज्या त्या ज्ञान्यांस बोलिल्या कीं आमचे
 ९ दिवे विशाले आहेत यास्तुब तुमचे तेलानून आह्यास द्या ॥ परंतु
 ज्ञानी उत्तर देउन बोलिल्या कदांचित आह्यास आणि तुह्मास

Courtesy : A. K. Priolkar

77a. The New Testament (Marathi), Bombay, 1826.

ज्या
 रऊर
 ऐओओ
 कलगापु
 २४३४०
 पकनभग
 चमरे

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
 राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
 संगणकीकृत

आमचा प्रभु व तारणारा येशू ख्रीस्त त्याविषयीं

हा नवा करार

द्विजेनी मूळभाषेंतून मराठी भाषेंत उतरला.

मुंबईतील शास्त्रमंडळीसाठीं छापला

THE NEW TESTAMENT

OF

Our Lord and Saviour Jesus Christ.

TRANSLATED FROM THE ORIGINAL GREEK
INTO MARATHI.

PUBLISHED BY THE BOMBAY AUXILIARY BIBLE SOCIETY

M, DCCC, XXVI.

Courtesy : A. K. Priolkar

77. Title page of the New Testament (Marathi), Bombay, 1826.

ज्येष्ठ
१८२६
एडोअर
कलिंग
२६३८
पुस्तक
४५६

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

मात्यीकडून सुवर्तमान ॥

पर्व १ ॥ १ आब्राहामाचें संतान दावीद, याचें संतान येष्टू खो
स्त, ह्याच्या कुळागतीचें पुस्तक ॥

२ आब्राहामाने इझाकाला जन्मविलें ॥ आणि इझाकाने याकोबा
ला जन्मविलें ॥ आणि याकोबाने यद्ददा, व याचे भाऊ यांस जन्म
विलें ॥ ३ आणि यद्ददाने फारेज व जाराह, यांस, थामारेपासून
जन्मविलें ॥ आणि फारेजाने हेज्रोनाला जन्मविलें ॥ आणि हेज्रोना
ने अरामाला जन्मविलें ॥ ४ आणि अरामाने आमीनादाबाला ज
न्मविलें ॥ आणि आमीनादाकाने नाहशेमाला जन्मविलें ॥ आणि
नाहशेमाने साखोनाला जन्मविलें ॥ ५ आणि साखोनाने बवाजा
ला राहावेपासून जन्मविलें ॥ आणि बवाजाने ओबेदाला रुथेपासून
जन्मविलें ॥ आणि ओबेदाने इशायूला जन्मविलें ॥ ६ आणि इ
शायने दावीद राजा, थाला जन्मविलें ॥ आणि दावीद राजा, या
ने ऊरीयाची जी, तीजपासून शलमोनाला जन्मविलें ॥ ७ आणि
शलमोनाने रहवामाला जन्मविलें ॥ आणि रहवामाने अबीथाला
जन्मविलें ॥ आणि अबीथाने आसाला जन्मविलें ॥ ८ आणि आ
साने यहेशाफाटाला जन्मविलें ॥ आणि यहेशाफाटाने थोरामाला
जन्मविलें ॥ आणि थोरामाने उजीयाला जन्मविलें ॥ ९ आणि उ
जीयाने थोथामाला जन्मविलें ॥ आणि थोथामाने आहाजाला ज
न्मविलें ॥ आणि आहाजाने हजकीयाला जन्मविलें ॥ १० आणि
हजकीयाने मनाशे थाला जन्मविलें ॥ आणि मनाशे याने आमे
नाला जन्मविलें ॥ आणि आमीनाने थोशीयाला जन्मविलें ॥ ११ आ
णि थोशीयाने यखन्या व याचे भाऊ यांस, नाबेलच्या प्रवासांत जात्या

MATTHEW,

१

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

78a. The New Testament, Second Edition, Bombay, 1830.

मराठी
२०२३
२०२३
२०२३
२०२३
२०२३
२०२३
२०२३
२०२३
२०२३
२०२३

मराठी विकास संस्थेद्वारे
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

आमचा जो प्रभू व तारणारा येशू ख्रिस्त ।

त्याविषयीं

हा नवा करार ।

अमेरिकेंतील प्रेषितांनी ।

हेलेनी मूळ-भाषा इतून मराठी-भाषेंत

उतरला ॥

ही दुसरी कापणी सुवर्दीतील शास्त्र-मंडळीसाठीं ।

ख्रीस्ती शक १८३०-भाषांत ।

जाली ॥

२९९९०

THE
NEW TESTAMENT
OF
OUR LORD AND SAVIOUR JESUS CHRIST;

TRANSLATED FROM THE ORIGINAL GREEK,

INTO THE

MURATHREE LANGUAGE,

BY THE AMERICAN MISSIONARIES.

SECOND EDITION:

PRINTED FOR THE BOMBAY AUXILIARY BIBLE SOCIETY,

1830.

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

78. Title page of the *New Testament*, Second Edition, Bombay, 1830.

ज्येष्ठ
२३
२८
२९
३०
३१
३२
३३
३४
३५
३६
३७
३८
३९
४०
४१
४२
४३
४४
४५
४६
४७
४८
४९
५०
५१
५२
५३
५४
५५
५६
५७
५८
५९
६०
६१
६२
६३
६४
६५
६६
६७
६८
६९
७०
७१
७२
७३
७४
७५
७६
७७
७८
७९
८०
८१
८२
८३
८४
८५
८६
८७
८८
८९
९०
९१
९२
९३
९४
९५
९६
९७
९८
९९
१००

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

प्रत्येक व्यंजनान्त स्वरान्त जो वर्ण ससतो, तो कियेक a येयेक

Some would express that sound of the vowel which is inhe-

डून दाखवितात। परंतु हा हिंदुस्थानाच्या या भागांतोळ स्यावोंच्या व
rent in every consonant by a, but this is unlike the native
र्णाचारास असमान आहे ॥

pronunciation on this side of India.

मराठी व्यंजने पुढील उदाहरणांप्रमाणे खरासहीत जोडलीं

The Mūrat,hee consonants are conjoined with vowels after

आहेत।

the following examples:

kū kā kī kēē kōō koo kā kī kō kou kun kuh

क का कि की कु कू के कै को कौ कं कः

khū khā khī khēē khōō khoo khā khī khō khou khun- khuh

ख खा खि खी खू खू खे खै खो खौ खं खः

gū gā gī gēē gōō goo gā gī gō gou gun guh

ग गा गि गी गु गू गे गै गो गौ गं गः

ghū ghā ghī ghēē ghōō ghoo ghā ghī ghō ghou ghun ghuh

घ गा घि घी घू घू घे घै घो घौ घं घः

हीं पुढील अक्षरे कियेकानो असे समजाविलीं आहेत।

By some, also, the following letters are expressed thus:

ट rtū, ट rthū, ड rdū, ड rdhū, ण rnū, ळ rlu.

LESSON I. (लेखन फार्ल) धडा १ ॥

Sugar, शुगर। साकर

And, अंद। आंद। आणि

Molasses, मोलासेस। काकवी

Sweet, खोल। मिठाया

Are, आर। आहेत

Is, इअ। आहे

This, थिस। हा ही हे

That, थात। तो ती ते

Bread, ब्रेद। भाकर

Salt, साल्ट। खारट

Sour, सौर। आंबट

Mango, मांगो। आंबा

Bitter, बित्तर। कडु

Leaf, लीफ। पान

Red, रेद। तांबडे

Cloth, क्लॉथ। कापड

A HELP

इंग्रजी भाषणाचें ज्ञान मिळवायासाठीं साहायकारिं ।

ACQUIRING A KNOWLEDGE

OF THE

ENGLISH LANGUAGE,

DESIGNED FOR THE BENEFIT OF THOSE IN THIS COUNTRY,

ह्या देशांत जे इंग्रजी भाषण आणि विद्या

WHO WISH TO STUDY THE ENGLISH

शिकायाम इच्छितात, त्यांच्या

LANGUAGE AND SCIENCE.

हितासाठीं योजिली आहे ॥

२०१६९

"The fear of the Lord is the beginning of wisdom; and to depart from evil is understanding".

परमेश्वराचें भय, हें ज्ञानाचें मूळ आहे। आ

णि पापापासून फिरणे, ही बुद्धी आहे ॥

"Of all things, knowledge is esteemed the greatest treasure, from incapability to be stolen, from incapability to be given away, and from incapability to be destroyed".

सर्वद्रव्येषु विद्यैव वित्तमाज्जरनुत्तमं

आद्यार्थत्वादनर्घ्यत्वात् अक्षयत्वञ्च सर्वदा ॥

PRINTED AT THE MISSION PRESS, BOMBAY;

A. D. 1831.

मुंबईत प्रेषित काप्रखान्यांत छापली ।

खोली एक १८३१ ॥

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

79. Title page of a Help in Acquiring a Knowledge of the English Language, Bombay, 1831.

ज्येष्ठ
२३२
२४३
२४४
२४५
२४६
२४७
२४८
२४९
२५०

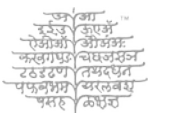
मराठी विकास महामंडळ

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

एकेनगरांत दरिद्री ब्राह्मण राहातहोता त्याला ह पं. सं
 क्या यजमानाने गाईची दोन वांसरें दिली मग त्या
 ने तृणादिक आहार घालून ती मोटी पुष्ट केली त्यां
 स पाहून एक चोर होती दविं घेउन त्यांच्या हरणा
 र्थ निघाला तो वाटेत एक ब्रह्मराक्षस ज्याचे दंत विक्रा
 ष नासिका दीर्घ केश पिंगट आरक्त नेत्र असा पाहू
 न तो चित्तांत भय पावला तेव्हां त्यास पुसतो तुं को
 ण आहेस मग तो झणतो मी सत्यवचननाभा राक्षस
 आहे परंतु तुं कोण तेसमझं तो झणतो मी चोर दरि
 द्रीब्राह्मणाच्या दोन गाई आहेत त्या हरण करावया
 सिं जातो तेकाळी तो बोलिला मित्रा तो ब्राह्मण प
 वित्र आहे यास्तव मीही त्यास भक्षीन झणजे दोघाचें
 कार्य होईल असें त्याचें बोलणे ऐकून उभयतां तेथे
 गेले तो ब्राह्मण निजला होता त्याला भक्षावा झणून
 राक्षस चालिला त्यास चोर बोलतो गडया मी याचें
 गोयुग्म नेईन मग तुं यास भक्ष तेव्हां राक्षस झणतो स
 ख्या गाईच्या शब्देकरून जर ब्राह्मण जागृत जाहाला
 तर हा सर्व उद्योग राहिल यास्तव मी अगोधर त्या
 स भक्षितों मग तुं निर्भय गाई ने चोर झणतो तुं त्या
 स

Courtesy : P.P.I. p. 351

89a. Panchopakhyana (Marathi), Bombay, 1822.

पंचोपाख्यान

ज्ञानप्रकाशछापखान्यांत

छापिलें

मुकाम पुणे

सन १८५१ + ४५ = १८९६

शके १७७३ + १३४ = १८०७

Courtesy : State Library, Poona

80. Panchopakhyana (Marathi) Bombay, 1822.

ज्योति
रत्न
एओओ
कलागण
२६३००
पुणे
४५६

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

१-

श्री

इंद्रचिह्न

विदुरनीति
प्रारंभश्रीमद्भारत
नाम ५१५५०१
१२

कोणे एके समयी संजय धृतराष्ट्र या राजाकडे येवून कौरवांची निंदा करून बोलिला कीं मी उद्यां राजसभेस येवून चार भोष्म द्रोणादिक शिष्ट बसले असतील तेथें पांडव यांचा निरोप सांगणार आहे मग काय घडेल तें घडो ऐसें वचन बोलोन तो आपले घरी गेला असतां परम शाहाणा धार्मिक निस्पृह ज्याचे बोलण्याने आईकणाराचें समाधानच व्हावें असाजो विदुर त्यास बोलावून आणून राजानें तें सर्व वर्तमान सांगितलें आणि बोलतो हे विदुरा संजय उद्यां येवून सभेमध्ये पांडवांकडिल निरोप बोलणार आहे तें भाषण आमचे निंदेचेंच करील यांत संशय नाही ब त्यापासोन काय अनर्थ होईल तो कळत नाही

यास्तव

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

81a. Vedoor Neeti, Bombay, 1823.

ज्येष्ठ	शुभ
रविवार	शुभ
सोमवार	शुभ
मंगळवार	शुभ
बुधवार	शुभ
गुरुवार	शुभ
शुक्रवार	शुभ
शनिवार	शुभ

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

५५५ २०१

VEDOOR NEETI.

विदुरनीति

मूळसंस्कृतावरून

महाराष्ट्र भाषेत गद्यरूप करून

मुंबई नगरी कुरियर छापखान्यांत

छा पि ली अं से

इशवी सन

१९२३

शालिवाहन शके

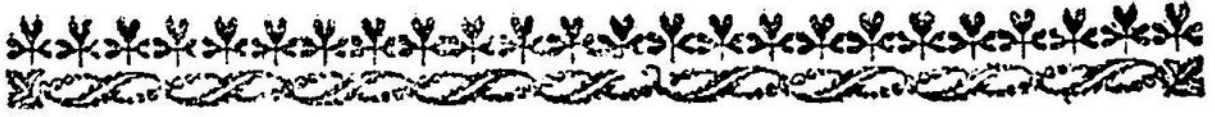
१८९२

१९४२

१६०

५५५ २०१

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे संगणकीकृत

श्री

सिंहासनी बत्तीशी

प्रारंभ

श्रीमंत प्रौढप्रताप शौशोदायधिनेक गुणविराजमान
श्री भोजराजा धारानगराचेठायी राज्यकरीतअसतां
कोणेएकेसमयीं अवंतिनगराजवळ एका ब्राह्मणानें न
वी भूमि साधून शेत पेरिलेंहोतें तें आलें तेसमयीं त्या
चा संरक्षणाकरितां शेतामध्ये भाळा करून तो ब्राह्मण
त्याजवर नित्य बसतअसे. त्याणें जैसमयीं वरतें बसा
वें तेसमयीं त्याची बुद्धि मोठी उदार व्हावी आणि
खाली आलाअसतां पुनः पूर्ववत् व्हावी हा चमत्का
र अनुभवून त्या ब्राह्मणानें जातुन भोजराजास सां
गीतला तेव्हां मोठें आश्चर्य मानून राजा त्या ब्राह्मणा
वरोबर शेतांत येतुन माळ्यावर चडला त्यावेळेस त्या
स असें धाडलें कीं सर्वजनाचें दरिद्र दूर करावें नं

तर

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

82. Singasun Butteeshi, Bombay, 1824.

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

Balaji Karaykalan

SINGASUN BUTTEESHI

MARAT, HA,

श्री

सिंहासन बत्तीशो

महाराष्ट्र भाषेत करून

भुंबई नगरी कौरियर छापखान्यांत

छापिली असे १९०४

इशवी सन

१८२४

शालिवाहन शक

१७४६

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

82a. Title page of *Singasan Butteeshi*, Bombay, 1824.

T. D.-8

ज्योत्सना
रुद्रा
ऐकोजी
कलिंग
२६३८
पुस्तक
चमरे

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

GOOJRAT,HEE TREATISE
ON THE
MANAGEMENT OF SCHOOLS.

PRINTED FOR THE BOBBAY NATIVE SCHOOL BOOK
AND SCHOOL SOCIETY.

AT THE COURIER PRESS

B o m b a y .

1824.

Courtesy : A. K. Priolkar

83. Title page of *Nishalani Paddhati*, Bombay, 1824.

हेतु } *n. m.* Motive; cause.
हेतु }

हेम *n. n.* Gold.

हेर *n. m.* A spy.

हेरणे *v. a.* To spy.

हेरणेर *a. m.* Successively

हेल *n. m.* Hire.

हेलकारी *n. m.* A porter.

हेलकावणे *v. n.* To sail.

हेलगा *n. m.* A buffaloe.

हेलपटा *n. m.* Trouble; fruitless labor.

हेळणा *n. f.* Disrespect; contempt.

हेवा *n. m.* Jealousy; envy.

हेगय *n. f.* Neglect; inattention; tardiness.

हेरण *a. c.* (*हिरान*) Bothered.

हैवान *a. c.* (*होवान*) Stupid; like a
beast.

होट *n. m.* A lip.

होलगणे *v. a.* To dissolve a joint concern.

होड *n. f.* A stipulation; a wager.

होडी *n. f.* A boat.

होणे *v. n.* To be; to become.

होम *n. m.* An offering made with fire.

होलगा *n. m.* Cooltie, a pulse—Glycine
Tomentosa.

होळि *n. m.* Holi, one of the principal festi-
vals of the Marat, has; it takes place on the
full moon of Phalgun and lasts for five days.

होष *n. m.* (*होस*) Ability; sense;
judgment.

होद *n. a.* (*होव*) A fountain.

होस *n. f.* Eagerness.

D I C T I O N A R Y

MARAT,HA LANGUAGE,

IN TWO PARTS;

I. PART CONTAINING MARAT,HA and ENGLISH

II. PART CONTAINING ENGLISH and MARAT,HA:

BY

LIEUTENANT COLONEL VANS KENNEDY,

Of the Bombay Establishment.

BOMBAY,

PRINTED AT THE COURIER PRESS,

BY

SHREECRUSTNA JAGONNATHJEE PRABHOO,

1824.

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

84. Title page of *Dictionary of Marat,ha Language, Bombay, 1824.*

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

५ या देशी हिंदुस्थानी भाषेचे पुस्तकांचे वाचणार थोडके आणि त्या भाषेत छापलेले ग्रंथ पुष्कळ आहेत व आणिही लागल्यास कळक त्याहून आणवित्तां येतील म्हणून नेमलेल्या पुस्तकांचे मात्र भाषांतर हिंदुस्थानी बोलीत पाहिजे. जरकोणी हेदेश व या देशांतील लोक व यांच्याचाली हें सर्व मनांत धरून कथारूप किंवा कसाही उपयोगा ग्रंथ नवा इंग्रजी करील तर त्याचें भाषांतर करावयासाठी ही मंडळी त्या ग्रंथास स्वीकारील. आणि इंग्रजी भाषेच्या पुस्तकांचें भाषांतर जे करितील त्यांहीं हें लक्ष्यांत ठेवावें. किं-या देशांतील लोकांचे चालीस व समजतीस जसे नाट येईल तसे कोठेंकोठें मूळ ग्रंथ थोडाथोडा फिरवून अर्थ संपूर्ण येईल असें केलें पाहिजे.

६५ भाषांतर करावयासाठीं जी पुस्तके व नवीन ग्रंथ करावयासाठीं जे विषय नेमिले आहेत त्यांचाचून दुसरे ग्रंथ नकरावे असा नियम ही मंडळी करितनाही. तर यामध्ये नेमिले नाहीत. असे ग्रंथ योजून त्यांविषयी जोश्रमध्यावयास इच्छील. त्याणें ते ग्रंथ यामंडळीस पसंद पडतील किंवा नाहीं हे समजावयासाठीं अगो

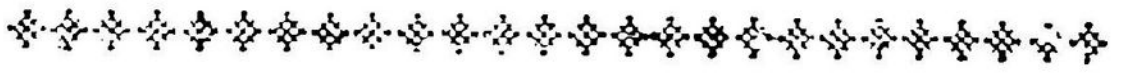
धर

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

85a. Notice re : Rewards for Translation, Original Essays, Bombay, 1825.

ज्या
रुद्र
ऐओओ
कलाप
२६३८
पुस्तक
यसह

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

श्री

मुंबईची हेंदशाळा शाळापुस्तकमंडळी.

ग्रंथांची भाषांतरे किंवा नवीन ग्रंथ करणा
रांस वक्षिसा विषयोचें.

प्रसिद्धि पत्र

१ हीमंडळी सर्वास विदित करित्ये कीं जो
कोणी बाळबोधग्रंथ अथवा प्रौढग्रंथ यांची म
राठी किंवा गुजराथी बोलित चांगली भाषांत
रें करून आणील अथवा या दोहोभाषांत मा
न्यपडे असा आपल्ये कल्पनेनें नवीन ग्रंथ र
चील किंवा पुढें सांगितले प्रकाराचे ग्रंथ हिंदु
स्थानी भाषेत करील त्यास वक्षीस देण्या विष
यी गवरनर कौशल यांही उदार होउन यामं
डळीस समर्थ केलें आहे.

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

85. Notice re : Rewards for Translation, Original Essays, Bombay, 1825.

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

हिमवायू आणि सूर्य

एके समयीं हिमवायू आणि सूर्य दोघे भांडं ला गले. वायू ह्याणे साझी शक्ती अधीक; सूर्य ह्याणे साझी. इतक्यांत एक वाटसरू घोंगडी पांचरून ति कडून जातहोता, त्यास पाहून उभयतानीं तोड काढली कीं, जो याचे आंगावरून घोंगडी उडवी ल तो श्रेष्ठ. तेसमयीं पहिल्यानें हिमवायू पुढें सरसावला. तो घोंगडी उडवावी ह्याणेन जंब जंब मोठ्यानें वाहून लागला, तंब तंब वाटसरूनें तो अधीकाधिक आंगास लपेटिली. शेवटीं वायू थकला. सग सूर्य पुढें झाला; त्याणें मुळीं जसें केले कीं, आकाशांत जीं थंडीचीं अक्षें पसरलीं हो तीं तीं वितळवून, थंडीस पळविलें; सग हळूच आपलीं उष्ण उष्ण किरणें, त्या वाटसरूच्या आंगावर थोडिलीं; तेणें करून तो कांहिकावेळानें, उवायानें विव्दळ होऊन, त्यास तो साहाय्य ना

MURATHEE
Translation of
ÆSOP'S FABLES.

इसापनीतिकथा
सदाशिव काशिनाथ छत्रे
यांनी
इंग्रेजीवरून मराठीभाषेंतकेल्या.

मुंबईत
गणपतकृष्णाजी यांचे शिळा छापखान्यांत
छापिल्या
सन १८४७

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

86a. Title page of *Isap Neeti Katha*, Bombay, 1828.

“ज्या”
१८२८ कोरडे
ऐसोपनी कोरडे
कलिंगपुत्र चिधंबर
२६३४० तमदयन
पुस्तकालय अरलबय
बम्बई ४६३४

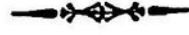
मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

श्रीमहाभारतं

श्रीमन्महर्षिवेदव्यासविरचिता

श्रीमन्महाभारतसंज्ञिता

विराटाद्योगभीष्मद्रोणपर्वघटितः

द्वितीयखण्डः ।

साधारण विद्यावृद्ध्यर्थककमिद्विधनव्ययेन मुद्रितुमारभस्तत्रासमाप्तत्वात्
एसिआटिसोसाइटसख्यगौडदेशीयसभाध्यक्षेण प्रेरितः

कलिकाताख्य राजधान्यां
एसिआटिसोसाइट मुद्रायन्त्राक्षये
मुद्रितः

तत्सम्बन्धीयपरिष्कृताभ्यां संग्रोहितश्च

शकाब्दाः १७५७

इ० १८३६

भारतीय विकास - महाराष्ट्र विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

श्रीमहाभारतं

॥ विराटपर्व ॥

॥ नमो गणेशाय ॥ नारायणं भगवन्महादेव नरोत्तमं । देवीं सरस्वतींश्चैव ततो अथमुदीरयेत् ॥

॥ जनमेजय उवाच ॥ कथं विराटनगरे भगवन्पूर्वपितामहाः । अज्ञातवासमुषिता दुर्योधनभयाद्दिताः ।
पतिव्रता महाभागा सततं ब्रह्मवादिनी । द्रौपदी च कथं ब्रह्मन्वज्ञाता दुःखिताऽवसत् ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ यथा विराटनगरे तव पूर्वपितामहाः । अज्ञातवासमुषितास्तच्छृणुष्व नराधिप ।
तथा तु स वराहव्याध्या धर्मोद्धर्षभतां वरः । गलाश्रमं ब्राह्मणेभ्य आचख्यौ सर्वमेव तत् ।

कथयित्वा तु तत्सर्वं ब्राह्मणेभ्यो युधिष्ठिरः । अरणीसहितं तस्मै ब्राह्मणाय न्यवेदयत् ।
ततो युधिष्ठिरो राजा धर्मपुत्रो महात्मनः । सन्निवर्तानुजान् सर्वानिति द्रोवाच भारत ।

द्वादशेभानि वर्षाणि राज्यविप्रेषिता वयं । त्रयोदशोऽयं सम्पातः कच्छत् परमदुर्वसः ।
स साधु कैन्तेय इतो वासमर्जुन रोचय । सन्नत्सरमिमं यत्र वसेमावदितः पौरैः ।

॥ अर्जुन उवाच ॥ तस्यैव वरदनेन धर्मस्य मनुजाधिप । अज्ञाता विचरिष्यामो नराणां नात्र संग्रयः ।
किन्तु वाषाय राश्राणि कीर्तयिष्यामि कानिचित् । रमणोयानि गमन्ति तेषां किञ्चित् स रोचय ।

सन्नि रम्या जनपदा बह्वनाः परितः कुरून् । पाञ्चालाश्चैद्रिमत्याश्च पूरवेनाः पटचराः ।
दशार्णा नवराश्राश्च मन्नाः शाल्या युगन्धराः । कुनिराश्रश्च विपुत्रं सुराश्रावन्मयस्रथा ।

एतेषां कतमो राजनिवाषस्त्व रोचते । यत्र कस्यामहे राजन् सन्नत्सरमिमं वयं ।
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ श्रुतमेतन्नाहावाहो यथा स भगवान् प्रभुः । अश्रवोन् सर्वभूतेशस्तथा न तदल्पथा ।

अवश्यं नैव वाषायै रमणोयं शिवं सुखं । सप्तस्य सहितैः सर्वैर्बलव्यमकुतोभयैः ।

५

१०

१५

राज्यं का
२६२२ कोश
रेकोश
कलापः
२६३००
पुस्तक
५५६

भारतीय विकास - महानुवाच विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

शति । आ—आत्रायाम् आदिशति । उत्—उद्देशे उद्दिशति । अति—अतिदेशे (तुल्यतया कथने) अतिदिशति । अप—अपदेशे अपदिशति अपदेशश्च क्लमम् । व्यप—संज्ञाकरणे व्यपदिशति सङ्केतितं करोति । नि—नियोगे निदिशति नियुङ्क्ते । निर्—निर्देशे निर्दिशति कथयतीत्यर्थः ।

१८० दिह लेपने अदादिगणीयः उभयपदी सकर्मकः अनिट् ।

कर्त्तरि देग्धि दिहन्ति धेचि दिग्धः दिग्ध देह्लि दिह्वः दिह्वः दिग्धे धिच्चे । दिह्यात् दिहीत । देग्धु दिग्धाम् । अधेक् अधेग् अधिग् । अधिचत्, अधिग्ध-अधिचत्, अधिच्चाताम्, अधिचन्त, अधिचयाः-अदिग्धाः, अधिचि, अदिह्वहि-अधिच्चावहि, अधिच्चात्महि । दिदेह दिदिहे । देग्धासि-से । दिह्यात् धिच्चीष्ट । धेच्यति-ते । कर्म्मणि दिह्यते अदेहि । णिचि देहयति-ते । अदीदिहत्-त । सनि दिधिच्यति-ते । यङि देदिह्यते ।

बत्सु देहनीयम् । देहनम् । देहकः । देही । देग्धा । दिग्धः । दिग्धिः । देग्धुम् । देग्धव्यम् । दिग्ध्वा । उपदिह्य । देह्यम् । दिहन् दिहानः । धे-च्यन् च्यमाणः । सम्—संशये सक० संदेग्धि । संदेहः । संदिग्धः । संदिहान् ।

धातुरूपादर्शः

गवर्णमेष्टसंस्कृतपाठशालास्याध्यापकेन

श्रीतारानाथतर्कवाचस्पतिभट्टाचार्येण विरचितः

तेनैव संस्कृतः ।

—३६५—

कलिकातानगरे

ज्ञानरत्न—नूतनसंस्कृतयन्त्राभ्यां

मुद्रितः ।

संवत् १८२६ ।

D H A T U R U P A D A R S A

BY

T A R A N A T H A T A R K A V A G H A S P A T I .

CALCUTTA.

Jnanratnakara & New Sanskrit Presses.

1869.

Courtesy : K. R. Gunjkar

89. Title page of *Dhāturupādarśa*, Calcutta, 1869.

“ज्योत्स्ना”
१९२२ कोश
एडोको कोश
कलामण्डल
२६३८० तिसरधरा
पुस्तकालय
बम्बे ४०३२४

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

THE BOOK OF GENESIS.

પેહેલું પરવ

- ૨ પેહેલાં પરમેશ્વરે શવરગ તથા પરથવી શરન્ન* ને પરથવી જગર.
શમારંદી તથા ખાલી હુતી ને ઊંડાંણુ પર અંધકાર હુતો ને પરમે
૩ શવરનો આતમા પાંણુ પર હાલતો હુતો* ને પરમેશ્વરે કહું કે અ
૪ જવાલું થાએ ને અજવાલું થઈ* ને પરમેશ્વરે જોઈ* કે અજવાલું
૫ શાઈ છે ને પરમેશ્વરે અજવાલાથી અંધાઈં જુદું કીધું* ને પરમેશ
વરે અજવાલાને દાહાડો કહો ને અંધારાને રાત કહી ને શાંજ તથા
શ્વાર પેહેલો દાહાડો થાએ*
૬ ને પરમેશ્વરે કહું કે પાંણુઓ મધે આકાશ થાએ ને પાંણુઓને
૭ પાંણુઓથી જુદાં કરે* ને પરમેશ્વરે આકાશ શરજું ને આકાશની
તલેના પાંણુને આકાશની ઊપરના પાંણુથી જુદું કીધું ને તેહેવું થઈ*
૮ ને પરમેશ્વરે તે આકાશને શવરગ કહું ને શાંજ તથા શ્વાર ખીજો
૯ દાહાડો થાએ* ને પરમેશ્વરે કહું કે આકાશની તલેનાં પાંણુ અંક
૧૦ જગે એકઠાં થાએ ને કોરદી પરથવી દેખાએ ને તેમ થઈ* ને પરમે
શ્વરે કોરદી ભાંએ ને પરથવી કહી ને એકઠાં થાએલાં પાંણુને શ્ચુદર
૧૧ કહો ને પરમેશ્વરે જોઈ* કે શાઈં છે* ને પરમેશ્વરે કહું કે ધાશ તથા
ખીઆં આપનારાં શાખ તથા ફલોનાં જાડ પોતા પોતાની જાત પર
માંગે ફલ આપનારાં જેનાં ખી પોતાનામાં પરથવી પર છે તેઓને
૧૨ પરથવી ઊગાવે ને અંમ થઈ* ને ધાશ તથા પોતા પોતાની જાત
પરમાંગે ખીઆં આપનાર શાખ ને પોતા પોતાની જાત પરમાંગે
ફલ આપનારાં જાડ જેહીનાં ખીઆં પોતાનામાં છે તેઓને પરથ
૧૩ વીએ ઊગાએવાં ને પરમેશ્વરે જોઈ* કે શાઈં છે* ને શાંજ તથા
શ્વાર તીજો દાહાડો થાએ*
૧૪ ને પરમેશ્વરે કહું કે રાત દાહાડો જુદાં કરવાં શાઈ શ્ચવરગના અ

THE
H O L Y B I B L E,
CONTAINING
THE OLD AND NEW TESTAMENTS,
IN THE
GOOJURATTEE LANGUAGE,

Translated by the Surat Missionaries.

— — — — —
IN FOUR VOLUMES.
VOL. I.
— — — — —

धरम पुशातक,
अटले णुना तथा नवेा अंदोअशात,
शुरतमां मोकलेलाथाअे गुजराती जोलीमां त्रिताराः
तेना मार लागकरा, तेमांनो पेहेलो लाग अे छे.

— — — — —
SURAT:-Printed at the Mission Press,
FOR THE BOMBAY AUXILIARY BIBLE SOCIETY.

1828.

मंपाछिना अछपिल शोशुछि अेतीनी मददथी
शुरतमां मोकलेलापोना छुपाअनामां छुपाअेद
छ शुरा शने १८२८.

Courtesy : Cama Oriental Institute

90. Title page of Goojurattee Holy Bible, Surat, 1828.

“ज्या”
२३२२ कोअं
एओओ ओअअं
कलंगण चिअअं
२६३०ण तमदण
पकनभम अरलभय
चमरे कुरुच

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

रो। पीमांन. हो। ि. अने. तेशअश. हीं नदुनी. वीहेमाणां. श
 रोवरनु. नीतरं. पांणी. पीवाने अदले. हीं नदुनी. आअत
 मां. मुशलमांननी. लजेवी. क्रीताप्यानां. क्रीयलनां. नालांमां.
 याले. ते. शअश. पोतांनो. रशतो. लुलेने. वीजनेपी. लु
 लापाडे * िन्. वाजपी. अने. कठण. गीललो. करेया. ते
 मां. अणुलपूजल. तथा. तेहनो. जाठ. पूण. तथा. मोहेशं
 ने. प्रांनी. तथा. मीरनंजां. पोते. ि. यादारे. जण. ि. माद
 रा. िराहामो. नथी. अने. ि. यादारे. जणने. वाशते. कुंठं.
 क्रेकुंयन्. ि. लोकनां. अनावेलां. पुशतफो. कुं. शारी पठे.
 धिमांन. धरीने. वांयेमांछे * िक. रागनी. क्रीताअ. मथुरां
 नी. जनी. तथा. वीज. फेटला िक. क्रीशा. शाप. हीं न
 दुशतांनीमो. मादारा. हाथ. तले. आवीगमा. तथा. िक.
 योपडी. मादारी. पाशेछे. ते. पंजपी. जाशामांछे. क्रे. नंदां
 ि. फोमनो. रंगरश. धलाछे. ते. योपडी. वीशे. िटलुं. नं
 छिआमो. आवेठंफे. ते. िक. अयरत. रेडेवा. जग. अज
 शरछे. पण. ते. जाशाथी. कुंठं. धलाज. थोडा. वा फेपू छेठं.
 अने. मादारी. पोतांनी. आतर. नीशां. करीवीधी फे. जम.
 तेमां. हीं नदु. लोक. शहाकाल. फेडेछे. तेम. वीजुंकांठ. लजे
 लुं. नथी. पण. तेहोनां. परमेशवरनी. श्रुंनदर. वांणी. आ
 वीगमा छे. फे. ते. पुरातम. अशतुती. करनार. कवेशरो.

Courtesy : Sardar Abasaheb Mujumdar

91a. *Ragashanthen Pothi*, Daman, 1838.

२ । ग श थां न . पो थी *
—

टि ले न् . क्षी न दै श तां नी . रां गं नी . पो थी *

टि पो थी म धे . आ ग २) करे बा छे . ते म धे . पे ह् खा . आ ग मां .
प्रा र शी क्रे ता ळ नां मे . आ क रे गो शा न् . क्षी न दै श तां नी . रा ग
मां . ळ नां वे ली छे . ते ह् नो शा र . तथा . श र . उ ली म् . न् आ न श .
नां म नां ; मा ह् वी दै आ वां न . पं डी त नां . पु श त क्र मे ना . रा ग .
वी शे नो . शा र . तथा . मा ह् गे मां नी . भी श त र . गी ल क री श ट
नां . पु श त क्र मे ना . रा गं . वी शे नो . शा र . पर ग ट करे वे छे *

—
आ ग . ळी न मां . रा ग रा णी आ . जे आ लः ट पा . तरां नां .
ग ल् वे . रे ष ता . अ ने . ते ह् वुं ळी लुं . दा ळ ल . करे लुं छे *

टि . पो थी . शे व क . जे ह् रां म ळ . ते मु र ळ . यी ना ष .
प्रा र शी . ग ने आ ती . अ इ य वा शी टि . पर व र ता वी छे *

—
श्री . द म ण . म धे . आ ं क्रा व श ळ . पर दु न ळ टि .
श्री . द म ण नां . गु न रा ती . षा पा ळां नां मे .
पर व र ता व नां र ने . क्षी न् . षा पी छे *

—
श ने १ ८ ३ ८ ६ श वी

उदाहरणें.

प्रथम. २७१४९८६ हे गुण्याक ९२४१०३५
या गुणकांकानीं गुण असेकिं गुणाकारांत द-
शांशस्यळें चार होतील.

संक्षेप रीति.

२७१४९८६
५३०१४२९
२४४३४८७४
५४२९९७
१०८५९९
२७१५
८१
१४
२५०८९२८०

चालती रीति

२७१४९८६	२७१४९८६
९	९२४१०३५
१३	५७४९३०
८१	४४९५८
२७१४९८६०	
१०८५९९	४४
५४२९९७	२
२४४३४८७४	
२५०८९२८०	६५०५१०

दुसरें. ४८०१४९३६ हे गुण्यांक २७२४१६
या गुणकांकानीं गुण असेकिं गुणाकारांत दशां-
शस्यळें चार होतील.

गुणाकार १३०८००३६

तिसरें. २४९०३०४८ हे गुण्यांक ५७३२८६
या गुणकांकानीं गुण असेकिं गुणाकारांत दशां-
शस्यळें पांच होतील.

गुणाकार १४२७६५६८७

चवथें

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

A
‘MARATHA TREATISE
on
ARITHMETIC

2nd Part

*Translated by
Captain George Jervis Engineers*

BOMBAY

*Printed at the Lithographic Press
of the*

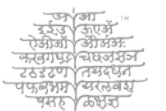
*Bombay Native School Book
and School Society*

1826

*F. W. Goodman's Photography, from
C. Hullmandel's Establishment, London*

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

92.1. Title page of *Ganitmarg*, Bombay, 1826.

गणितमार्ग

आ मूळ पुस्तकनो कवि अज्जम डाकतर ह
टून ते पुस्तकनुं भाषांतर जार्ज जार्जिस साहेब इ
जनेर सरकार इंग्रेज वाहादर मुंबई एओ ये जगन्ना
थशास्त्री क्रमवत एओनी सहायताये गुजराती
भाषामां कि धू

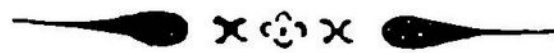
मुंबई

शके १७४८

संवत् १८८२

इंग्रेजी सन् १८२६

आ पुस्तक छापवानी ए प्रथमावृत्ती. बापू
गंगाधर जोशी चिपळोणकर एओनें हाथथी ल
खावीनें पथ्वर उपर छापी.

Courtesy : Cama Oriental Institute

93. Ganitmarg, First book Lithographed in Bombay, 1826.

“अज्ञानं
रुद्रं कौशं
एओनी
कलिंग
२६३८
पुस्तक
यस्य
कौशं
ओशं
चिपळोण
तमरुद्र
अरुद्र
कौशं

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

गणित मार्ग.

या मूळ पुस्तकाचा कवि अज्जम डांकतर हट्टन
त्या पुस्तकाचें भाषांतर जार्ज जार्विस साहेब इंजनेर
सर्कार इंग्रेज बाहादुर मुंबई यांणी जगन्नाथ शास्त्री
क्रमवंत यांचे साहाय्यानें महाराष्ट्र भाषेंत केलें.

मुंबई

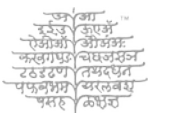
शके १७४८

इंग्रेजी सन १८२६

हें पुस्तक छापण्याची ही प्रथमावृत्ती वापूगंगाधर
जोशी चिपळोणकर यांचे हातानें लिहवून दगडावर छापिली.

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

93a. *Ganitmarg*, Marathi, Bombay, 1826.

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

उदाहरणें*

प्रथम ज्ञाया व्यास २० लाब असें एक वर्तुळ आहे त्याचा परिघ कित्ती आहे

प्रथम रीतीनें

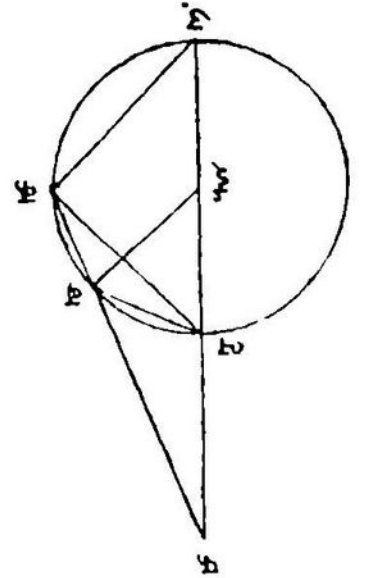
प्र० जसे ७ . २२ २० . ६२६ परिघ हें उत्तर

दुसरें जर पृथ्वीचा परिघ २५००० मैल आहे तर त्याचा व्यास कित्ती मैल होईल

दु० जसे ३१४१६ . १ २५००० : ७९५७ $\frac{१}{२}$ मैल व्यास हें उत्तर आठवे कृत्य

अबकड कोणतेंही वर्तुळ असावें, ज्ञाया मध्य ई आहे, आणि अब, बक, कोणतेही दोन बरोबर कोस असावे, आकृतीत जशा वेगळ्या व्यास आहेत तशा कर, आणि बई सांध, नंतर उअ व्यास कर, आणि त्यास फ पर्यंत वाढीव, असा की बफ बड ज्याचे बरोबर होईल

आता उईब, उबफ, हे दोन समद्विबाजू त्रिकोण समकोन आहेत, कारण उ कोन दोहोस साधारण आहे, याजकरिता उई : उब :: उब : उफ : परंतु अफब, उकब, हे दोन त्रिकोण एकरूप अथवा सर्वांशीं सम आहेत, कारण त्यांत फ कोन = बडक कोन, कारण हे प्रत्येक कोन अडव कोना बरोबर आहेत, जांचे माप अब, बक, हे बरोबर कोस आहेत; आणि अबकड चौकोनाचा बाहेरील फअब कोन आतील समोरचे क कोनाचे बरोबर आहे; आणि या दोन त्रिकोणामध्ये बण वान - बड वाजू; याजकरितां अफ वाजू ही उक वाजू

बरोबर

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

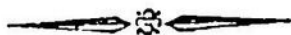
93b. A Course of Mathematics, Vol. II, Bombay, 1828.

ज्योतिषा
रत्न
ऐकोजी
कलामण
२४३४
पुस्तकालय
बम्बई

A
COURSE
OF
MATHEMATICS
IN THE
MAHAT'HA LANGUAGE,
VOL. II
CONSISTING OF

ELEMENTS OF ALGEBRA,   APPLICATION OF ALGEBRA TO
LOGARITHMS,   GEOMETRY,
ELEMENTS OF GEOMETRY,   PLANE TRIGONOMETRY,
MENSURATION:

WITH
TABLES OF LOGARITHMS.

TRANSLATED
FROM THE WORKS OF
DR. CHARLES HUTTON,
BY
Captain George Kitso Herbin,
CAMBRAY ENGINEERS.

BOMBAY:
1828.

ज्योत्सना
रुद्रराज
एडोको
कलिंगपुत्र
रुद्रराज
पुस्तकालय
बम्बई

सुंवाई ,
शके १७५०

इंथेजी सन १८२८

इंयुस्तक सर्कीशिर छापखान्यांत दगडावर छापिलें

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

94a. Back of the title page of a Marathi Dispensatory, Bombay, 1828.

“ज्ञानं विद्यायां”
१८२८ कोशक
एकीकी ओशक
कलगापुः चिधोशक
२८३०० तमदधन
पुस्तकभण्डारालय
बम्बई

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

A

MARATHA DISPENSATORY.

CONTAINING,

- I The natural history and medicinal properties of substances of the *Materia Medica*.
- II The Pharmaceutical preparations and compositions of the *Pharmacopœia* of the

London College of Physicians.

TRANSLATED

BY

Assistant Surgeon JOHN McLENNAN, Bombay Establishment;

Superintendent of the Bombay Native Medical School

Printed at the Government Lithographic Press

BY

P. D. RAMOS.

1828.

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

94. Title page of a *Marat'ha Dispensatory*, Bombay, 1828.

ज्येष्ठ
२३
२४
२५
२६
२७
२८
२९
३०
३१
३२
३३
३४
३५
३६
३७
३८
३९
४०
४१
४२
४३
४४
४५
४६
४७
४८
४९
५०
५१
५२
५३
५४
५५
५६
५७
५८
५९
६०
६१
६२
६३
६४
६५
६६
६७
६८
६९
७०
७१
७२
७३
७४
७५
७६
७७
७८
७९
८०
८१
८२
८३
८४
८५
८६
८७
८८
८९
९०
९१
९२
९३
९४
९५
९६
९७
९८
९९
१००

थाय छे, जे, पे हेलां ते सत्य मानवानें कठण पडे छें, पण, तर्कीनी सघळी परंपराओ मूळथकी फरीथी सोधीनें अनुभववीयो, एटले केवळ एवी रीतीये ते फळउपर पूरो विश्वास थाय छे, — एवा काममां जे लोक यत्न करे छे. तेओनी बुद्धीनो एवा प्रकारनो उद्योग सदा सर्वदा तेओनें घणो त्मोरो संतोष आपं छे. अनुभवे करीनें जे शोध सिद्ध थया छे तेओनां विचार, अनें जुदा जुदा शोधोये अनें अनुभवोये करीनें जे वास्तविको प्रगट थयां छे तेज आधारउपर करेला तर्कीनी परीक्षा, आ वेओथकी घणो संतोष थाय छे; अनें जेणे करीनें जुदां जुदां फळ मनमां ठसशे, अनें विद्याना सघळा हर्षभोगववानी योग्यता आवशे, एवं साधनउपर कहेला साधनवगर विजुं मळतुं नथी. जे लोकोंनें विद्याना केटलाक भाग नरस अनें घणा श्रमे साध्य थवाना छे एवं पेहेलां भासतुं हतुं, ते लोक, आगळ आगळ जेवो वत्तो वत्तो अभ्यास करता गया तेवो उत्तरोत्तर वत्तो वत्तो हर्ष पाय्या; कोर्डपण कठणविषय साध्य थयो तो ते सरस एवो नजर आवीनें तेउपर अभ्यास करवानी वत्ती प्रीति थाय छे, अनें एवी रीतीये विद्यानो विषय स्वाधीन थयो तो ते विषयना आपण धणी थया एम आपणनें भासे छे. कोर्डपण माणसे एक दाहाडो नकामपणा मां काहाडवो अथवा केटलीक नकामी वातोनावांचवामां कहाडवो, अनें विजो दाहाडो वास्तविको ये करीनें

उपयोगी ज्ञाननो पुस्तकसमूह.

आरंभकथन.

विद्याना

उद्देश, लाभ, अने संतोष.

ए विषयोना

वाद.

१०३६४

आमूळपुस्तक इंग्रजीभाषामां छे,

तेनुं भाषांतर,

कापतेन जार्ज जार्विस साहेब,

इंजनेर,

एओये, जगन्नाथशास्त्री क्रमवंत एओनी

सहायताये, गुजराती भाषामां कर्युं.

मुंबई.

मा हे जानीवारी, ईसवीसन् १८३०, पौषमास, शके १७५१,

संवत् १८०६

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

95. Title page of *Upoyogi Dnyanano Pustak Samuh*, Bombay, 1830.

ज्योत्सना
१८३०
एओयो
कलिंग
२८३०
पुस्तक
यसहे

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

नाईक असें होते तेच चालविले सन सोळाशे सुमारे त्या कुळाचा एक पुरुष दंगोजी नाईक होता, त्याला लोक जगपाळ म्हणत. तो मोठी पुढाई करीत असे त्याची बहीण शिवाजी महाराजाची माय आजी. मलावरीचे देशमूरव जुझारराव ने घाटगे याचे कुळांत श्रेष्ठ होते, त्यांचे राहाणे स्वयंघ देशी असे, त्याचे देशाची मर्यादा व निंवाळ कर यांचे देशाची मर्यादा या दोहोंमध्ये महादेवाचा डोंगर. ने घाटगे मान परगण्याचे देशमूरव होते त्याचे मूळ पुरुषास ब्राह्मणीवंशाचे बादशाहाने मनसब दिहिली होती. ती तारीख कोणती व ती बादशाह कोणे नावाचा होता तें कळत नाही. विजापूरचा बादशाह इब्राहीम आदिलशाह, याणें घाटगे यांस सरदेशमुखी व जुझारराव असें नाव, सन सोळाशें सधिसांत दिलें. पूर्वी पासून घाटगे यांचे कुळाचा स्वभाव आपल्या आपल्यांत भांडावें असा लोकांत प्रसिद्ध आहे. माने यांचे मूळ पुरुष हासवडचे देशमूरव होते, त्यांची जागा व घाटगे यांची जागा दोहों शेजारी होत्या. ते विजापूरकें जवळ शिलेदारी करून विख्यात झाले. घोरपडे यांचे मूळचे उपनाव भोंसले होते. त्यांचा एक पुरुष कोंकणाचा मोठा कठीण किड्या घ्यावया करितां, घोरपडेचे कमरेस व आपल्या कमरेस एक दोरी बांधून, घोरपडे किन्यावर चढवून त्या दोरीवरून आपण किन्यावर गेल्या, आणि तो किड्या घेतल्या. म्हणून त्यांचे नाव घोरपडे पडलें आहे, असें बखरेवरून वाटते. विजापूरचे बादशाहींत त्याची देशमुखी होती, त्याचे कुळास नावें दुसरी, त्या नावांतच दोन होत्या एक कापडो, आणि एक मुधोळ. कापडो वारणातीरी होते, आणि मुधोळ घटनेचे कांठी असत. डफळे विजापुराजवळ झडपगणा आहे तेथचे देशमूरव. यांचे पूर्विंचे उपनाव चव्हाण हे डफळापुरी पाटिलकी करीत म्हणून, यांचे नांव डफळे असें पडलें. विजापूरसरकारांतून त्यांस मनसब अधिकार मिळाला होता, परंतु दुसरे कांहीं वेगळें नाव मिळालें नाही. सावंत पहिले पासून वाडीचे देशमूरव, त्याणीं पोर्तुगीस लोकांशीं फार चांगली लढाई केली म्हणून बादशाहानें त्यांचे नांवास बहादर असें पद जोडिलें त्या पासून सावंत बहादर असें त्यांस लोक म्हणू लागले. त्यांचे मूळचे उपनाव भोंसले. त्यांजवळ नुस्ती गायदळ फौज होती, आणि त्या मुखुरवीं दुसऱ्या फौजेचा उपयोग नव्हता त्या वाडीचा नाम कु-

+ मनसब म्हणजे, मोगलाईत स्वारांचे सरदारी सांगित्वा अधिकार होता, तो कधी कधी १०००० दहा हजार म्हालांचा असे. ते लोक त्याचे स्वर्चा प्रमाणे त्यास सरदारी देत असत.

* सरदेशमुखास विजापूरचे बादशाहींत वसुळाचा विभाग किती होता तो कळत नाही, परंतु दिहिल्या ओरजेव बादशाह याचे वेळेस किन्याचा सरदेशमुखाचा शेकडो दोन रूपये प्रमाणे विभाग होता.

+ शिलेदार म्हणजे जो आपल्या सनेचा घोंड्यावर वसून धण्याची चाकरी करितो तो, आणि जो धण्याचे घोंड्यावर वसून चाकरी करितो तो वाग्गीर.

‡ कापडो यास विजापूरचे सरकारात नवकस म्हणत, आणि मुधोळास सातकस म्हणत.

डाळ

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

96a. Marathyanchi Bakhar, Grant Duff, Bombay, 1829.

ज्येष्ठ
रजत
ऐकोजी
कलगापु
२६३६
पुस्तक
५६६

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

मराठ्यांची बखर

सन् हजार

सुमारे मुसलमान लोक

हिंदुस्थानांत संचार करूं लागल्या पासून

सन् अठराशें अठरांत मराठ्यांचें

राज्य इंग्रजांनीं

घेतलें तोंपर्यंत ही बखर.

मुंबईमध्ये सरकारी छापखान्यांत

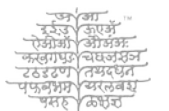
छापिली सन् इशवी अठराशें

एकुणतीस

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

96. Title page of *Marathyañchi Bakhar*, Grant Duff, Bombay, 1829.

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

पुस्तकापाळीन अन्वयाचाचें उच्यतन्वयाचाचें जीउ
 घेता, तीणें तीणे छीन घ्याप्या-ती उंचें मेणु पाणीने, गो
 एण्ठही ची उती मीं च्यप्री पुस्तकाघघों घाडिगुणी घे
 उमरये, तच्चपीं त्याउे धचीन परतविं एण्ठुन स्त्री-जाण
 नमये, ती घेगु उच्यत सगडा प्रसननपज्या उच्यणी न्य
 चला उची उः धी मरी ए मं मीं ती उं उः धे तें त्याउं, धि
 णी त्याउं तें ती उं, उही गो ए धे एण्ठुन छी उमम
 उच्यप, छीं उरहागीर, म्नेम ए लजा, मं उगती, धियाची गु
 णधिये तें ती उे जधी गे पी शे धे द, ते पुस्तकाज घनामप
 मनापया उागी गे पी शे म हीं द, तगती उों त्या उं जं ध लपें
 या उागी गे पी शे धे द, पुस्तक मीं ती ही नी ती मन् उा उे
 गो मक्ती मन् उा उे ध्या लं-उडीन त्या उ उ म धान म हीं, म
 क्ती मन् उे र क गो उगी सां द ही प उ म्ने उा उे ध हो फं
 म्ने दी ए र उः धे म्ने उं उ उ तां म्ने उा उ ध ग पी र र्ने गा उे धी
 उं त म्ने णा उी धि शा मरी ए र उं उ र्पि उे, त्या उ म्ने यु उ म चं
 धी र म्ने णा उा

घनी उ उ गु णी मीं ल उा र्गु णी धे, उं घ ठो ग म्ने न. म्ने

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

97a. Marathi Bodha-Vachane, Bombay, 1833 (Modi Lithograph).

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
 राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
 संगणकीकृत

मराठी

बोधवचनें

शिक्षामंडळी साठीं

छापिलीं

चतुर्थावृत्ति

Lithographed by R. Meraf.

मुंबई

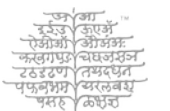
Bombay

ईसवी सन १८३३

1833.

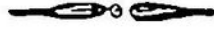
Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

97. Title page of *Marathi Bodha-Vachane*, Bombay, 1833.

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

इंग्लिश व्याकरणाचा सुळ गोष्टी

शब्दाचे अनेक प्रकार भिन्न भिन्न करणे प्रकृतीस प्रत्यय लावणे, शब्दांची रचना करणे, इत्यादि संबंधी प्रक्रिया जांत सांगितलेली असती. अशी जी विद्या आहे, तिला संस्कृत भाषेत व्याकरण म्हणतात; आणि इंग्लिश भाषेत (*Grammar*) ग्रॅमॅर म्हणतात; मराठी भाषेत या विषयीं नाव प्रसिद्ध नाही, पण शब्दशास्त्र असें म्हणावें.

इंग्लिश भाषा शिकणारांस वर्णोच्चार शुद्ध याचा, आणि वाक्यरचना करा यास याची म्हणून इंग्लिश व्याकरण शिकलें पाहिजे.

इंग्लिश व्याकरणाचे चार विभाग आहेत; त्यांचा इंग्लिश व्याकरणांतील पंडितांनीं (*Orthography*) अर्थग्रंथी, म्हणजे शब्दप्रकरण, व (*Etymology*) ऐतिमेल्लोजी म्हणजे धातुविभक्तिप्रकरण, व (*Syntax*) सिनेताक्स म्हणजे प्रयोगप्रकरण, व (*Prosody*) प्रोसोदी, म्हणजे कविताप्रकरण, अशीं नावें ठेविलीं आहेत; त्या चार विभागांविषयीं प्रत्येकीं सांगतां.

अर्थग्रंथी किंवा शब्दप्रकरण

शब्दप्रकरणांत वर्णांचे उच्चार, आणि रूपें, आणि शब्दाला काय काय वर्ण पाहिजेत, त्यां विषयींचा नेम सांगितलेला आहे.

इंग्लिशभाषेत सवीस वर्ण आहेत; त्या प्रत्येक वर्णास दोन दोन रूपें आहेत, एक मोठें आणि एक लहान त्यांत मोठ्याला (*Capitals*) कॉन्सिडर, म्हणजे मध्यव्याचा वर्ण असें नाव आहे.

ग्रंथ छपायाचे वर्ण आणि हातानें लिहायाचे वर्ण यांतही प्रायः रूपरुत कांहींसा भेद आहे, पहिले (*Roman*) रोमॉन् या चालीचे आणि दुसरे (*Italic*) इटॉलिक या चालीचे प्रायः आहेत.

आतां वर्णांचीं नावें, रूपें, आणि उच्चार खातीं लिहितों.

वर्णांचे

The Principles
of
ENGLISH GRAMMAR.

2nd EDITION.

इंग्लिश भाषेचा व्याकरणाची
मूळपीठिका
मराठी भाषेंत लिहिली.
दुसरी आवृत्ति

BY THE REV. J. STEVENSON, A.M.
Of the Scottish Mission, Bombay.

How much better is it to get Wisdom than Gold.

Lithographed for the Bombay Native Education Society
By R. P. P. P.
Bombay,
1833

Author's Collection

98. Title page of the *Principles of English Grammar*, 2nd Edition, 1833.

T. D.-10

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

नेकरून महत्शक्तिचे फल होतें. यांचें कारण असें आहे की नळीतील उदकाचें चेपण त्या पिश्वींतोला संपूर्ण उदकाचा विंदूवर असतें. काकीं उदक पहिल्यानें तें पिश्वीचा वाजूस दावितें, मगवर जो भार असतो त्यास दावितें. म्हणून त्या वजनास पाण्याचा अनेक तख त्या उचलितात. ज्या तखतीतून एकेकोचा जोर नळीतील पाण्या इतका जोर असतो. जेथें मोटे जोराची गरज पडते तेथेया, नियमाचा उपयोग करितात, व तशीच एकादीवस्तु मोटे जोराने दावायाची असते किंवा लोखंडाची काँवी व मोटे दार यांचा जोराची परीक्ष पाहायाची असत्ये किंवा पाण्याचा मार्गात आलेले उंच मातीचे ढीग उचलायाचे असतात तेथे या उदकाचा शक्तीचा उपयोग करितात व दुसरे पुष्कळ कार्याकरितां याचा उपयोग करतात. या कारणावरून २० फूट लांबीचे नळीनें १८ मण पाणी फार जोराने फुटतें. याच आधीरावर भूमि कंपाचे कारण आहे. उदक एके अरुंद विद्रातून मोटे गुहेत वाहतें, व तें पर्जन्याचें पाणीजायास दुसरा मोटा रस्तानसला म्हणजेधरणी कंप हातात हें धरणी कंपाचें कारण आहे. दुसरा अनुभव हा काँकशाची वाक्या नळीमध्ये पाणीओतले असता त्या नळीचा सर्व वांकात पाणी समान उंचीवर राहिले यावरून आणखी त्याचे एक सारखेचेपण असतें हें प्रत्ययाभयेते, काँकी तेचेपण जर समान नाही तर नळीचा भिन्नभिन्न अवयवांत पाणी अधिकउणें चढेल. तिसरा अनुभव हा की द्रव पदार्थ जेवढे जोराने आपल्यास चेपितो तेवढे जोराने तो इतर जातीय द्रव पदार्थास चेपीत नाही तथापि त्याचा भार त्याचरीतीने इतर पदार्थावर पडतो या प्रकारेकरून बरोबर समसपाठीचा निश्चय करण्याकरितां

यंच

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

99a. *On the Advantages of Pure and Mixed Mathematics*, Bombay, 1835.

“अज्ञानं
रुद्रं
ऐश्वर्यं
कलामपि
रुद्रं
पुनश्च
यस्य
“अज्ञानं
रुद्रं
ऐश्वर्यं
कलामपि
रुद्रं
पुनश्च
यस्य

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

A COURSE

OF

PUBLIC LECTURES

DELIVERED IN THE ELPHINSTONE COLLEGE

AT BOMBAY

On the advantages of Pure and Mixed Mathematics

Translated

INTO THE MARATHEE LANGUAGE

For the use of the Natives.

PRINTED AT THE DURPUN PRESS

1835.

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

99. Title page of *Mathematics*, Bombay, 1835.

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

तें झालेलें वर्तमान मडमीने आपल्या खोलींतून पाहिलें, आणि चाकराकडून त्या ह्यातारीला खाया ला व पांघरायाला पाठवून दिल्लें. मग जेव्हां शेरिबाईची मडमीशीं गांठ पडली, तेव्हां दोघांची संभाषणें याप्रकारें झालीं; मडमीने तिला विचारिलें, अगे तूं जेवीत असतां कोण तुझ्याजवळ आली होती बरें?

शेरिबाई.—ती भीकमागी एक ह्यातारी आली होती.

मडम.—तिला तूं काय दिल्लेंस?

शे.—मी तिला काय देऊं? मीहि गरीब दुबळीच आहे.

चमत्कारिक गोष्टो.

THE AYAH AND LADY

Modified and Translated,

BY MRS. FARRAR,

OF THE CHURCH MISSION, NASIK.

मुकाम नाशिक सन १८३८.

No. 92. BOMBAY TRACT AND BOOK SOCIETY.

BOMBAY:

Printed at

THE AMERICAN MISSION PRESS.

M.DCCC.XXXVIII.

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

100. Title page of *Chamatkarik Gosti*, Bombay, 1838.

ज्येष्ठ
२३२२
१८३८
कलिंग
२६३८
पुस्तक
४५६८

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

अनियमित क्रियापदै.

नैकैत म्या मीठ भरलें, आणि मनुष्यांस आज्ञा
दिल्या.

ती नौका भरून त्याने कननूरास पाठविली.

सांभाळ म्या दिल्हेला चाकू सांडूं नको.

तो त्या शहराहून येतांना मार्ग चुकला.

मार्ग चुकून तो उशीराने पोंहचला.

वरा करा आणि पत्र लिहा.

त्याने मजकडून तें पत्र त्वरित लिहवविलें.

त्याने लेखणी करून लिहायास प्रारंभ केला.

नाना नारायणाच्या घरीं मला उधां

भेटा.

मी चार मैल चाललों आणि मला कोणी भेटला
नाहीं.

आह्मी भेटून त्याजविषयीं संभाषण केलें.

तो भला मनुष्य आहे ह्मणून सर्वांचें देणें फेडितो.

चिं०।ची मुद्दत भरावयाच्यापूर्वीं त्याने मला पैका

भरून दिल्हा.

सर्वास चुकवून दिल्यामुळें मला त्या गोष्टीविषयीं

चिंता नाही.

हें रोप जमीनींत ठेव ह्मणजे तें जीवंत

राहिल.

त्याने आपलें सर्व अवशिष्ट द्रव्य सावकारींत ठेविलें.

त्याने आपला पैका सावकारींत ठेविल्यामुळें त्यास

चांगलें व्याज मिळतें.

वाक्यावली

इंग्रैजी आण मराठी.

IDIOMATICAL EXERCISES,

ILLUSTRATIVE OF THE

PHRASEOLOGY AND STRUCTURE

OF THE

ENGLISH AND MARATHI LANGUAGES.

BY JOHN WILSON, D. D.

cond Edition.

BOMBAY:

SOLD BY GOVIND NARAYAN,
AT THE GENERAL ASSEMBLY'S INSTITUTION.

M, DCCC, XXXIX.

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

101. Title page of *Vakkyavali*, Bombay, 1839.

ज्या
२३२२ कोअं
एओओ ओअअं
कलंगपुं चिअअंअं
२४३४ण तअअंअं
पकअंअं अरअंअं
अअं अअं

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

बोधसागर

पुस्तक १

अंक ५

मुंबईत सध्या किर्ताएक पुरातन कुळांतील लोक वसन आहेत त्यांचा वृत्तांत, व इसवी सन १४०० शें वर्षांमागे या मुंबई टापूचीं दोन चार बेटें होतीं असें अनुमान करण्याचीं कारणें; या विषयीं, मेहेरबान मर्फि साहेबानें लिहिलें, तें असें.

अंक २

पळशे जोशी, आपणास ब्राह्मण ह्मणवितात, परंतु ब्राह्मण लोक त्यांजबरोबर अन्न व्यवहार ठेवात नाहींत, आणि त्यांचें ब्राह्मणत्वहि कबूल करीत नाहींत, परंतु पुष्कळ दिवसांपासून मुंबईमध्ये त्यांस ब्राह्मण असें ह्मणतात यांत संशय नाहीं. कारण, रघुनाथ जोशी याजकडे रिकार्डर कोर्टाच्या शि-क्याचा कागद आहे, त्याजवरून असें दिसते कीं, त्यावेळीं इंग्रज सरकार त्यांस ब्राह्मण ह्मणत होते, आणि हाल्लींहि कित्येक परभू लोकांमध्ये ते उपाध्ये आहेत.

सोम सूर्य वंशी क्षत्रिय राजानीं पैठणाहून पळून येऊन कोंकणांतील कांहीं देश जिंकून, तेथें आपलें राज्य स्थापिलें, आणि माहीम बेट राजधानी केलें, त्या सूर्य वंशी राजाचे आ-

पण

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

102a. Bodhi Saugur, Devanagari Type, Bombay, 1849.

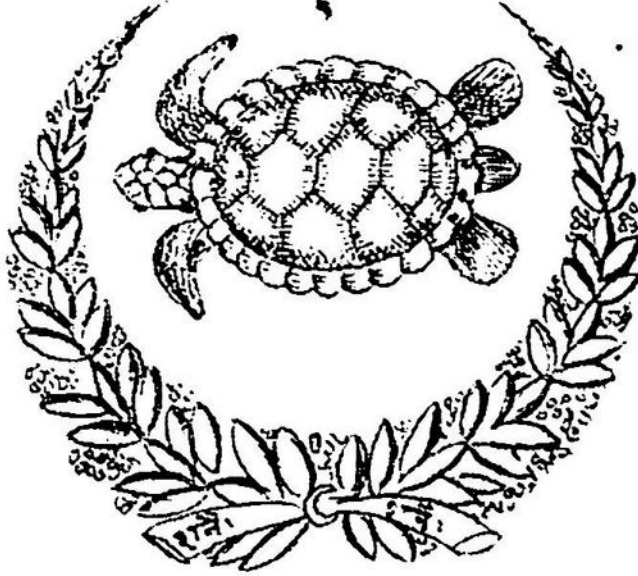
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे संगणकीकृत

BODH SAUGUR

बोधसागर

पुस्तक १

अंक ५

माहे सपटेंबर

सन इशवी १८४९

मुकाम मुंबई

गणपत कृष्णाजी यांचे जापरगन्यातजापळे

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

102. Title page of *Both Saugur*, Bombay, 1849.

ज्येष्ठ
१८४९
एडोको
कलिंग
२८३८
पुस्तक
५४९

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

दार हा मुंबईहून सिधेत रवाना झाला, आणि सर्व लश्कराच्या सरदारीचा व दरबारी वकिलातीचा अधिकार त्याने चालवावा असा हुकूम झाला. हा सरदार चतुर व धूर्त असून उत्तम इंग्लिश लोकांप्रमाणे सरळ स्वभावाचा होता. त्याने अमीर ह्यांशीं सरळ बोलणे करण्यास आरंभ केला; आणि इंग्लिश लश्करांच्या जाग्यांविषयी वारंवार तंटा न पडावा ह्मणून करांची, सकर, शिकारपूर, वगैरे जागा इंग्लिशांस अमिरांनीं द्याव्या; भावळपूर एथील नवाबास* देण्याकरितां सवजलपर वगैरे कांहीं प्रांतही स्वाधीन करावे; नदीमध्ये व्यापाऱ्यांस त्यांनीं उपद्रव करूं नये; आणि ह्या सर्व नुकसानांबद्दल इंग्लिश सरकारानें त्यांस खंडणी दरोबस्त माफ करावी; असा नव्या तहनाम्याचा मसुदा ठरून गवर्नरजनरल ह्यांजकडून आला होता, त्या तहनाम्यावर सही करण्याविषयीं त्यांस जनरल साहेबानें तगादा केला, आणि तहनामा मान्य न केल्यास मुलूख घेऊं असें भय घालून त्यानें युद्धाची सिद्धता करण्याचें आरंभिलें.

१८ त्याची तयारी पाहून अमीर ह्यांनीं आंतून लढाईची तर्तूद करून बलोचो लोकांस जमविण्याचा उद्योग चालविला. जनरल नेपियर साहेबाकडून तहनामा मान्य करण्याविषयीं वारंवार यादी जात; आणि अमिरांकडून कांहीं सामोपचाराचीं उत्तरे, कांहीं प्रार्थना, कांहीं रागाचे निरोप, परत येत; परंतु

* भावळपूर एथील नवाबानें युद्धामध्ये फार मदत केली होती, आणि त्यानें दोन तीन पिढ्यांपासून इंग्लिश सरकारासीं फार सालसपणानें बतणूक केली होती, ह्मणून हें त्यास गवर्नरजनरल साहेबांनीं बक्षीस दिलें.

HISTORY OF BRITISH INDIA;

Abridged from English Works.

BY THE LATE

BAL GUNGADHUR SHASTREE JAMBHEKUR.

REVISED AND PREPARED FOR THE PRESS

BY

MAJOR T. CANDY.

SECOND EDITION.

1854.

हिंदुस्थानांतील इंग्लिशांच्या राज्याचा इतिहास,

इंग्रजी भाषेतील मूळग्रंथांवरून संक्षेपरूपानें

माजी बाळगंगाधर शास्त्री जांभेकर

ह्यांनीं मराठी भाषेंत केला, तो

मेजर क्यांडो साहेब

पाठशाळेचे सुपरिंटेंडेंट ह्यांनीं शोधिला.

भावृत्ति दुसरी.

मुंबईमध्ये अमेरिकन मिशन छापखान्यांत छापिला. १० स० १८५४.

Author's Collection

103. Title page of *History of British India*. American Mission Press, Bombay, 1854.

ज्योती
१८२२ कोरडे
एडोको ओडके
कलगापुत्र चिधमंडन
२४३४० तमदधन
पुस्तकभंडार कारलबय
४४४४ ४४४४

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

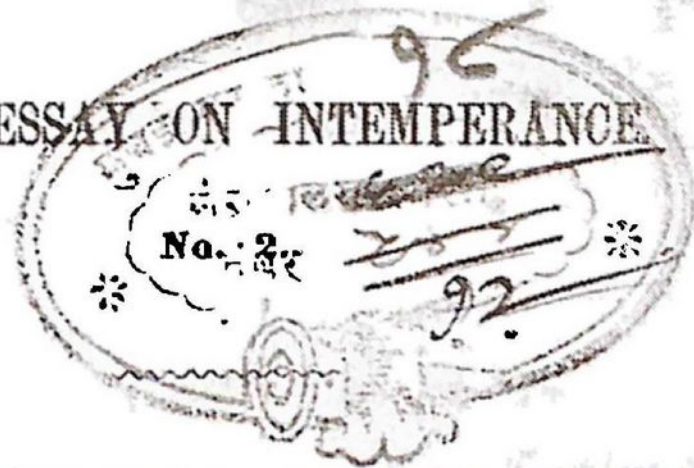
दारूचें दुकान आहेच आहे; मग मोठमोठ्या गांवीं किंवा शहरांत तर पुसूंच नका, हजारों दुकाने असतात.

आतां, फार किमतीची दारू हॉटली, तर शेरी, शांपेन, क्लरेट, पोर्टवाइन, वगैरे प्रकारची आहे, व ही फार माहाग असल्यामुळे आमच्या देशांतल्या गरीब लोकांस मिळत नाही. हे गरीब लोक जी दारू पितात तिचे प्रकार, वेवडा, ब्रांडी, वीर, ताडी, वगैरे आहेत. वर जी भारी किमतीची दारू सांगितली, तिच्या पेक्षा हलक्या किमतीच्या दारूने अम्मल फार चढतो; परंतु भारी किमतीच्या दारूने ह्मणजे कैफ येत नाही, असे नाही. ह्या दारूने मनुष्याची दशा दशा उडून जाती. दारू पितांना कदाचित् गोड लागत असेल, पण पुढे तिच्या पासून परिणाम फार भयंकर होतात. दारू प्याल्यावर पहिले

ल्याने गुंगी येती, मग हात पाय कांपू लागतात, शुद्धि जाती, मी कोण आहे कोठे काय करितों, ह्याचें अगदीं भान राहत नाही. जो मनुष्य दारू पितो, त्याचा कोणी विश्वास धरीत नाही. एकादा छाकटा रस्यांतून जाऊं लागला असतां रस्यांतलीं माणसें त्याला भिऊन दूर होतात. गटरांत पडलेले कितोएक छाकटे, ह्या पुणें शहरांत व मुंबईत नेहमीं पाहण्यांत येतात. कधीं कधीं असेंहि घडतें, कीं जर एकादा छाकटा रस्यांतून दारू पिऊन जात असला, तर तो रस्यांत धाडदिशीं पडतो, त्याचें नाक तोंड चेंचतें, हातपाय मोडतात, डोकें फुटतें, व कधीं कधीं दारूचाज जिवासहि मुकले आहेत.

दारूने शरिरांत दाह होतो, पोटांत आग पडती, आंतडीं करपून जातात, डोळे लाल हो-

PRIZE ESSAY ON INTEMPERANCE

अम्मल करण्यापासून नाश

१०००० याविषयीं.

हा ग्रंथ काशिनाथ थते यानी केला.

१०००
थते

कीमतकर धाशाना

मुंबईमध्ये अमेरिकन मिशन छापखान्यांत छापिलें.

सन १८५५.

T. GRAHAM, PRINTER.

1855.

Courtesy : M. M. G. Sangrahalaya

104. Title page of *Anmal Karanyapasoon Nash*, Bombay, 1855.

ज्योत्सना
१९२२
एडोको
कलागण
२६३८०
पुस्तकभण्डार
४२४९

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

३४; डब्लिन, आणि केंब्रिज, २५; लिनकान, २४; लडन, २१; आणि पागिसमध्ये केवळ १८.

प्र०- अहोरात्रांत फार पाऊस केव्हां पडतो ?

उ०- दिवसापेक्षा रात्री फार पाऊस पडतो. कां कीं, रात्रीच्या थंडीने हवा संकुचित होऊन विच्छेदनरूपाने बाष्प धारण करण्याची जी तिची शक्ति ती अगदी कमी होते.

प्र०- उन्हाळ्यांत फार पाऊस पडतो कीं हिवाळ्यांत ?

उ०- सप्तवरापासून मार्चापर्यंत फार पाऊस पडतो; परंतु मार्च आणि सप्तवर या महिन्यांत अधिक जबर पाऊस पडतो.

प्र०- मार्चापासून सप्तवरापर्यंत जितका पाऊस पडतो त्यापेक्षा सप्तवरापासून मार्चापर्यंत अधिक पाऊस कां पडतो ?

उ०- हवेचे मान सतत कमी होत असते, आणि बाष्प धारण करण्याची तिची शक्तिही कमी होत असते, तेणेकरून तिच्यातील वाफेचा कांहीं अंश पर्जन्यरूपाने बाहेर बहुधा अवश्य पडतो.

प्र०- पृथ्वीच्या कोणत्या भागांत पाऊस अतिशयच पडतो ?

उ०- विषुववृत्ताजवळचा आणि जसजसे घुवाकडे जावे तसतसे पर्जन्य परिमाण कमी होतें.

पृथ्वीच्या दुसऱ्या कोणत्याही भागांत १२ महिने पाऊस पडतो, त्यापेक्षा विषुववृत्ताजवळ पावसाळ्यांत जरी अधिक पाऊस पडतो, तरी तेथे पाऊस पडण्याचे दिवस फार थोडे असतात हे लक्षांत ठेविले पाहिजे.

प्रकरण २५.

उदक.

प्र०- पाणी कशाचे झाले आहे ?

उ०- आक्सिजन आणि हायड्रोजन ह्या दोन वायूंचे झाले आहे.

* सदरहू प्रश्न आपल्यास मोटा असंगत दिसतो खरा; परंतु वाचणारानें इतकें लक्षांत ठेवावें कीं, ही व दुसऱ्या यासारख्या ज्या कित्येक गोष्टी या ग्रंथात सांपडतात, त्या सर्व विलायतेच्या संप्रदायावरून लिहिल्या आहेत — भाषांतर कर्ते,

GUIDE TO THE SCIENTIFIC KNOWLEDGE.

BY

The Rev. Dr. Brewer

TRANSLATED INTO MARATHI

द्वारा

THE DECCAN VERNACULAR TRANSLATION SOCIETY

BY

SUCCARAM RAMCHUNDRA DEXIT AND VISHNOO UMRITROW.

REVISED AND CORRECTED

BY

HARI KESHAVAJI AND KRISHNA SHASTRI BHATVADEKAR.

B O M B A Y :

PRINTED AT GUNPUT KRISHNAJI'S PRESS.

1856.

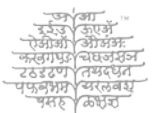
Author's Collection

105. Title page of *Guide to the Scientific Knowledge*, Bombay, 1856.

ज्या
रुद्र
एकी
कलाप
रुद्र
पुस्तक
बदले

कोश
विषय
तम
कारण
कर

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

दक्षणी भाषेत पुस्तकें प्रसिद्ध करणारी मंडळी.

मुंबई.

Author's Collection

105b. Decorated Title page of the publications of the Dakshina Prize Committee.

T. D.-11

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे संगणकीकृत

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे संगणकीकृत

उत्तररामचरित्र नाटक

समांकी,

हा ग्रंथ संस्कृत मूल ग्रंथावरून

मराठी भाषेत

परशुरामपंत गोडबोले

द्वार्यांनी केली,

तो दक्षिणाप्रैजकमाटीने पसंत करून

मुकाम मुंबई येथें ;

एल. एम. डीसोजा ह्यांच्या छापखान्यात छापविला.

इसवी सन १८५९.

शके १७८१.

Author's Collection

106. Title page of *Uttararāma Charitra Nātak*, Desoza's Press, Bombay, 1859

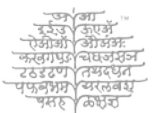
T. D.-11a

धर्मत्राणाकरितां, जो मारी सवळ अमुरवीरांतें ॥
 यास्तव ल्पणती झालें, आहे अभिधान वीरहा त्याने ॥ ६६ ॥
 मा ही भगवद्विद्या, तीचा स्वामी म्हणोनि माधव हा ॥
 भवसिंधूस तराया, तदुपासन हाच वा उपाय महा ॥ ६७ ॥
 मधु जैवि परां प्रीती, उपजवितो हा तसेंच कीं करितो ॥
 आवड उपासकां बहु, याची मधु नाम ल्पणुनि हाँ धरितो ॥ ६८ ॥
 शब्दादिरहित ल्पणुनि, होतनसे इंद्रियांस गोचर तो ॥
 त्यास अतींद्रिय ल्पणती, त्याच्या नामींच साधुचित्त रतो ॥ ६९ ॥
 ज्याची मोठी प्रवळा, जीवांला मोहकारिणी माया ॥
 त्यास महामाय असें, नाम दिलें गर्व त्यापुढें वाया ॥ ७० ॥
 जगदुत्पत्तिस्थितिलय, करण्याचा ज्यास फार हव्यांस ॥
 त्यास महोत्साह असें, नामसहस्रांत बोलिला व्यास ॥ ७१ ॥
 आहेच जो बळाचा, सागर ज्याच्या बळा नसे गणती ॥
 बलवंताचें बल हा, ल्पणुनि महांबल असें तया ल्पणती ॥ ७२ ॥
 मोठी बुद्धि ज्याची, असती जे बुद्धिमंत त्यांमाजी ॥
 जो मुख्य त्यासचि महा, बुद्धि ल्पणावें असा तया रींजी ॥ ७३ ॥
 ज्याचें मायालक्षण, वीर्य महा होय ज्याजंपामाव ॥
 जग झालें ल्पणुनि महा, वीर्य असें हें दिलें तया नांव ॥ ७४ ॥
 ज्या माजि शक्ति मोठी, कार्यानुगुणा अनेक विध राहे ॥
 ल्पणऊनचि त्यास महा, शक्ति असें नाम ठेविलें आहे ॥ ७५ ॥

१ विष्णूची उपासना. २ मध. ३ अन्याला. ४ ईश्वर. ५ शब्दस्पर्शादिविषयहीन.
 ६ गम्य. ७ औत्सुक्य. ८ बलंबलवताचाहमित्युक्तः ९ ज्यापामून. १० कार्यामर्था. *वश.

Author's Collection

107a. Nāmārth Dipikā, Induprakash Press, Bombay, 1866.

नामार्थदीपिका

या नावांची

प्राकृत आर्याबद्ध

विष्णुसहस्रनामांची व्याख्या

परशुरामपंत गोडबोले

यांनी केली

ती

मुंबईत

इंदुप्रकाश छापखान्यांत छापली

शके १७८८

सन १८६६

हे पुस्तक १८४७ च्या २० आक्टाप्रमाणे नोंदले आहे.

Author's Collection

107. Title page of *Nāmārth Dipikā*, Induprakash Press, Bombay, 1866.

“ज्या”
रुद्र कुएँ
एओओ ओओओ
कलापु चिधअंन
२४३४ण तमदधन
पुऊनभुअरलबभु
चमह कुरुच

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

भाग ३

शब्द सिद्धि विचार.

शब्द लक्षणजे वाक्याचा अर्थवान् जो अवयव तो; जसें, ईश्वरास पूजितो यावाक्यांत ईश्वरास आणि पूजितो हे दोनही अवयव अर्थवान् आहेत. शब्दांचे भेद पांच आहेत; १ नाम २ सर्वनाम ३ विशेषण ४ क्रियापद आणि ५ अव्यय.

नाम.

जा शब्दाने* जा पदार्थाचा बोध होतो तो शब्द त्या पदार्थाचें नाम होय; उदाहरण, गोविंदा, पृथ्वी, पाणी इत्यादि.

नामें विशेष आणि सामान्य अशीं दोन प्रकारची आहेत.

विशेषनाम लक्षणजे ठेविलेलें नाव किंवा परंप-

* एथें शब्द या शब्देकरून विभक्ति योग्य सर्व प्रकारचें नाम, सर्वनाम आणि विशेषण इतके घेतले पाहिजेत.

महाराष्ट्र भाषेचें व्याकरण.

गंगाधर शास्त्री फडके इन्स्पेक्टर

राहणार प्रांत अष्टागर

पेटा नागावें

निसूबत् बोर्ड आफ् इड्युकेशन

याणीं सरकारी मराठी शाळांकरितां

पुनः सुधारून केलें

आवृत्ति चवथी

मुंबईत

गणपत कृष्णाजी यांचा छापखान्यांत छापिलें

शक शालिवाहन १७७२ माहे भाद्रपद
दशवी सन १८५० माहे सप्टेंबर.

Author's collection

108a. Title page of *Mahārashtra Bhāṣecen Vyākaraṇa*, Bombay, 1850

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

भाग ३

शब्द सिद्धि विचार.

शब्द लक्षणजे वाक्याचा अर्थवान् जो अवयव तो; जसें, ईश्वरास पूजितो यावाक्यांत ईश्वरास आणि पूजितो हे दोनही अवयव अर्थवान् आहेत. शब्दांचे भेद पांच आहेत; १ नाम २ सर्वनाम ३ विशेषण ४ क्रियापद आणि ५ अव्यय.

नाम.

जा शब्दाने* जा पदार्थाचा बोध होतो तो शब्द त्या पदार्थाचें नाम होय; उदाहरण, गोविंदा, पृथ्वी, पाणी इत्यादि.

नामें विशेष आणि सामान्य अशीं दोन प्रकारची आहेत.

विशेषनाम लक्षणजे ठेविलेलें नाव किंवा परंप-

* एथें शब्द या शब्देकरून विभक्ति योग्य सर्व प्रकारचें नाम, सर्वनाम आणि विशेषण इतके घेतले पाहिजेत.

महाराष्ट्र भाषेचें व्याकरण.

गंगाधर शास्त्री फडके इन्स्पेक्टर

राहणार प्रांत अष्टागर

पेटा नागावें

निसूबत् बोर्ड आफ् इड्युकेशन

याणीं सरकारी मराठी शाळांकरितां

पुनः सुधारून केलें

आवृत्ति चवथी

मुंबईत

गणपत कृष्णाजी यांचा छापखान्यांत छापिलें

शक शालिवाहन १७७२ माहे भाद्रपद

दशवी सन १८५० माहे सप्टेंबर.

Author's collection

108a. Title page of *Mahārashtra Bhāṣecen Vyākaraṇa*, Bombay, 1850

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

तेथे जाऊन राहिला. पुढें त्या सुमित्रेला नऊ महिने पूर्ण झाल्यावर पुत्र जन्मला. तेव्हां सुलोचनाने अतिउल्हासाने बाराव्या दिवसीं बारासंकेलें. आणि कुलालशाळेंत जन्मला ह्याणून त्याचें शालिवाहन* असें नाव ठेविलें.

तो शालिवाहन पांच वर्षांच्या वयांत आला. तेव्हांपासून त्याने आपलीं संवगडीं मुलें जमवून त्यां आपण राजा व्हावें, आणि कोणी प्रधान, कोणी सेनापति, असें कल्पून राज्यप्रकरणींचा खेळ खेळत असावें.

एका दिवसीं त्या कुंभारशाळेंत गांवजोशी पंचांग सांगावयास आला. तेव्हां शालिवाहनाने त्याला पुसलें जोशीबावा आमच्या राज्यास थंदा कसें आहे. जोशी ही त्या मुलाचें कौतुक पाहून विनोदाने बोलला, माहराज मी सांगेन,

* मराठी बखरेंत चौथ्या पृष्ठांत शालिवाहन नामें कोणी एक नीच जातीचा पुरुष असें लिहिलें आहे. याचें कारण हेंच असेल कीं. शालिवाहन कुंभाराच्या पोटीं जन्मला असी लोकांत दंतकथा आहे. दुसरें कारण असें कीं तो कुंभारशाळेंत जन्मला खरा. परंतु तो कानीन ब्राह्मण होता. असें या इतिहासावरून दिसतें.

श्रीगणेशाय नमः ॥

ब्रह्मा रुद्रः कुमारो हरिवरुणयमा वह्निरिन्द्रः कुबेर
श्चन्द्रादित्यौ सरस्वत्युदधिघननगा वायुर्वा भुजङ्गाः ।
सिद्धा नद्यो ऽश्विनौ श्रीर्दितिरदितिमुता मातरश्चाण्डिकाया
वेदास्तीर्थानि यज्ञा गणवमुमुनयः पालु नित्यं ग्रहाश्च ॥ १ ॥
मनवे वाचस्पतये शुक्राय पराशराय समुताय ।
चाणक्याय च विदुषे नमो ऽस्तु नयशास्त्रकर्तृभ्यः ॥ २ ॥
सकलार्थशास्त्रसारं जगति समालोक्य विष्णुशर्मदं ।
तत्रैः पञ्चभिरेतच्चकार सुमनोहरं शास्त्रं ॥ ३ ॥

तद्यथानुश्रूयते । अस्ति दक्षिणात्ये जनपदे मिहिलारोप्यं नाम
नगरं । तत्र च सकलशास्त्रकल्पद्रुमः प्रवरनृपमुकुटमणिमरीचिचयवर्चि १०।
तचरणः सकलकलापारं गतो ऽमरशक्तिर्नाम राजा बभूव । तस्य च
त्रयः पुत्राः परमदुर्मेधसो बद्धशक्तिरुग्रशक्तिरनन्तशक्तिश्चेति बभूवुः ।
अथ तान् शास्त्रविमुखान् समालोक्य स राजा सचिवानाहूय प्रोवाच ।
भो ज्ञातमेतद्भवद्विर्यन्ममैते पुत्राः शास्त्रविमुखा विवेकरहिताः । तदे
तान् पश्यतो मम कृतकण्ठकमपि राज्यं न सौख्यमावहति । अथवा १५
साधिदमुच्यते ।

अज्ञातमृतमूर्खेभ्यो मृताज्ञातौ सुतौ वरं ।

यतस्तौ स्वल्पदुःखाय यावज्जीवं जडो दहेत् ॥ ४ ॥

Courtesy : K. R. Gunjkar

110a. Schlegel's Devanagari type used in *Pantschatantrum*, Bonnac, 1848.

ज्योतिष
रुद्र
ऐश्वर्य
कलाप
२४३४
पुस्तक
यम

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

PANTSCHATANTRUM

SIVE

QUINQUEPARTITUM

DE MORIBUS EXPONENS

EX CODICIBUS MANUSCRIPTIS EDIDIT

COMMENTARIIS CRITICIS AUXIT

IO. GODOFR. LUDOV. KOSEGARTEN

S. S. THEOL. ET LINGUAR. ORIENT. IN ACADEMIA POKERANA P. P. O.

PARS PRIMA

TEXTUM SANSKRITUM SIMPLICIOREM TENENS.

BONNAE AD RHENUM.

IMPENSIS H. D. KOENIG.

MDCCCXLVIII.

PROSTAT

LONDINII APUD WILLIAMS & NORGATE.

Courtesy : K. R. Gunjkar

110. Title page of *Pantschatantrum*. Bonnae, 1848.

ज्योत्सना
रुद्रा
ऐओओ
कलगापु
२४३४०
पुस्तकालय
बनारस

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

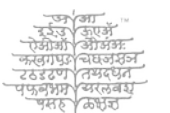
ओम् । नमो गणेशाय ॥ व्रतमुपैष्यन् । अन्तरेणाह्वनीयं च गार्हपत्यं च प्रा-
 ङ्गिष्ठन्नप उपस्पृशति तद्यदप उपस्पृशत्यमेधो वै पुरुषो यद्वनृतं वदति तेन पूति-
 रन्तरतो मेध्या वाऽऽप्यो मेधो भूत्वा व्रतमुपायानीति पवित्रं वाऽऽपः पवित्रपू-
 तो व्रतमुपायानीति तस्माद्वाऽऽप उपस्पृशति ॥ १ ॥ सोऽग्निमेवाभीक्ष्णमाणो व्रत-
 मुपैति । अग्ने व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तद्वक्त्रेण तन्मे राधतामित्यग्निर्वै देवानां
 व्रतपतिस्तस्माद्ऽवैतत्प्राह व्रतं चरिष्यामि तद्वक्त्रेण तन्मे राधतामिति नात्र ति-
 रोहितमिवास्ति ॥ २ ॥ अथ सऽस्थिते विसृजते । अग्ने व्रतपते व्रतमचारिषं
 तदशकं तन्मेऽराधीत्यशकद्वेतद्यो यज्ञस्य सऽस्थामगन्नराधि क्यस्मै यो यज्ञस्य
 सऽस्थामगन्नेतेन न्वैव भूयिष्ठा-इव व्रतमुपयत्यनेन त्रिवोपेयात् ॥ ३ ॥ द्वयं वाऽइदं
 न तृतीयमस्ति । सत्यं चैवानृतं च सत्यमेव देवा अनृतं मनुष्या इदमहमनृतात्स-
 त्यमुपैमीति तन्मनुष्येभ्यो देवानुपैति ॥ ४ ॥ स वै सत्यमेव वदेत् । एतद्वै देवा
 व्रतं चरन्ति यत्सत्यं तस्मात्ते यशो यशो ह भवति य एवं विद्वांसत्यं वदति ॥ ५ ॥
 अथ सऽस्थिते विसृजते । इदमहं य एवास्मि सोऽस्मीत्यमानुषऽइव वाऽएतद्व-
 वति यद्व्रतमुपैति न हि तद्वकल्पते यद्भूयादिदमहं सत्यादनृतमुपैमीति तदं
 खलु पुनर्मानुषो भवति तस्मादिदमहं य एवास्मि सोऽस्मीत्येवं व्रतं विसृजेत
 ॥ ६ ॥ अथातोऽशनानशनस्यैव । तदुद्घाषाठः सावयसोऽनशनमेव व्रतं मेने
 मनो ह वै देवा मनुष्यस्याजानन्ति तऽएनमेतद्व्रतमुपयत्तं विदुः प्रातर्नी यद्व्यत

PARS II.

A

Courtesy : Asiatic Society, Bombay

111a. Schlegel's Devanagari type used in *Pantschatantrum*, Bonnac, 1848.

EXTRACTS MADE FROM THE COMMENTARIES OF
SĀYANĀCĀRYA AND HARISVĀMIN.

अग्न्याधानेऽग्नयः पवमानेष्टिभिर्निष्पाद्याः पवमानेष्टयश्च दर्शपूर्णमासविकृतितया तद-
धिगमसापेक्षज्ञाना इति प्रथमे काण्डे दर्शपूर्णमासौ प्रतिपद्येते । तदनुष्ठानारम्भश्च पूर्णमास-
पूर्वकः अतश्च तस्य पूर्णमासस्य प्रथमं यदङ्गं व्रतोपायनं तदङ्गवेनापामुपस्पर्शनं विधत्ते व्र-
तमुपैष्यन्निति । अग्निप्रणयनं तत्प्रब्रलीकरणरूपमन्वाधानं चार्थसिद्धत्वाद्नुक्तमित्युच्यमानाङ्ग-
मध्ये व्रतोपायनस्य प्राथम्यमविरुद्धम् ॥१॥ इदानीमग्निदर्शनलक्षणेनाङ्गान्तरेण सहितं समन्त्र-
कं व्रतोपायनं विधत्ते स इति । स यज्ञमानः अग्निमाहवनीयम् व्रतमनृतवदनत्यागादिभू-
पम् राध्यतां समृद्धं भवतु तिराहितमविस्पष्टार्थं पदम् ॥२॥ स्वीकृतस्य व्रतस्य यागसमा-
प्तिपर्यन्ततामाहाथेति । संस्थिते यागे पर्यवसिते ॥ अत्र व्रतोपायने मन्त्रांतरं विधातुं पूर्वम-
न्त्रान्तस्यैव विशेषमाह यत एतेन वक्ष्यमाणेनेदमहमित्यादिना ब्रह्मो व्रतमुपयन्यतस्तु हे-
तेरनेनैवोपेयात् एवकारेणैष मन्त्रः प्रशस्यते न तु पूर्वा निषिध्यते अत एव कात्यायनो
[२.१.११.] द्वयमप्याहाग्ने व्रतपतः इदमहमिति वेति ॥३॥ यदिदं जगत्सर्वमनृतं सत्यं वे-
ति कोटिद्वयमेव न तृतीया कोटिरस्ति ॥४॥ अनेन मन्त्रेण व्रतमुपेयुषो नियममाह स इति ।
स इत्थं कृतव्रतोपायनः सत्यमेवेत्येवकारकरणादनृतं न वदेदित्यर्थः । असत्येवकारे यद्य-
त्सत्यं तत्रदवश्यं वक्तव्यं स्यात् अनृतवदनं चाप्रतिषिद्धं स्यात् इष्यते च तन्निषेधः ॥५॥
प्रसङ्गाद्विसर्जनमाह see १.३.२३. । व्रतोपायनात्प्राग्य अहमेव मनुष्योऽस्मि व्रतमुक्त्वा स एव
मनुष्यः इदमस्मिन्ननुव्रतसमये इदमिति क्रियाविशेषणवान्नपुंसकत्वम् नन्वसौ मनुष्यो व्रतस-
मयेऽपि मनुष्य एव तत्किमुच्यते य एव मनुष्योऽस्मि स एवेदमस्मीति । तत्राहामानुष-इ-
वेति मनुष्योऽपि हि तदा [स]त्यात्मकवात्सत्यवदनाद्वा देव इत्युक्तम् व्रतत्यागे कृते व्रता-
रम्भात्प्रागिव स्वभावसिद्धं मनुष्यत्वमेवेति ॥ ननु यथा व्रतोपायने अनृतात्सत्यमुपैषीत्युक्तम्
एवं तत्रत्यागे सत्यादनृतमुपैषीति किं नोक्तमित्यत आह न हीति । महत उत्कृष्टाद्देववात्प्र-
च्युतेनात्यन्तिकृष्टमानुषवप्राप्तिकथनस्यानवकल्पनम् ॥६॥ व्रतप्रसङ्गादागतं तद्विसर्जनं स-
माप्य पूर्वेष्वुयज्ञमानेन व्रतानन्तरं यत्कर्तव्यं तद्वक्तव्यं प्रतिजानीते अथेति । यतो व्रतानन्तर-
मशनानशनापरनामकारण्याद्यशनमेव यज्ञमानेन कर्तव्यम् अतस्तदनन्तरमेव तस्य निरूप-
णं क्रियतः इत्यर्थः ॥ प्रतिज्ञातस्याशनानशनपक्षस्य प्रशंसार्थं केवलानशनपक्षं निरसितुमुप-
न्यस्यति तदु हेति । तत्रस्मिन्नशनानशनविषये अशननं सर्वात्मन अशनत्यागम् ॥ उपव-
सथनामनिर्वचनेन देवानामागमनं दृढयति तेऽस्येति उप समोपे यज्ञमानस्य वक्षति देवा
अस्मिन्निति पर्वदिवस उपवसथनामक इत्यर्थः ॥७॥ गृहे मनुष्येष्वागतिष्वनशनत्सु यः कश्चि-
द्यज्ञमानः स्वयं पूर्वं भुञ्जीतेति यत्रदेवानुचितं तर्क्यामः अथ यः कश्चिद्देवेष्वनशनत्सु पूर्वा
ऽश्नीयादिति यत्रस्यानवक्लृप्तिः किमु वक्तव्या अषाढेन चेन्मुनिना निर्णीतोऽनशनपक्षः तर्हि
स एव परमार्थः ॥८॥ कथमशनानशनपक्ष इति चेत् अस्यापि मुनिनैव याज्ञवल्क्येन सोप-
पत्तिना नीतत्वादित्याह तदिति । अशनानशनलक्षणस्वमतसमर्थनाय प्रत्येकपक्षौ दृष्यति

111b. Specimen of Devanagari type cut in Europe (Early Nineteenth century)

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

AITAREYA ĀRANYAKA.

॥ अथ प्रथमारण्यकम् ॥

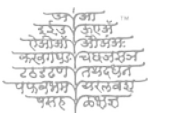
ADHYĀYA 1.

ओम्¹ ॥ अथ महाव्रतम् । इन्द्रो वै वृत्रं हत्वा महानभवद्य-
न्महानभवत्तन्महाव्रतमभवत्तन्महाव्रतस्य महाव्रतत्वम् । द्वे एत-

¹ In R there precede Adhyāya I the following शान्ति verses, incorrectly accented, taken from R¹: भूमिसुपसृष्टेदम इडा नम इडा नम ऋषिभ्यो मन्त्रकृद्भ्यो मन्त्रपतिभ्यो नमो वो अस्तु देवेभ्यः शिवा नः शन्तमा भव सुमृडीका सरस्वति मा ते व्योम सन्दृशि । भद्रं कर्णेभिः ॥१॥ शन्न इन्द्राग्नी ऋक् ॥१॥ सुषे जनं ऋक् ॥१॥ कया नश्चित्र आ० तिस्रः स्योना पृथिवी ऋक् ॥ In B the शान्ति verses appear as Adhyāya 3 in Āranyaka III, at fol. 191a: ओ । नमश्शिवाय । ओं उदितशुक्रियन्दधे तदहमात्मनि दधे । अनु मामैत्विन्द्रियं मयि श्रोर्मयि यशः । सर्वस्य प्राणस्तबल उत्तिष्ठाम्यनु मा श्रीरुत्तिष्ठत्वनु मा यन्तु देवताः । अदभ्यच्चतुरिषिरम्मनसूर्यो ज्योतिषां श्रेष्ठो रोक्षे मा मा हिंसीः । तच्चतुर्देवहितं शुक्रमुच्चरत् । पथ्येम शरदश्शतज्जीविम शरदश्शतम् । अग्ने इडा मन इडा नम ऋषिभ्यो मन्त्रकृद्भ्यो मन्त्रपतिभ्यो नमो वो अस्तु देवेभ्यः । शिवा नश्शन्तमा भव सुमृडीका सरस्वति मा ते व्योमन्सन्दृशि । भद्रं कर्णेभिः ऋक् । शन्न इन्द्राग्नी ऋक् । सुषे जनम् ऋक् । कया नश्चित्रः कस्त्वा सत्यो मदानाम् । अभी षु णः स्योना पृथिवी भवा सप्रथ इति शान्तिशान्तिशान्ति । इत्यृग्वेदे संहितारण्ये तृतीयोऽध्यायः । This Adhyāya is not accented at all in B, as would appear from Scheftelowitz's reproduction, *Die Apokryphen des Rgveda*, p. 167, the accents being wholly omitted from Khila V, 17, 2, onwards, as is correctly stated at p. 163. In E occur the same verses as in R and B, but in different order. First come the verses which are found in R¹, the Rgvedic verses, (भद्रं) I, 89, 8 ; (शं न) VII, 35, 1 ; (सुषे) VI, 49, 1 ; (कया, कस्त्वा, अभी षु) IV, 31, 1-3 ; (स्योना) I, 22, 15, being quoted in full. Then follow the words उदितस् down to शतम् and भद्रं नो अपि

Courtesy : Asiatic Society, Bombay

112. Specimen of Devanagari type cut in Europe (Early Nineteenth century)

EXTRACTS MADE FROM THE COMMENTARIES OF
SĀYANĀCĀRYA AND HARISVĀMIN.

अन्याधानेऽग्रयः पवमानेष्टिभिर्निष्पाद्याः पवमानेष्टयश्च दर्शपूर्णमासविकृतितया तद-
धिगमसापेक्षज्ञाना इति प्रथमे काण्डे दर्शपूर्णमासौ प्रतिपद्येते । तदनुष्ठानारम्भश्च पूर्णमास-
पूर्वकः अतश्च तस्य पूर्णमासस्य प्रथमं यदङ्गं व्रतोपायनं तदङ्गवेनापामुपस्पर्शनं विधत्ते व्र-
तमुपैष्यन्निति । अग्निप्रणयनं तत्प्रबलीकरणरूपमन्वाधानं चार्थसिद्धत्वादानुक्तमित्युच्यमानाङ्ग-
मध्ये व्रतोपायनस्य प्राथम्यमविरुद्धम् ॥१॥ इदानीमग्निदर्शनलक्षणेनाङ्गान्तरेण सहितं समन्त्र-
कं व्रतोपायनं विधत्ते स इति । स यजमानः अग्निमाहवनीयम् व्रतमनृतवदनत्यागादिह-
पम् राध्यतां समृद्धं भवतु तिरोहितमविस्पष्टार्थं पदम् ॥२॥ स्वीकृतस्य व्रतस्य यागसमा-
प्तिपर्यन्ततामाहाथेति । संस्थिते यागे पर्यवसिते ॥ अत्र व्रतोपायने मन्त्रांतरं विधातुं पूर्वम-
न्त्रान्तस्यैव विशेषमाह यत एतेन वक्ष्यमाणेनेदमहमित्यादिना बहवो व्रतमुपयन्त्यस्तु हे-
तोरनेनैवोपेयात् एवकारिणैष मन्त्रः प्रशस्यते न तु पूर्वा निषिध्यते अत एव कात्यायनो
[२.१.११.] द्वयमप्याहाद्ये व्रतपतः इदमहमिति वेति ॥३॥ यदिदं जगत्सर्वमनृतं सत्यं वे-
ति कोटिद्वयमेव न तृतीया कोटिरस्ति ॥४॥ अनेन मन्त्रेण व्रतमुपैष्युपो नियममाह स इति ।
स इत्थं कृतव्रतोपायनः सत्यमेवेत्येवकारकरणादनृतं न वदेदित्यर्थः । असत्येवकारे यद्य-
त्सत्यं तत्तदवश्यं वक्तव्यं स्यात् अनृतवदनं चाप्रतिषिद्धं स्यात् इष्यते च तन्निषेधः ॥५॥
प्रसङ्गाद्विसर्जनमाह see १.३.२३. । व्रतोपायनात्प्राग्य अहमेव मनुष्योऽस्मि व्रतमुक्त्वा स एव
मनुष्यः इदमस्मिन्ननुव्रतसमये इदमिति क्रियाविशेषणवान्पुंसकत्वम् नन्वसौ मनुष्यो व्रतस-
मयेऽपि मनुष्य एव तत्किमुच्यते य एव मनुष्योऽस्मि स एवेदमस्मीति । तत्राहामानुष-इ-
वेति मनुष्योऽपि हि तदा [स]त्यात्मकत्वात्सत्यवदनाद्वा देव इत्युक्तम् व्रतत्यागे कृते व्रता-
रम्भात्प्रागिव स्वभावसिद्धं मनुष्यत्वमेवेति ॥ ननु यथा व्रतोपायने अनृतात्सत्यमुपैष्यतीत्युक्तम्
एवं तत्यागे सत्यादनृतमुपैष्यतीति किं नोक्तमित्यत आह न हीति । महत् उत्कृष्टादेवत्वात्प्र-
च्युतेनात्यन्तनिकृष्टमानुषवप्राप्तिकथनस्यानवकल्पनम् ॥६॥ व्रतप्रसङ्गादागतं तद्विसर्जनं स-
माप्य पूर्वैश्वर्यजमानेन व्रतानन्तरं यत्कर्तव्यं तद्वक्तव्यं प्रतिजानीते अथेति । यतो व्रतानन्तर-
मशनानशनपरनामकारण्याद्यशनमेव यजमानेन कर्तव्यम् अतस्तदनन्तरमेव तस्य निवृत्त-
पणं क्रियत इत्यर्थः ॥ प्रतिज्ञातस्याशनानशनपक्षस्य प्रशंसार्थं केवलानशनपक्षं निरसितुमुप-
न्यस्यति तदु हेति । तत्रस्मिन्नशनानशनविषये अनशनं सर्वात्मन अशनत्यागम् ॥ उपव-
सथनामनिर्वचनेन देवानामागमनं दृढयति तेऽस्येति उप समीपे यजमानस्य वसन्ति देवा
अस्मिन्निति पर्वदिवस उपवसथनामक इत्यर्थः ॥७॥ गृहे मनुष्येष्वागतेष्वनश्नत्सु यः कश्चि-
द्यजमानः स्वयं पूर्वं भुञ्जीतेति यत्तदेवानुचितं तर्कयामः अथ यः कश्चिदेवेष्वनश्नत्सु पूर्वा
ऽश्नोयादिति यत्तस्यानवकृप्तिः किमु वक्तव्या अषाढेन चेन्मुनिना निर्णीतोऽनशनपक्षः तर्हि
स एव परमार्थः ॥८॥ कथमशनानशनपक्ष इति चेत् अस्यापि मुनिनैव याज्ञवल्क्येन सोप-
पत्तिना नीतत्वादित्याह तदिति । अशनानशनलक्षणस्वमतसमर्थनाय प्रत्येकपक्षौ दूषयति

AITAREYA ĀRANYAKA.

॥ अथ प्रथमारण्यकम् ॥

ADHYĀYA 1.

ओम्¹ ॥ अथ महाव्रतम् । इन्द्रो वै वृत्रं हत्वा महानभवद्य-
न्महानभवत्तन्महाव्रतमभवत्तन्महाव्रतस्य महाव्रतत्वम् । इ एत-

¹ In R there precede Adhyāya I the following शान्ति verses, incorrectly accented, taken from R¹ : भूमिमुपसृशेदम इडा नम इडा नम ऋषिभ्यो मन्त्रकृद्भ्यो मन्त्रपतिभ्यो नमो वो अस्तु देवेभ्यः शिवा नः शन्तमा भव सुमृडीका सरस्वति मा ते व्योम सन्दृशि । भद्रं कर्णेभिः ॥१॥ शत्रु इन्द्राग्नी ऋक् ॥१॥ सुषे जनं ऋक् ॥१॥ कथा नश्चित्र आ० तिस्रः स्योना पृथिवी ऋक् ॥ In B the शान्ति verses appear as Adhyāya 3 in Āranyaka III, at fol. 191a : ओ । नमश्शिवाय । ओं उदितशुक्रियन्दधे तदहमात्मनि दधे । अनु मामैत्विन्द्रियं मयि शोर्मयि यशः । सर्वस्य प्राणस्तबल उत्तिष्ठाम्यनु मा श्रीरुत्तिष्ठत्वनु मा यस्तु देवताः । अदब्धच्चक्षुरिषिरम्मनस्सूर्यो ज्योतिषां श्रेष्ठो शोचे मा मा हिंसीः । तच्चनुर्देवहितं शुक्रमुच्चरत् । पथ्येम शरदश्शतज्जीविम शरदश्शतम् । अग्ने इडा मन इडा नम ऋषिभ्यो मन्त्रकृद्भ्यो मन्त्रपतिभ्यो नमो वो अस्तु देवेभ्यः । शिवा नश्शन्तमा भव सुमृडीका सरस्वति मा ते व्योमसन्दृशि । भद्रं कर्णेभिः ऋक् । शत्रु इन्द्राग्नी ऋक् । सुषे जनम् ऋक् । कथा नश्चित्रः कस्त्वा सत्यो मदानाम् । अभी षु णः स्योना पृथिवी भवा सप्रथ इति शान्तिशान्तिशान्ति । इत्यृग्वेदे संहितारण्ये तृतीयोऽध्यायः । This Adhyāya is not accented at all in B, as would appear from Scheftelowitz's reproduction, *Die Apokryphen des Rgveda*, p. 167, the accents being wholly omitted from Khila V, 17, 2, onwards, as is correctly stated at p. 163. In E occur the same verses as in R and B, but in different order. First come the verses which are found in R¹, the Rgvedic verses, (भद्रं) I, 89, 8 ; (शं न) VII, 35, 1 ; (सुषे) VI, 49, 1 ; (कथा, कस्त्वा, अभी षु) IV, 31, 1-3 ; (स्योना) I, 22, 15, being quoted in full. Then follow the words उदितस् down to शतम् and भद्रं नो अपि

Courtesy : Asiatic Society, Bombay

112. Specimen of Devanagari type cut in Europe (Early Nineteenth century)

प्रोक्तम् । अध्यायनेनार्थव्याख्यानेन वा प्रकाशितमित्यर्थः । प्रकर्षेणेति वचनात्तेह । देव-
दत्तेनाध्यापितम्. Compare the following note.

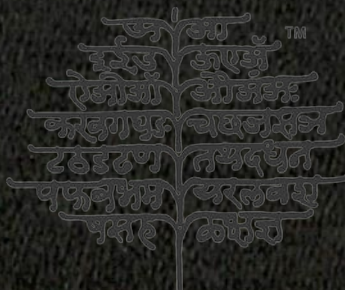
¹⁷¹ Pāṇini: तेन प्रोक्तम्.—Kātyāyana: प्रोक्तग्रहणमनर्थकं तत्रादर्शनात्.—Patanjali:
प्रोक्तग्रहणमनर्थकम् । किं कारणम् । तत्रादर्शनात् । ग्रामे ग्रामे कालापकं काठकं च
प्रोचते । न तत्र प्रत्ययो दृश्यते.—Kātyāyana: ग्रन्थे च दर्शनात्. -Patanjali: यत्र
च दृश्यते ग्रन्थः स भवति तत्र कृते ग्रन्थ इत्येव सिद्धम् (IV. 3. 116) । छन्दोऽर्थं
तर्हीदं वक्तव्यम् । न हि छन्दांसि क्रियन्ते । नित्यानि छन्दांसि Kātyāyana
छन्दोऽर्थमिति चेत्तुल्यम्.—Patanjali: छन्दोऽर्थमिति चेत्तुल्यमेतद्भवति । [The MS
contains here a repetition, which is evidently a mistake of the copyist. ननु चोक्तं न
हि छन्दांसि क्रियन्ते नित्यानि छन्दासीति । यद्यप्यर्थो नित्यः । या त्वसौ वर्णा-
नुपूर्वी सानित्या तद्भेदाच्चैतद्भवति काठकं कालापकं मादकं पैप्लादकार्मात् । न
तर्हीदानीमिदं वक्तव्यम् । वक्तव्यं च । किं प्रयोजनम् । यत्नेन प्रोक्तं न च तेन
कृतम् । माधुरी [cf. Kaiyyāṭa: माधुरी] वृत्तिः । यदि तर्हि तस्य निबन्धनमस्ति ।
इदमेव वक्तव्यम् । तदप्यवश्यं वक्तव्यम् । यत्नेन कृतं न च प्रोक्तं वाररूचं काव्यम् ।
जालूकाः श्लोकाः.—Kaiyyāṭa: प्रपूर्वी वचिः प्रकाशने ऽध्यायनरूपे वा वर्तते करणे
वा । तत्राद्ये ऽर्थे प्रत्ययो न दृश्यते । द्वितीये तु सूत्रान्तरेण (i.e. IV. 3. 116) सिद्ध-
मिति मत्वाह । प्रोक्तग्रहणमिति ग्राम इति । सुशर्मादीनां प्रतिग्रामं प्रवक्तृत्वे ऽपि
सुशर्मणा प्रोक्तं काठकमर्साशर्मणमिति (probably: काठकम् । सौ० पयोगो न दृश्यत
इत्यर्थः । नित्यानीति । कर्तुरस्मरणान्तेषामिति भावः । या त्वसाविति । महाप्रलया-
दिषु वर्णानुपूर्वीविनाशे पुनरुत्पद्य । MS. पुनरुत्पद्य । ऋषयः संस्कारातिशयाद्भेदाद्यर्थं
स्मृत्वा शब्दरचना विदधतीत्यर्थः । MS. विदधतीत्यर्थः । तद्भेदादिति । आनुपूर्वीभेदादि-
त्यर्थः । ततश्च कठादयो वेदानुपूर्व्याः कर्तार एव ननु स्थिता एव सुशर्मादिवत्प्रवक्तारः ।
ततश्च छन्दस्यपि कृते ग्रन्थ इत्येव (IV. 3. 116) सिद्धः प्रत्यय इति भावः । माधुरीति ।
माधुरेण प्रथमतः प्रकाशितेत्यर्थः । (IV. 3. 108) कलापिनो ऽणित्यणग्रहणस्याधिकवि-
धानार्थं छावृडादप्यत्राएभवति (MS. ०र्थद्यावृडा००) । द्विविध चेह प्रोक्तं गृह्यते परकृतं
स्वाकृतं वा यत्प्रकाशितं तेन प्रोक्ताधिकार एव कठादिभ्यो वक्ष्यमाणप्रत्ययविधानम्.
—Nāgojibhatta: तेन प्रोक्तम् । कालापककाठकयोर्गोत्रचरणाद्बुञ् (IV. 3. 126) धर्मा-
घाययोरिति बोध्यम् । प्रपूर्वी वचिरिति । अध्यायनरूपे प्रकाशने वा (both MSS.
of the E. I. H., No. 350 and 1209, in the same order) वर्तते करणे चेत्यन्वयः । ननु
काठकमित्यादी प्रत्ययदर्शनात् प्रत्ययो दृश्यत इत्यनुपपन्नमत आह । सुशर्मादीनामिति ।
भाषे ग्रन्थे चेति तेन कृते ग्रन्थ इत्यर्थः (IV. 3. 116) । ग्रन्थः स इति तेन कृतो ग्रन्थः स
इत्यर्थः । अंशेन वेदस्य नित्यत्वं स्वीकृत्यांशेनानित्यत्वमाह । यद्यप्यर्थ इति । अनेन

Courtesy: Asiatic Society, Bombay

राज्य
संस्थापक
संस्थापक
संस्थापक
संस्थापक
संस्थापक
संस्थापक
संस्थापक
संस्थापक

मराठीचा विकास - महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

मराठीचा विकास : महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे संगणकीकृत